

I. DISPOSICIONS GENERALS**CAP DE L'ESTAT****13645** *Llei 24/2013, de 26 de desembre, del sector elèctric.*

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei.

Sapigueu: Que les Corts Generals han aprovat la Llei següent i jo la sanciono.

PREÀMBUL

I

El subministrament d'energia elèctrica constitueix un servei d'interès econòmic general, ja que l'activitat econòmica i humana no es pot entendre avui dia sense la seva existència. L'ordenació d'aquest servei distingeix activitats efectuades en règim de monopoli natural i d'altres en règim de mercat.

L'aprovació de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric, va suposar l'inici del procés de liberalització progressiva del sector mitjançant l'obertura de les xarxes a tercers, l'establiment d'un mercat organitzat de negociació de l'energia i la reducció de la intervenció pública en la gestió del sistema.

Així, es va procedir a la desintegració vertical de les diferents activitats, amb la segregació de les activitats en règim de monopoli natural, transport i distribució, d'aquelles que es desenvolupen en règim de lliure competència, generació i comercialització. La retribució de l'activitat de producció es va basar en l'organització d'un mercat majorista i es va abandonar el principi de reconeixement de costos. En el cas de les xarxes, es va establir el principi d'accés de tercers a les xarxes, i el seu règim retributiu es continuaria fixant administrativament, en funció dels costos de l'activitat. Amb aquesta Llei va aparèixer, a més, l'activitat de comercialització d'energia elèctrica com una activitat independent de la resta d'activitats destinades al subministrament, activitat que va ser dotada d'un marc normatiu per permetre la llibertat de contractació i elecció per part dels consumidors. Finalment, es va encarregar la gestió del sistema a sengles societats mercantils i privades, responsables, respectivament, de la gestió econòmica i tècnica del sistema.

Transcorreguts setze anys des de l'entrada en vigor de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, es pot dir que, essencialment, una gran part dels seus objectius s'han acomplert. El nivell de seguretat i qualitat del subministrament és elevat, atès el nivell d'inversions en xarxes entroncades en els últims anys i l'existència d'una barreja de fonts d'energia diversificada, encara més si es tenen en compte la situació d'aïllament del sistema que presenta per la mateixa configuració física del territori. Per la seva banda, el procés de liberalització s'ha desenvolupat fins i tot més ràpidament del que exigeixen les directives europees, cosa que ha permès als consumidors la capacitat d'elecció de subministrador. Finalment, tot aquest procés s'ha emmarcat dins els principis de protecció mediambiental d'una societat moderna.

En aquest sentit, la Llei 54/1997, de 27 de novembre, ha contribuït notablement al compliment dels compromisos derivats del paquet Energia i Canvi Climàtic, que estableixen com a objectius per al 2020 la reducció de gasos d'efecte d'hivernacle del 20 per cent a la Unió Europea respecte al 1990, assolir un 20 per cent de participació d'energies renovables en l'energia primària i aconseguir un 20 per cent de millora de l'eficiència energètica.

No obstant això, durant aquest temps s'han produït canvis fonamentals en el sector elèctric que han provocat la contínua actuació del legislador i motiven la necessitat de dotar el sistema elèctric d'un nou marc normatiu. Entre altres convé destacar l'alt nivell d'inversió en xarxes de transport i distribució, l'elevada penetració de les tecnologies de generació elèctrica renovables, l'evolució del mercat majorista d'electricitat amb l'aparició de nous agents i l'augment de la complexitat de les ofertes, i l'aparició d'un excés de capacitat de centrals tèrmiques de cycle combinat de gas, necessàries d'altra banda per assegurar el suport del sistema. Així mateix, un element determinant per emprendre aquesta reforma ha estat l'acumulació, durant l'última dècada, de desequilibris anuals entre ingressos i costos del sistema elèctric i que ha provocat l'aparició d'un dèficit estructural.

Les causes d'aquest desequilibri es troben en el creixement excessiu de determinades partides de costos per decisions de política energètica, sense que es garantís el correlatiu ingrés per part del sistema. Tot això agreujat per l'absència de creixement de la demanda elèctrica, fonamentalment a conseqüència de la crisi econòmica.

Malgrat que els peatges van créixer un cent vint-i-dos per cent entre 2004 i 2012, i van situar el preu de l'electricitat al nostre país molt per damunt de la mitjana de la Unió Europea, eren insuficients per cobrir els costos del sistema. Aquesta situació de desequilibri ha arribat al punt que el deute acumulat del sistema elèctric ha superat en el moment actual els vint-i-sis mil milions d'euros, el dèficit estructural del sistema ha assolit els deu mil milions anuals i la no correcció del desequilibri ha introduït un risc de fallida del sistema elèctric.

La Llei 54/1997, de 27 de novembre, s'ha revelat insuficient per garantir l'equilibri financer del sistema, entre altres causes perquè el sistema de retribució de les activitats regulades no tenia la flexibilitat necessària per a la seva adaptació a canvis rellevants en el sistema elèctric o en l'evolució de l'economia.

Per tant, l'experiència de l'última dècada ha posat de manifest que la inestabilitat econòmica i financera del sistema elèctric, provocada pel dèficit de tarifa, ha impedit garantir un marc regulador estable, necessari per al correcte desenvolupament d'una activitat com l'elèctrica molt intensiva en inversió.

Així, la insostenibilitat econòmica del sistema elèctric, juntament amb la contínua evolució del sector durant els últims setze anys, ha obligat el legislador a adaptar en nombroses ocasions la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric, en moltes d'aquestes, mitjançant l'aprovació de mesures urgents per real decret llei, de manera que actualment hi ha una dispersió normativa no desitjable en un sector econòmic tan rellevant.

El Reial decret llei 14/2010, de 23 de desembre, pel qual s'estableixen mesures urgents per a la correcció del dèficit tarifari del sector elèctric, va elevar els límits màxims de dèficit que s'havien establert per als anys 2010, 2011 i 2012 en el Reial decret llei 6/2009, de 30 d'abril, pel qual s'adopten determinades mesures en el sector energètic i s'aprova el bo social, i es manté l'objectiu de no aparició de nou dèficit en el sistema elèctric a partir de 2013. A més es va procedir a l'adopció d'altres mesures puntuals de protecció al consumidor i de reducció de determinades partides dels costos i dels ingressos del sistema. Entre altres, es limitaven les hores equivalents primades de funcionament de les instal·lacions fotovoltaïques i s'establia l'obligació dels productors d'energia de fer front a un peatge de generació, atesa la incidència d'aquesta activitat en el desenvolupament de les xarxes de transport i distribució.

Entre les mesures que es van adoptar l'any 2012 destaquen, en primer lloc, el Reial decret llei 1/2012, de 27 de gener, pel qual es procedeix a la suspensió dels procediments de preassignació de retribució i a la supressió dels incentius econòmics per a noves instal·lacions de producció d'energia elèctrica a partir de cogeneració, fonts d'energia renovables i residus, que va suprimir els incentius per a la construcció de les instal·lacions de tecnologies de règim especial, a fi d'evitar la incorporació de nous costos al sistema elèctric.

Després d'això, el Reial decret llei 13/2012, de 30 de març, de 30 de març, pel qual es transposen directives en matèria de mercats interiors d'electricitat i gas i en matèria de comunicacions electròniques, i pel qual s'adopten mesures per a la correcció de les desviacions per desajustos entre els costos i ingressos dels sectors elèctric i gasista, va fixar uns nous criteris per a la regulació de la retribució de les activitats de distribució i transport, amb l'ajust de la retribució corresponent a l'any 2012 i la disminució de l'import que s'havia de satisfer a les empreses de generació d'electricitat entre d'altres pel concepte de garantia de potència. De la mateixa manera, es van adoptar mesures per corregir la retribució de l'activitat de generació en els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars, a través del cost que es reconeixia per l'adquisició de combustible i vinculant el pagament per garantia de potència a la disponibilitat real de les plantes.

En la mateixa línia, el Reial decret llei 20/2012, de 13 de juliol, de mesures per garantir l'estabilitat pressupostària i de foment de la competitivitat, va incorporar altres mesures addicionals relatives al règim retributiu de les centrals de generació en règim ordinari en els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars, i va modificar, a més, la retribució de l'activitat de transport, amb l'establiment que la retribució en concepte d'inversió es reconeix per a actius en servei no amortitzats, prenent com a base per a la seva retribució financera el valor net d'aquests.

També, el Reial decret llei 29/2012, de 28 de desembre, de millora de gestió i protecció social en el sistema especial per a treballadors de llar i altres mesures de caràcter econòmic i social, va disposar que els desajustos temporals de liquidacions del sistema elèctric produïts el 2012 tinguessin la consideració de dèficit d'ingressos del sistema de liquidacions elèctric per a aquest any i que generaria drets de cobrament que poden ser cedits pels titulars al Fons de Titulització del Dèficit del Sistema Elèctric, i això amb caràcter addicional als 1.500 milions d'euros de dèficit ja reconegut en la disposició addicional vint-i-unena de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric. D'altra banda, per garantir l'objectiu final per al qual es va establir el mecanisme de preassignació de retribució per a les instal·lacions de règim especial, és a dir, assegurar un règim econòmic amb el pressupost i la condició de la completa execució de la instal·lació en un termini concret, es va introduir una habilitació per a la supressió o la correcció del règim econòmic primat en cas de constatació de l'incompliment de les obligacions que constitueixen pressupost essencial de l'adquisició definitiva d'aquest règim econòmic.

A més, es va aprovar la Llei 15/2012, de 27 de desembre, de mesures fiscals per a la sostenibilitat energètica, que reconeix com a objectiu l'harmonització del sistema fiscal amb un ús més eficient i respectuós amb el medi ambient i la sostenibilitat, en línia amb els principis bàsics que regeixen la política fiscal, energètica i ambiental de la Unió Europea. Atès el fort impacte econòmic i ambiental del sector energètic, aquesta Llei va introduir mesures de caràcter excepcional perquè els costos del sistema fossin finançats tant amb els ingressos que procedeixen dels peatges d'accés i altres preus regulats, com de determinades partides provinents dels pressupostos generals de l'Estat. Es van introduir aspectes relacionats amb el dret a la percepció d'un règim econòmic primat per instal·lacions d'energia renovable que utilitzin combustibles.

Per la seva banda, la Llei 17/2012, de 27 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2013, va establir, entre d'altres, i amb vigència exclusiva per a 2013, que no serien aplicables les limitacions a avals del Fons de Titulització del Dèficit del Sistema Elèctric que estableix la disposició addicional vint-i-unena de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric, relativa a la suficiència dels peatges d'accés i desajustos d'ingressos de les activitats regulades del sector elèctric. També, en coherència amb la Llei 15/2012, de 27 de desembre, va establir una sèrie d'aportacions per finançar els costos del sistema elèctric referits al foment d'energies renovables equivalents a la suma de l'estimació de la recaptació anual corresponent a l'Estat derivada dels tributs inclosos a la Llei de mesures fiscals per a la sostenibilitat energètica i el 90 per cent de l'ingrés estimat per la subhasta dels drets d'emissió de gasos d'efecte d'hivernacle, amb un màxim de 450 milions d'euros.

En no ser suficients les mesures aprovades durant l'any 2012 per eliminar el dèficit del sistema elèctric, l'any 2013 es van adoptar amb la mateixa finalitat dos reials decrets llei i un crèdit extraordinari en el pressupost del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme. El Reial decret llei 2/2013, d'1 de febrer, va introduir noves mesures per corregir els desajustos entre els costos del sector elèctric i els ingressos obtinguts a partir dels preus regulats, per intentar d'evitar l'assumpció d'un nou esforç per part dels consumidors. Per a això, es va modificar l'índex d'actualització dels costos del sector elèctric, amb la finalitat d'utilitzar una referència més estable que no es estigués afectada per la volatilitat dels preus d'aliments no elaborats ni dels combustibles d'ús domèstic, i es van introduir dues opcions de venda de l'energia produïda en instal·lacions de règim especial: la cessió de l'electricitat al sistema amb la percepció d'una tarifa regulada o la venda de l'electricitat al mercat de producció d'energia elèctrica, sense complement de prima.

Així, es va aprovar la Llei 15/2013, de 17 d'octubre, per la qual s'estableix el finançament per a l'any 2013 amb càrrec als pressupostos generals de l'Estat de determinats costos del sistema elèctric, ocasionats pels incentius econòmics per al foment a la producció d'energia elèctrica a partir de fonts d'energies renovables i es concedeix un crèdit extraordinari per import de 2.200.000.000 d'euros en el pressupost del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

A més d'aquest ajust dels costos, es van adoptar altres normes que van suposar un increment dels peatges d'accés per als consumidors i, per tant, dels ingressos del sistema elèctric.

Finalment, es va aprovar el Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, pel qual s'adopten mesures urgents per garantir l'estabilitat financera del sistema elèctric que, entre altres aspectes, estableix un nou règim retributiu per a les instal·lacions de generació d'energia renovable, cogeneració i residus, i una sèrie de principis retributius addicionals per al transport i la distribució d'energia elèctrica, i fixa el concepte de rendibilitat raonable, en línia amb la doctrina jurisprudencial sobre aquest particular sorgida en els últims anys, en una rendibilitat de projecte, que gira, abans d'impostos, sobre el rendiment mitjà en el mercat secundari de les obligacions de l'Estat a deu anys aplicant el diferencial adequat.

En definitiva, els canvis normatius continus han representat una important distorsió en el funcionament normal del sistema elèctric, i que és necessari corregir amb una actuació del legislador que aporti l'estabilitat reguladora que l'activitat elèctrica necessita. Aquesta seguretat reguladora, unida a la necessitat d'emprendre les reformes necessàries per garantir la sostenibilitat del sistema a llarg termini i de resoldre les deficiències assenyalades existents en el funcionament del sistema, aconsellen l'aprovació d'una reforma global del sector, basada en un nou règim d'ingressos i despeses del sistema elèctric, que tracta de tornar al sistema una sostenibilitat financera perduda fa temps l'eradicació de la qual no s'ha aconseguit fins a la data mitjançant l'adopció de mesures parcials.

Aquesta Llei s'emmarca així mateix en l'àmbit de la reforma estructural del sector elèctric inclosa en la Recomanació del Consell relativa al Programa Nacional de Reformes de 2013 d'Espanya, aprovades pel Consell de la Unió Europea el 9 de juliol de 2013.

II

Aquesta Llei té com a finalitat bàsica establir la regulació del sector elèctric i garantir el subministrament elèctric amb els nivells necessaris de qualitat i al mínim cost possible, assegurar la sostenibilitat econòmica i financera del sistema i permetre un nivell de competència efectiva en el sector elèctric, tot això dins els principis de protecció mediambiental d'una societat moderna.

El principi de sostenibilitat econòmica i financera del sistema elèctric és un principi rector de les actuacions de les administracions públiques i altres subjectes compresos en l'àmbit d'aplicació de la Llei. En virtut d'aquest, qualsevol mesura normativa en relació amb el sector que suposi un increment de cost per al sistema elèctric o una reducció d'ingressos ha d'incorporar una reducció equivalent d'altres partides de costos o un increment equivalent d'ingressos que asseguiri l'equilibri del sistema. D'aquesta manera

es descarta definitivament la possibilitat d'acumulació de nous dèficits com va passar en el passat.

Aquest principi es reforça amb l'establiment de restriccions taxades a l'aparició de desajustos temporals anuals, establint com a mecanisme correctiu l'obligació de revisió automàtica dels peatges i càrrecs que corresponguin si se superen determinats llindars. Els llindars introduïts permeten una mínima desviació provocada per circumstàncies conjunturals que, com a tals, es poden revertir en el període següent sense necessitat d'una modificació dels peatges i els càrrecs.

Els desfasaments temporals que es produeixin des de l'entrada en vigor de la Llei, sense sobrepassar aquests llindars, els han de fixar tots els subjectes del sistema de liquidació en funció dels drets de cobrament que generin. A diferència del sistema anterior, no són finançats exclusivament pels grans operadors i els drets de cobrament corresponents a dèficit d'ingressos no es poden cedir al Fons de Titulització del Dèficit del Sistema Elèctric des de l'1 de gener de 2013.

S'introdueix l'obligació d'aprovació amb caràcter anual per part del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, amb l'informe previ de la Comissió Delegada del Govern per a Afers Econòmics, de les previsions de l'evolució anual de les diferents partides d'ingressos i costos del sistema elèctric per als sis anys següents.

Es manté el finançament dels costos del sistema per part dels consumidors mitjançant el pagament dels peatges d'accés a les xarxes i la resta de càrrecs, així com mitjançant altres instruments financers i, excepcionalment i per als supòsits específicament previstos, mitjançant les partides provinents dels pressupostos generals de l'Estat. Aquesta doble contribució coresponsabilitza en el finançament del sistema els consumidors elèctrics, en major mesura, i el pressupost públic, quan estigui prescrit atès el caràcter de servei essencial del subministrament elèctric i l'afecció territorial, mediambiental i estratègica del sistema elèctric.

La diferenciació de peatges i càrrecs respon a la terminologia utilitzada en les directives europees i a la conveniència de diferenciar els pagaments per contribució a la cobertura dels costos de les xarxes de transport i distribució, peatges, dels pagaments relacionats amb altres aspectes regulats del sistema, càrrecs. Així, els peatges d'accés es destinen a cobrir el cost de les activitats de transport i distribució d'energia elèctrica, en línia amb el que disposa la Directiva 2009/72/CE, sobre mercat interior d'electricitat. Els càrrecs s'introdueixen com a novetat en aquesta Llei, i estan destinats a cobrir els costos de les activitats del sistema que corresponguin, tenint en compte les quanties que també procedeixen de les partides pressupostàries o altres mecanismes. Així, entre d'altres, els càrrecs han de cobrir el règim retributiu específic de l'activitat de generació a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració d'alta eficiència i residus, retribució de l'extracost de l'activitat de producció en els sistemes elèctrics en els territoris no peninsulars amb règim retributiu addicional, retribució associada a l'aplicació de mecanismes de capacitat i anualitats corresponents al dèficit del sistema elèctric, amb els interessos i ajustos corresponents.

Tal com s'ha exposat, l'experiència adquirida amb l'aplicació de la Llei anterior ha permès identificar les barreres la superació de les quals és necessària per continuar avançant en el procés de liberalització del subministrament, de millora dels processos de participació en el mercat i de garantia de l'adequada protecció als consumidors amb l'objectiu últim d'assegurar el subministrament d'energia elèctrica en condicions competitives i amb la qualitat adequada. Alhora la nova Llei avança en l'exercici d'integració en un sol text de les disposicions amb rang legal disperses en les diferents normes aprovades des de l'entrada en vigor de la Llei 54/1997, de 27 de novembre.

La nova Llei també s'emmarca en un context d'integració dels mercats elèctrics europeus. En aquest sentit, la Llei té en compte la normativa europea d'aplicació en el sector elèctric, en particular, la Directiva 2009/72/CE del Parlament Europeu i del Consell de 13 de juliol de 2009 sobre normes comunes per al mercat interior de l'electricitat, que va ser transposada pel Reial decret llei 13/2012, de 30 de març. També té en compte el marc europeu d'intercanvis transfronterers d'electricitat que fixa el Reglament (CE) núm.

714/2009 del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de juliol de 2009, relatiu a les condicions d'accés a la xarxa per al comerç transfronterer d'electricitat.

A més, és rellevant el Reglament (UE) núm. 1227/2011, sobre integritat i transparència del mercat majorista d'energia, per les seves sigles en anglès, REMIT, el qual estableix normes que prohibeixen les pràctiques abusives que afecten els mercats majoristes de l'energia, i el Conveni internacional entre el Regne d'Espanya i la República Portuguesa d'1 d'octubre de 2004, signat amb la finalitat de promoure la integració dels seus sistemes elèctrics, cosa que fet que els dos països comparteixin des de l'1 de juliol de 2006 un mercat organitzat a termini amb subjacent elèctric, i des de l'1 de juliol de 2007, un mercat al comptat d'electricitat.

També procedeix a la clarificació de les competències de l'Administració General de l'Estat, mantenint, en essència, les competències atribuïdes per la Llei 54/1997, de 27 de novembre, i incorporant els criteris que resulten de les sentències dictades durant els últims anys en relació amb els conflictes sorgits entre administracions. Així, s'estableix la competència del Govern per a la regulació bàsica del sector, per a l'establiment i l'adjudicació dels règims econòmics d'aplicació a les diferents activitats i per garantir la seguretat de subministrament d'energia elèctrica als consumidors.

En relació amb la planificació elèctrica, es manté el caràcter vinculant de la planificació de la xarxa de transport i s'incorporen eines per alinear el nivell d'inversions a la situació del cycle econòmic i als principis de sostenibilitat econòmica.

La notorietat de la situació del dèficit tarifari i la conseqüent amenaça a la viabilitat mateixa del sistema elèctric ha motivat la necessitat d'emprendre canvis importants en el règim retributiu de les activitats regulades. Davant el deteriorament progressiu de la sostenibilitat del sistema elèctric, els subjectes d'aquest no podien confiar legítimament en la conservació dels paràmetres que havien degenerat en la situació descrita i qualsevol operador diligent podia anticipar la necessitat d'aquests canvis.

Per a les activitats amb retribució regulada, la Llei reforça i clarifica els principis i els criteris per a l'establiment dels règims retributius, per als quals s'han de considerar els costos necessaris per dur a terme l'activitat per una empresa eficient i ben gestionada, mitjançant l'aplicació de criteris homogenis en tot el territori espanyol. Aquests règims econòmics han de permetre l'obtenció de rendibilitats adequades en relació amb el risc de l'activitat.

Per als sistemes elèctrics no peninsulars, que adopten aquesta nova denominació, s'estableix la possibilitat d'establiment d'un règim singular per al qual es tenen en consideració exclusivament els extracostos d'aquests sistemes elèctrics associats al seu caràcter aïllat.

La gestió tècnica i econòmica del sistema manté en essència la resta de criteris retributius i incorpora en la retribució de l'operador del sistema incentius a la reducció de costos del sistema derivats de l'operació.

L'elevada penetració de les tecnologies de producció a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració i residus, incloses en l'anomenat règim especial de producció d'energia elèctrica, ha ocasionat que la seva regulació singular lligada a la potència i a la tecnologia no tingui objecte. En canvi, fa necessari que la regulació consideri aquestes instal·lacions de manera anàloga a la de la resta de tecnologies que s'integren en el mercat i, en tot cas, que siguin considerades per raó de la seva tecnologia i implicacions en el sistema, en comptes de fer-ho per la seva potència, per la qual cosa s'abandonen els conceptes diferenciats de règim ordinari i especial. Per aquest motiu es procedeix a una regulació unificada, sense perjudici de les consideracions singulars que sigui necessari establir.

El règim retributiu de les energies renovables, cogeneració i residus es basa en la participació necessària en el mercat d'aquestes instal·lacions, complementat els ingressos de mercat amb una retribució regulada específica que permeti que aquestes tecnologies competeixin en nivell d'igualtat amb la resta de tecnologies en el mercat. Aquesta retribució específica complementària és suficient per assolir el nivell mínim necessari per cobrir els costos que, a diferència de les tecnologies convencionals, aquestes no puguin

recuperar en el mercat i els ha de permetre obtenir una rendibilitat adequada amb referència a la instal·lació tipus en cada cas aplicable.

La taxa de retribució per a les activitats de xarxa i la taxa de rendibilitat per a l'activitat de producció a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració i residus, per al primer període regulador, que estableix el Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, pel qual s'adopten mesures urgents per garantir l'estabilitat financera del sistema elèctric, són plenament coherents amb els principis que conté aquesta Llei. Per al càlcul de la retribució específica s'ha de considerar per a una instal·lació tipus, els ingressos per la venda de l'energia generada valorada al preu del mercat de producció, els costos d'explotació mitjans necessaris per exercir l'activitat i el valor de la inversió inicial de la instal·lació tipus, tot això per a una empresa eficient i ben gestionada.

A més, es disposa que, en cap cas, s'han de tenir en compte els costos o les inversions que estiguin determinats per normes o actes administratius que no siguin aplicables en tot el territori espanyol i que aquests costos han de respondre exclusivament a l'activitat de producció d'energia elèctrica.

Aquest nou marc regulador dóna una resposta global al canvi tan rellevant de les circumstàncies que s'han experimentat en els últims anys en l'àmbit de les tecnologies de generació basades en fonts d'energia renovables, cogeneració i residus, en termes que obeeixen a motius més que justificats per la situació descrita. Les inversions en aquestes tecnologies segueixen protegides i fomentades a Espanya per aquest nou marc normatiu, que consagra el principi de rendibilitat raonable i estableix el criteri de revisió dels paràmetres retributius cada sis anys per complir amb aquest principi. D'aquesta manera, es tracta de consolidar l'adaptació contínua que la regulació ha experimentat per mantenir aquesta rendibilitat raonable mitjançant un sistema previsible i sotmès a concreció temporal.

La Llei preveu la possibilitat, amb caràcter excepcional, d'establiment de nous règims retributius específics per fomentar la producció a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració d'alta eficiència i residus, quan hi hagi una obligació de compliment d'objectius energètics derivats de directives europees o altres normes del dret de la Unió Europea o quan la seva introducció suposi una reducció del cost energètic i de la dependència energètica exterior.

Així mateix, la Llei precisa els criteris de prioritat d'accés i despatx per a l'electricitat de fonts d'energia renovables i de cogeneració d'alta eficiència, d'acord amb el que estableixen les directives comunitàries.

En relació amb la fixació de les retribucions de les activitats de xarxes, sistemes elèctrics no peninsulars i règim d'energies renovables i cogeneració, la Llei introdueix el concepte de període regulador, habitual en la regulació d'altres països del nostre entorn, i el fixa en un període de sis anys. La Llei introdueix eines de flexibilitat amb la finalitat d'adaptar les retribucions a la situació cíclica de l'economia i a les necessitats del sistema, conjugant la necessitat d'estabilitat i previsibilitat per als agents amb l'exigència d'adaptació dels règims retributius.

El desenvolupament de l'autoconsum com a font alternativa de generació d'electricitat al marge del sistema elèctric requereix la regulació d'una activitat que no tenia fins a la data un marc legal i un reglamentari específic. La Llei té com a finalitat garantir un desenvolupament ordenat de l'activitat, compatible amb la necessitat de garantir la sostenibilitat tècnica i econòmica del sistema elèctric en conjunt. En aquest sentit, l'articulat de la Llei estableix l'obligació de les instal·lacions d'autoconsum de contribuir al finançament dels costos i serveis del sistema en la mateixa quantia que la resta dels consumidors. Transitòriament, s'estableixen excepcions per als casos en els quals l'autoconsum suposa una reducció de costos per al sistema i per a les instal·lacions existents de cogeneració.

La norma impulsa el principi de competència efectiva en el sector elèctric. Així, s'introdueix en aquest sentit un mecanisme competitiu per a la reducció del poder de monopoli en els mercats de restriccions, un nou règim de regulació de les energies renovables, de cogeneració i residus que redueix les distorsions que aquestes creaven en

el mercat i les fa participants d'aquest pel fet que la seva retribució no és aliena al mercat, augmenta la competència en les comercialitzadores de referència, millora la posició del consumidor quant a informació disponible, i facilita processos de canvi de subministrador, entre d'altres.

En el mateix sentit, l'accés dels subjectes a les xarxes constitueix un dels pilars sobre els quals se sustenta el funcionament del sistema elèctric, fonamental per a la garantia de subministrament i de competència efectiva en el mercat. Aquesta Llei procedeix a concretar més els conceptes d'accés i connexió a les xarxes, reforça els principis d'objectivitat, transparència i no discriminació en el seu atorgament, i fixa el règim d'atorgament i denegació amb criteris exclusivament tècnics.

Pel que fa als consumidors, aquesta Llei estableix la regulació sobre la qual s'han de basar les relacions entre els consumidors i les empreses comercialitzadores i distribuïdores en relació amb el subministrament d'energia elèctrica, mitjançant l'establiment dels seus drets i obligacions en el marc general de contractació. Per a això, s'observen les disposicions de l'esmentada Directiva 2009/72/CE de 13 de juliol de 2009, relatives a drets dels consumidors.

S'estableix el denominat preu voluntari per al petit consumidor, com el preu màxim de referència al qual poden contractar els consumidors de menys d'una determinada potència contractada que vulguin fer servir aquesta modalitat davant d'una negociació bilateral amb una comercialitzadora.

Es defineix així mateix la figura del consumidor vulnerable, vinculat a determinades característiques socials, de consum i poder adquisitiu, i s'estableix l'adopció de les mesures oportunes per garantir una protecció adequada a aquests consumidors. Aquests consumidors tenen dret a una tarifa reduïda respecte al preu voluntari per al petit consumidor.

Finalment es procedeix a una reformulació del règim sancionador per adaptar-lo a l'evolució que ha experimentat el sector des de l'inici del procés de liberalització, així com a un reforçament dels mecanismes de control del sistema per part de les autoritats públiques en matèria d'inspecció, registre d'activitats i control del frau.

III

La Llei del sector elèctric està conformada per vuitanta articles i s'estructura en deu títols, vint disposicions addicionals, setze disposicions transitòries, una disposició derogatòria i sis disposicions finals.

El títol I conté les disposicions generals on s'estableixen l'objecte i les finalitats de la norma; el règim d'activitats, amb la novetat de la consideració del subministrament d'energia elèctrica com un servei d'interès econòmic general; es clarifica la distribució competències entre les diferents administracions públiques; es regulen els aspectes bàsics de la planificació elèctrica incorporant eines per vincular el nivell d'inversions a la situació del cicle econòmic, i als principis de sostenibilitat econòmica i establint uns límits d'inversió anual, a més de la possibilitat d'una revisió excepcional d'aquesta davant fets sobrevinguts que afectin l'eficiència, la garantia o la seguretat; així com la necessària coordinació de la planificació amb els plans urbanístics.

L'ordenació del subministrament es regula en el títol II. En primer lloc, es defineixen els subjectes: productors, operador del mercat i del sistema, transportistes, distribuïdors, comercialitzadors, consumidors i gestors de càrregues del sistema; i s'introdueix la definició, ja existent a l'antiga Llei, de representants dels agents. En segon lloc, i en relació amb la garantia de subministrament, es reforça el paper de l'Administració General de l'Estat, com a titular últim de la garantia i la seguretat de subministrament energètic, millorant les eines d'actuació per part d'aquesta en cas de situacions de risc per a la seguretat de subministrament, amb la necessària col·laboració amb les comunitats autònomes afectades. En tercer lloc, es regula el funcionament del sistema elèctric en termes similars als que regula la Llei 54/1997, de 27 de novembre. Destaca en aquest títol la regulació de l'autoconsum d'energia elèctrica amb la distinció de tres modalitats i l'establiment del fet que les instal·lacions connectades al sistema han de contribuir a la

cobertura dels costos i serveis del sistema elèctric en els mateixos termes que l'energia consumida per la resta de subjectes del sistema. D'altra banda, es preveu l'aplicació d'un règim específic a les activitats per al subministrament d'energia elèctrica en territoris no peninsulars, i s'abandona la terminologia de sistemes elèctrics no peninsulars. A continuació es regulen els intercanvis intracomunitaris i internacionals d'electricitat, i finalment, hi ha un article relatiu a la separació d'activitats que introdueix determinades obligacions per a les empreses comercialitzadores de referència, i determinades exempcions de les obligacions de separació d'activitats per a les empreses distribuïdores.

El títol III desenvolupa el principi de sostenibilitat econòmica i financera del sistema pel qual s'entén la capacitat per satisfer la totalitat dels costos d'aquest. D'una banda, es defineixen els ingressos del sistema elèctric i els seus costos, que si bé ja estaven definits en la normativa anterior amb aquesta nova Llei es numeren en un sol article. Així mateix, s'estableixen dos principis fonamentals: d'una banda, que els ingressos del sistema han de ser suficients per satisfer la totalitat dels costos del sistema elèctric, i d'altra banda, que per mantenir els sostres de costos i ingressos, qualsevol mesura normativa en relació amb el sector elèctric que suposi un increment de costos per al sistema elèctric o una reducció d'ingressos ha d'incorporar una reducció equivalent d'altres partides de costos o un increment equivalent d'ingressos que assegurï l'equilibri del sistema. A més amb caràcter anual, s'ha d'aprovar una previsió de l'evolució de les diferents partides d'ingressos i costos del sistema elèctric per als següents sis anys.

D'altra banda, i en relació amb la retribució de les activitats destinades al subministrament d'energia elèctric es determina de manera expressa que els ingressos del sistema elèctric s'han de destinar a pagar exclusivament la retribució pròpia de les activitats destinades al subministrament elèctric, sense que es puguin destinar a altres finalitats, i que la metodologia del càlcul de les retribucions del transport, la distribució, la gestió tècnica i l'econòmica i la producció no peninsular ha de considerar els costos necessaris per exercir l'activitat per una empresa eficient i ben gestionada aplicant criteris homogenis en tot el territori espanyol. Els paràmetres per a l'establiment de les retribucions tenen una vigència de sis anys i per a la seva revisió, que s'ha de portar a terme abans del començament del període regulador, cal tenir en compte la situació cíclica de l'economia, de la demanda elèctrica i d'una rendibilitat adequada per a aquestes activitats.

Igualment es regulen els criteris de xarxes i de funcionament de les instal·lacions de generació amb retribució regulada, que ha de fixar el Govern amb caràcter bàsic i de manera homogènia per a tot el territori espanyol en funció de les millors pràctiques de les activitats, els índexs de qualitat i els nivells de protecció del medi ambient, que s'han d'utilitzar en la planificació de la xarxa de transport.

Així mateix, en aquest títol es distingeix entre els peatges d'accés a les xarxes de transport i distribució i els càrrecs que són necessaris per cobrir altres costos de les activitats del sistema que corresponguin, que s'han de fixar d'acord amb la metodologia que estableixi el Govern, amb la revisió anual amb caràcter general de peatges i càrrecs, o quan es produeixin circumstàncies que afectin de manera rellevant els costos regulats o els paràmetres utilitzats per al càlcul.

És innovadora la regulació dels preus voluntaris per al petit consumidor, que han de ser únics en tot el territori espanyol. Aquests preus es defineixen, en línia amb les anteriorment denominades tarifes d'últim recurs, com els preus màxims que poden cobrar els comercialitzadors de referència als consumidors que s'hi acullin. D'aquesta manera, la denominació de tarifes d'últim recurs queda reservada a dos col·lectius de consumidors: els denominats vulnerables, i els consumidors que, sense tenir dret als preus voluntaris per al petit consumidor, no tinguin transitòriament un contracte de subministrament amb un comercialitzador. Els preus voluntaris per al petit consumidor han d'incloure de forma additiva, per analogia amb l'actual tarifa d'últim recurs definida segons la normativa vigent, els conceptes de cost de producció d'energia elèctrica, els peatges d'accés i càrrecs que corresponguin i els costos de comercialització que corresponguin.

El règim jurídic del cobrament i liquidació dels peatges, càrrecs, preus i retribucions regulades estableix, com a novetat, que les liquidacions d'ingressos i costos del sistema elèctric s'han d'efectuar, amb caràcter general, mensualment i amb la mateixa periodicitat.

Destaca a més la regulació dels desajustos temporals entre ingressos i costos del sistema. Es defineix des del punt de vista legal el concepte de desajust, que ja s'utilitzava en la normativa del sector. Es limiten els desajustos per dèficit d'ingressos de manera que la seva quantia no pot superar el 2 per cent dels ingressos estimats per a aquest exercici i el deute acumulat per desajustos no pot superar el 5 per cent dels ingressos esmentats. En cas que no es compleixin aquests límits cal revisar els peatges o càrrecs que corresponguin. La part del desajust que no es compensi per una pujada de peatges i càrrecs, l'han de finançar els subjectes del sistema de liquidació de manera proporcional als drets de cobrament per l'activitat que efectuen. Les quantitats aportades per aquest concepte s'han de retornar en les liquidacions corresponents als cinc anys següents amb el reconeixement d'un tipus d'interès. Quant al superàvit d'ingressos que en pugui resultar, s'ha de destinar a compensar desajustos d'anys anteriors, i mentre hi hagi deutes pendents d'anys anteriors, els peatges d'accés o càrrecs no poden ser revisats a la baixa.

Finalment, i pel que fa a la comptabilitat i la informació, s'amplia l'obligació de portar una comptabilitat separada no només de les activitats elèctriques d'aquelles que no ho siguin, com estava establert fins ara, sinó també separar la comptabilitat de l'activitat de producció amb retribució regulada i lliure. Aquesta obligació que fins ara afectava els productors amb règims econòmics específics s'amplia a tots els productors amb retribució regulada.

El títol IV regula la producció d'energia elèctrica. S'eliminen els conceptes diferenciats de règim ordinari i especial sense perjudici de les consideracions singulars que sigui necessari establir. Una de les principals novetats que introdueix aquesta Llei és la regulació del tancament temporal d'instal·lacions de producció, el qual, de la mateixa manera que la posada en funcionament modificació, transmissió i tancament definitiu d'instal·lacions, està sotmès al règim d'autorització administrativa prèvia. Igualment, es regulen en aquest títol els aprofitaments hidràulics necessaris per a la producció d'energia elèctrica i, el sistema d'ofertes en el mercat diari, amb la particularitat que totes les unitats de producció han de fer ofertes al mercat, incloses les de l'extint règim especial. Completen aquest títol la regulació de la demanda i contractació de l'energia, els drets i les obligacions dels productors d'energia elèctrica, així com el registre de règim retributiu específic.

La gestió econòmica i tècnica del sistema es preveu en el títol V. D'una banda, es regulen les funcions de l'operador del sistema i de l'operador del mercat, així com els procediments de certificació de l'operador del sistema per la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, i d'autorització i designació com a gestor de la xarxa de transport pel Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, que s'han de notificar a la Comissió Europea, així com el de certificació en relació amb països que no pertanyen a la Unió Europea. D'altra banda, es regula l'accés i la connexió a les xarxes, i es defineixen clarament els conceptes de dret d'accés i dret de connexió, així com els permisos d'accés i connexió, el procediment i els requisits per a la seva concessió i els subjectes encarregats de concedir-los a l'empara d'uns criteris tècnics i econòmics que s'han d'establir per reglament.

El títol VI regula l'activitat de transport d'energia elèctrica. Aquest títol regula quines instal·lacions s'integren a la xarxa de transport incloent-hi la definició de xarxa de transport aplicable als territoris no peninsulars, que anteriorment estava recollida en normes de rang inferior. Així mateix, s'introdueix expressament el requisit d'estar inclòs en la planificació per al reconeixement de la retribució de les noves instal·lacions. Finalment, es recullen les funcions que ha de desenvolupar el transportista, anteriorment disperses en normes de rang legal i reglamentari.

L'activitat de distribució d'energia elèctrica es preveu en el títol VII, en el qual, principalment, es detalla el concepte d'activitat de distribució, s'introdueix la definició d'instal·lacions de distribució, i es recullen les obligacions i les funcions de les empreses

de distribució d'energia elèctrica distingint entre aquelles que són executades com a titulars de les xarxes de distribució i aquelles que són realitzades com a empreses gestores de la xarxa de distribució.

El títol VIII relatiu al subministrament d'energia elèctrica s'estructura en dos capítols. El capítol I referit al subministrament dels usuaris i a la gestió de la demanda elèctrica, en el qual s'aprofundeix en les mesures de protecció al consumidor seguint les directrius de la Directiva 2009/72/CE, de 13 de juliol de 2009. D'aquesta manera, al dret ja recollit actualment de poder escollir subministrador i poder contractar l'energia directament en el mercat o a través d'un comercialitzador, s'hi afegeixen, entre d'altres, el de rebre el servei amb els nivells de seguretat, regularitat i qualitat que es determinin, ser subministrats a uns preus fàcilment i clarament comparables, transparents i no discriminatoris, i disposar de procediments per tramitar les seves reclamacions. A més, s'estableixen les obligacions dels consumidors, i en relació amb el consumidor vulnerable es recull el que preveu el Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, pel qual s'adopten mesures urgents per garantir l'estabilitat financera del sistema elèctric, afegint que el bo social es considera obligació de servei públic d'acord amb l'esmentada Directiva 2009/72/CE de 13 de juliol de 2009. Completen aquest capítol els drets i les obligacions de les empreses comercialitzadores, el servei de recàrrega energètica, i la gestió de la demanda, i els plans d'estalvi i eficiència energètica.

El capítol II d'aquest títol VIII regula la qualitat del subministrament entès com a conjunt de característiques, tècniques i d'atenció i relació amb els consumidors o productors, exigibles a les empreses que duguin a terme activitats destinades al subministrament elèctric. Així mateix, preveu el règim jurídic de la suspensió del subministrament elèctric.

El títol IX conté el règim d'autoritzacions, expropiació i servituds. Per motius de claredat i simplificació normativa es recullen en un mateix article les autoritzacions necessàries per a les instal·lacions de transport, distribució, producció, línies directes, transmissió i tancament de les instal·lacions. La resta de preceptes del títol es refereixen a la declaració d'utilitat pública i els seus efectes, així com a les servituds de pas.

Finalment, el títol X regula el règim d'inspeccions, infraccions i sancions, que es diferencia en tres capítols. Destaca en aquest títol la revisió de la tipificació d'infraccions i la inclusió de noves infraccions, en haver identificat determinades conductes que no havien estat previstes a la Llei 54/1997, de 27 de novembre, i que tenen un impacte negatiu en la sostenibilitat econòmica i en el funcionament del sistema elèctric. Es revisa la quantia de les sancions, s'amplien les sancions accessòries existents i es modifica la competència per a la imposició de sancions.

Quant a la part final, la Llei es completa amb vint disposicions addicionals, setze disposicions transitòries, una disposició derogatòria i sis disposicions finals.

TÍTOL I

Disposicions generals

Article 1. *Objecte.*

1. Aquesta Llei té per objecte establir la regulació del sector elèctric amb la finalitat de garantir el subministrament d'energia elèctrica i d'adequar-lo a les necessitats dels consumidors en termes de seguretat, qualitat, eficiència, objectivitat, transparència i al mínim cost.

2. Són activitats destinades al subministrament d'energia elèctrica: generació, transport, distribució, serveis de recàrrega energètica, comercialització i intercanvis intracomunitaris i internacionals, així com la gestió econòmica i tècnica del sistema elèctric.

Article 2. Règim de les activitats.

1. Es reconeix la lliure iniciativa empresarial per a l'exercici de les activitats destinades al subministrament d'energia elèctrica regulades en aquesta Llei sense perjudici de les limitacions que es puguin establir per a les activitats que tinguin caràcter de monopoli natural.

2. El subministrament d'energia elèctrica constitueix un servei d'interès econòmic general.

3. Correspon al Govern i a les administracions públiques la regulació i el control de les activitats destinades al subministrament d'energia elèctrica. Així mateix, l'operador del mercat i l'operador del sistema tenen les funcions que se li atribueixin de manera expressa.

4. En la regulació de la prestació del subministrament d'energia elèctrica es poden tenir en compte els plans i les recomanacions aprovats al si dels organismes internacionals, en virtut dels convenis i els tractats en els quals el Regne d'Espanya sigui part.

Article 3. Competències de l'Administració General de l'Estat.

Corresponen a l'Administració General de l'Estat, en els termes que estableix aquesta Llei, les competències següents:

1. Establir la regulació bàsica de les activitats destinades al subministrament d'energia elèctrica.

2. Determinar, en l'àmbit de la seva competència, les mesures necessàries per garantir el subministrament d'energia elèctrica.

3. Determinar les mesures necessàries per garantir la sostenibilitat econòmica i financera del sistema elèctric.

4. Exercir les facultats de planificació elèctrica en els termes establerts a l'article següent.

5. Establir el règim retributiu i fixar la retribució de les activitats que tinguin una retribució regulada d'acord amb el que preveu aquesta Llei.

6. Atorgar i revocar el règim retributiu a les instal·lacions i als subjectes als quals sigui aplicable d'acord amb el que preveuen aquesta Llei i la normativa de desplegament.

7. Regular l'estructura dels càrrecs per costos regulats i dels peatges corresponents a l'ús de xarxes de transport i distribució, així com establir els criteris per a l'atorgament de garanties pels subjectes que correspongui i fixar, si s'escau, el preu voluntari per al petit consumidor com a preu màxim del subministrament d'energia elèctrica als consumidors que es determinin per reglament.

8. Exercir les funcions d'ordenació que preveu el títol II.

9. Regular l'organització i el funcionament del mercat de producció d'energia elèctrica.

10. Regular els termes en què s'ha de desenvolupar la gestió econòmica i tècnica del sistema, i aprovar les regles de mercat i els procediments d'operació de caràcter instrumental i tècnic necessaris.

11. Establir els requisits de qualitat i seguretat que han de regir el subministrament d'energia elèctrica, tenint en compte els criteris que estableix l'article 1.

12. Determinar els drets i les obligacions dels subjectes relacionats amb el subministrament d'energia elèctrica.

13. Autoritzar les instal·lacions elèctriques següents:

a) Instal·lacions peninsulars de producció d'energia elèctrica, incloent-hi les infraestructures d'evacuació, de potència elèctrica instal·lada superior a 50 MW elèctrics, instal·lacions de transport primari peninsular i connexions de servei de tensió igual o superior a 380 kV.

b) Instal·lacions de producció incloent-hi les infraestructures d'evacuació, transport secundari, distribució, connexions de servei i línies directes, que excedeixin l'àmbit

territorial d'una comunitat autònoma, així com les línies directes connectades a instal·lacions de generació de competència estatal.

c) Instal·lacions de producció ubicades al mar territorial.

d) Instal·lacions de producció de potència elèctrica instal·lada superior a 50 MW elèctrics ubicades en els territoris no peninsulars, quan els sistemes elèctrics estiguin efectivament integrats amb el sistema peninsular, d'acord amb el que estableix l'article 25.2.

e) Instal·lacions de transport primari i connexions de servei de tensió nominal igual o superior a 380 kV ubicades en els territoris no peninsulars, quan aquests estiguin connectats elèctricament amb el sistema peninsular.

14. Impartir, en l'àmbit de la seva competència, instruccions relatives a l'ampliació, la millora i l'adaptació de les xarxes i les instal·lacions elèctriques de transport i distribució, en garantia d'una adequada qualitat i seguretat en el subministrament d'energia, amb un mínim impacte ambiental.

15. Inspeccionar, en l'àmbit de la seva competència, els subjectes que exerceixin activitats destinades al subministrament d'energia elèctrica regulades en aquesta Llei, així com les seves instal·lacions, en els termes que preveuen aquesta Llei i la normativa de desplegament.

16. Sancionar, en l'àmbit de la seva competència i d'acord amb el que disposen aquesta Llei i les disposicions que la despleguin, les infraccions comeses.

Article 4. *Planificació elèctrica.*

1. La planificació elèctrica té per objecte preveure les necessitats del sistema elèctric per garantir el subministrament d'energia a llarg termini, així com definir les necessitats d'inversió en noves instal·lacions de transport d'energia elèctrica, tot això amb els principis de transparència i de mínim cost per al conjunt del sistema.

Únicament té caràcter vinculant la planificació de la xarxa de transport amb les característiques tècniques que en aquesta es defineixen.

2. La planificació elèctrica, l'ha de fer l'Administració General de l'Estat, amb la participació de les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla, requereix informe de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència i tràmit d'audiència. Ha de ser sotmesa al Congrés dels Diputats, d'acord amb el que preveu el seu Reglament, amb caràcter previ a la seva aprovació pel Govern, i ha d'abastar períodes de sis anys.

3. Aquesta planificació ha d'incloure els aspectes següents:

a) Amb caràcter indicatiu, diversos escenaris sobre l'evolució futura de la demanda elèctrica incloent-hi una anàlisi de sensibilitat en relació amb la possible evolució de la demanda davant canvis en els principals paràmetres i variables que la determinen i una anàlisi dels criteris que condueixen a la selecció d'un escenari com el més probable. Sobre l'escenari seleccionat s'han d'analitzar els recursos necessaris per satisfer-la i sobre les necessitats de nova potència, tot això en termes que fomentin un equilibri adequat entre l'eficiència del sistema, la seguretat de subministrament i la protecció del medi ambient.

b) Estimació de la capacitat mínima que ha de ser instal·lada per cobrir la demanda prevista amb criteris de seguretat del subministrament i competitivitat, diversificació energètica, millora de l'eficiència i protecció del medi ambient.

c) Previsions relatives a les instal·lacions de transport i distribució d'acord amb la previsió de la demanda d'energia elèctrica, que siguin òptimes de conformitat amb l'anàlisi de cost i el benefici de les diferents opcions o nivells d'adequació del sistema per atendre la demanda garantint la seguretat de subministrament.

d) L'establiment de les línies d'actuació en matèria de qualitat del servei, tendents a la consecució dels objectius de qualitat.

e) Les actuacions sobre la demanda que optimitzin la gestió dels recursos i fomentin la millora del servei prestat als usuaris, així com l'eficiència i l'estalvi energètics.

f) L'evolució de les condicions del mercat de producció per a la consecució de la garantia de subministrament.

g) Els criteris de protecció mediambiental que han de condicionar les activitats de subministrament d'energia elèctrica, amb la finalitat de minimitzar l'impacte ambiental produït per aquestes activitats.

4. Els plans de desenvolupament de la xarxa de transport, que s'han d'incloure en la planificació elèctrica, han de recollir les línies de transport i subestacions previstes, abastar períodes de sis anys i incloure criteris i mecanismes de flexibilitat quant a la implementació temporal per adaptar-se a l'evolució real de la demanda d'electricitat, sense perjudici de la seva revisió periòdica quan els paràmetres i les variables que van servir de base per a la seva elaboració hagin variat.

Excepcionalment, per acord del Consell de Ministres, previ tràmit d'audiència, informes de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència i de les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla afectades i escoltat l'operador del sistema, es pot procedir a la modificació d'aspectes puntuals dels plans de desenvolupament quan es produeixi alguna de les situacions següents:

a) D'acord amb els criteris de planificació establerts, s'hagi presentat un fet imprevist que pugui afectar de manera significativa la garantia i la seguretat de subministrament.

b) Sorgeixin nous subministraments l'alimentació dels quals per motius tècnics únicament es pugui fer des de la xarxa de transport i aquesta no es pugui realitzar amb la planificació de la xarxa de transport vigent.

c) Hi hagi raons d'eficiència econòmica del sistema.

Aquestes actuacions poden ser proposades per l'operador del sistema i gestor de la xarxa de transport i motivar el seu caràcter excepcional.

El ministre d'Indústria, Energia i Turisme, a proposta de l'operador del sistema i amb l'informe previ de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, pot aprovar programes d'execució anual de les instal·lacions per a la realització dels plans de desenvolupament inclosos en la planificació elèctrica, en els quals es poden preveure les adaptacions de caràcter tècnic necessàries per a l'execució d'aquestes.

La planificació de la xarxa de transport d'energia elèctrica, incloent-hi les eventuais revisions que se'n puguin fer, s'ha de portar a terme subjectant-se al principi de sostenibilitat econòmica i financera del sistema elèctric que preveu l'article 14 i, en tot cas, tenint en compte els límits d'inversió anual que s'estableixin per reglament.

5. Sense perjudici del que preveuen els apartats anteriors, el Govern pot aprovar, amb caràcter indicatiu, plans relatius a l'aprofitament energètic de les fonts d'energia renovables i d'eficiència energètica en el sector elèctric, per tal d'afavorir el compliment dels objectius que es puguin establir per a Espanya en aquestes matèries, derivats de la pertinença a la Unió Europea.

Article 5. *Coordinació amb plans urbanístics.*

1. La planificació de les instal·lacions de transport i distribució d'energia elèctrica, que s'ubiquin o discorri en qualsevol classe i categoria de sòl, s'ha de tenir en compte en el corresponent instrument d'ordenació del territori i urbanístic, el qual ha de precisar les possibles instal·lacions i qualificar adequadament els terrenys, i establir, en tots dos casos, les reserves de sòl necessàries per a la ubicació de les noves instal·lacions i la protecció de les existents.

2. Quan hi hagi raons justificades d'urgència o d'excepcional interès per al subministrament d'energia elèctrica que aconsellin l'establiment d'instal·lacions de transport i distribució que requereixin un acte d'intervenció municipal previ, cal atènyer-se al que estableix la disposició addicional desena del text refós de la Llei del sòl, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2008, de 20 de juny. El mateix procediment és aplicable en els casos en què hi hagi instruments d'ordenació territorial i urbanística aprovats

definitivament, en els quals no s'hagi tingut en compte la planificació elèctrica de conformitat amb l'apartat anterior.

3. En tot cas, pel que fa a les instal·lacions de transport l'autorització de les quals sigui competència de l'Administració General de l'Estat cal atènyer-se al que estableix la disposició addicional dotzena de la Llei 13/2003, de 23 de maig, reguladora del contracte de concessió d'obres públiques.

4. A tots els efectes, les infraestructures pròpies de les activitats del subministrament elèctric, reconegudes d'utilitat pública per aquesta Llei, tenen la condició de sistemes generals.

TÍTOL II

Ordenació del subministrament

Article 6. *Subjectes.*

1. Les activitats destinades al subministrament d'energia elèctrica a què es refereix l'article 1.2, les han d'exercir els subjectes següents:

a) Els productors d'energia elèctrica, que són les persones físiques o jurídiques que tenen la funció de generar energia elèctrica, així com les de construir, operar i mantenir les instal·lacions de producció.

b) L'operador del mercat, que és la societat mercantil que té les funcions que li atribueix l'article 29.

c) L'operador del sistema, que és la societat mercantil que té les funcions que li atribueix l'article 30.

d) El transportista, que és la societat mercantil que té la funció de transportar energia elèctrica, així com construir, mantenir i maniobrar les instal·lacions de transport i totes les funcions que es recullen a l'article 36.

e) Els distribuïdors, que són les societats mercantils o societats cooperatives de consumidors i usuaris que tenen la funció de distribuir energia elèctrica, així com construir, mantenir i operar les instal·lacions de distribució destinades a situar l'energia en els punts de consum i totes les funcions que es recullen a l'article 40.

f) Els comercialitzadors, que són les societats mercantils, o societats cooperatives de consumidors i usuaris, que, accedint a les xarxes de transport o distribució, adquireixen energia per a la venda als consumidors, a altres subjectes del sistema o per dur a terme operacions d'intercanvi internacional en els termes que estableix aquesta Llei.

S'ha d'establir per reglament el procediment i els requisits per ser comercialitzador de referència.

g) Els consumidors, que són les persones físiques o jurídiques que adquireixen l'energia per al consum propi.

Els consumidors que adquireixin energia directament al mercat de producció es denominen consumidors directes en mercat.

h) Els gestors de càrregues del sistema, que són les societats mercantils que, sent consumidors, estan habilitats per a la revenda d'energia elèctrica per a serveis de recàrrega energètica.

Els gestors de càrrega del sistema són els únics subjectes amb caràcter de client majorista en els termes que preveu la normativa comunitària d'aplicació.

2. Els agents que actuïn a compte de qualsevol subjecte als efectes de la seva participació en el mercat de producció i dels cobraments i pagaments dels peatges, càrrecs, preus i retribucions regulades tenen la consideració de representants. Els agents que actuïn com a representants no poden actuar simultàniament per compte propi i per compte d'altri. S'entén que un representant actua per compte propi quan participa de manera directa o indirecta en més d'un 50 per cent del capital de la societat que representa.

La representació per compte d'altri pot ser indirecta, quan el representant actua en nom propi, o directa, quan el representant actua en nom del representat.

Article 7. *Garantia del subministrament.*

1. Tots els consumidors tenen dret a l'accés i la connexió a les xarxes de transport i distribució d'energia elèctrica, en el territori nacional, en els termes que estableix aquesta Llei i en les condicions que estableixi el Govern per reglament.

2. El Govern pot adoptar, per a un termini determinat, les mesures necessàries per garantir el subministrament d'energia elèctrica quan es doni algun dels supòsits següents:

- a) Risc cert per a la prestació del subministrament d'energia elèctrica.
- b) Situacions de desproveïment d'alguna o algunes de les fonts d'energia primària.
- c) Situacions de les quals pugui derivar amenaça greu per a la integritat física o la seguretat de les persones, d'aparells o instal·lacions o per a la integritat de la xarxa de transport o distribució d'energia elèctrica prèvia comunicació a les comunitats autònomes afectades.
- d) Situacions en les quals es produeixin reduccions substancials de la disponibilitat de les instal·lacions de producció, transport o distribució o dels índexs de qualitat del subministrament imputables a qualsevol d'aquestes.

3. Les mesures que adopti el Govern per fer front a les situacions descrites a l'apartat anterior es poden referir, entre d'altres, als aspectes següents:

- a) Limitacions o modificacions temporals del mercat d'electricitat a què es refereix l'article 25 o del despatx de generació existent en els sistemes elèctrics aïllats.
- b) Operació directa de les instal·lacions de generació, transport i distribució.
- c) Establiment d'obligacions especials en matèria d'existències de seguretat de fonts primàries per a la producció d'energia elèctrica.
- d) Limitació, modificació temporal o suspensió dels drets que estableix l'article 26 per als productors d'energia elèctrica a partir de fonts d'energia renovable, cogeneració i residus.
- e) Modificació de les condicions generals de regularitat en el subministrament amb caràcter general o referit a determinades categories de consumidors.
- f) Limitació, modificació temporal o suspensió dels drets i les garanties d'accés a les xarxes per tercers.
- g) Limitació o assignació de proveïments d'energies primàries als productors d'electricitat.
- h) Qualsevol altres mesures que puguin ser recomanades pels organismes internacionals dels quals Espanya sigui membre o que es determinin en aplicació dels convenis en els quals es participi.

4. En les situacions descrites, el Govern ha de determinar el règim retributiu aplicable a les activitats que estiguin afectades per les mesures adoptades i garantir, en tot cas, un repartiment equilibrat dels costos.

5. Quan les mesures adoptades pel Govern d'acord amb el que preveu l'apartat 2 afectin únicament una comunitat autònoma, la decisió s'ha d'adoptar en col·laboració amb aquesta.

No obstant això, en cas que en els territoris no peninsulars es produeixin situacions de risc cert per a la prestació del subministrament d'energia elèctrica o situacions de les quals pugui derivar amenaça per a la integritat física o la seguretat de les persones, d'aparells o instal·lacions o per a la integritat de la xarxa de transport o distribució d'energia elèctrica, les mesures que s'hi preveuen també poden ser adoptades per les comunitats o ciutats autònomes afectades, sempre que es restringeixin al seu àmbit territorial respectiu. En aquest cas, aquestes mesures no tenen repercussions econòmiques en el sistema elèctric, llevat que hi hagi un acord previ del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme que ho autoritzi.

6. Quan l'incompliment de les obligacions dels subjectes definits a l'article 6 pugui afectar la continuïtat i la seguretat del subministrament elèctric, i a fi de garantir-ne el manteniment, el Govern pot acordar la intervenció de l'empresa corresponent d'acord amb el que preveu l'article 128.2 de la Constitució i adoptar les mesures oportunes per a això.

A aquests efectes, són causes d'intervenció d'una empresa les següents:

1r Quan hi hagi declaració de concurs de creditors i l'empresa no estigui en condicions de complir les seves obligacions i, en tot cas, si s'ha produït l'obertura de la fase de liquidació.

2n La gestió irregular de l'activitat quan li sigui imputable i pugui donar lloc a la paralització amb interrupció del subministrament als usuaris.

3r La falta greu i reiterada del manteniment adequat de les instal·lacions que posi en perill la seva seguretat.

En aquests casos, si les empreses que exerceixen les activitats destinades al subministrament d'energia elèctrica ho fan mitjançant instal·lacions l'autorització de les quals sigui competència exclusiva d'una comunitat autònoma, la intervenció l'ha d'acordar aquesta, llevat que estigui en risc la seguretat de subministrament, cas en què també podrà ser acordada pel Govern, el qual ho ha de comunicar a la comunitat autònoma.

7. En tot cas, s'ha de posar a disposició de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència la informació sobre l'aplicació de les mesures necessàries per garantir el subministrament d'energia elèctrica que conté aquest article.

Article 8. *Funcionament del sistema.*

1. La producció d'energia elèctrica es desenvolupa en règim de lliure competència.

El mercat de producció d'energia elèctrica és l'integrat pel conjunt de transaccions comercials de compra i venda d'energia i d'altres serveis relacionats amb el subministrament d'energia elèctrica.

El mercat de producció d'energia elèctrica s'estructura en mercats a termini, mercat diari, mercat intradiari, els serveis d'ajust i de balanç i els mercats no organitzats. Els subjectes definits a l'article 6 que actuïn en el mercat de producció a què es refereix el paràgraf anterior poden pactar lliurement els termes dels contractes de compravenda d'energia elèctrica que subscriuguin, respectant les modalitats i els continguts mínims que preveuen aquesta Llei i els reglaments de desplegament.

El Govern pot determinar el funcionament del mercat diari i intradiari sobre la base de ofertes d'unitats de producció ja siguin físiques o en cartera i, en els sistemes elèctrics dels territoris no peninsulars el funcionament d'un despatx tècnic i econòmic.

2. L'operació del sistema, l'operació del mercat, el transport i la distribució d'energia elèctrica tenen caràcter d'activitats regulades als efectes de la seva separació d'altres activitats, i el seu règim econòmic i de funcionament s'ha d'ajustar al que preveu aquesta Llei.

Es garanteix l'accés de tercers a les xarxes de transport i distribució en les condicions tècniques i econòmiques que estableix aquesta Llei i en els termes que el Govern estableixi per reglament.

3. Sense perjudici del que s'estableix per a la comercialització de referència, la comercialització i els serveis de recàrrega energètica s'exerceixen lliurement en els termes que preveu aquesta Llei i el seu règim econòmic està determinat per les condicions que es pactin entre les parts.

4. Llevat que hi hagi un pacte en contra, la transmissió de la propietat de l'energia elèctrica s'entén produïda en el moment en què aquesta tingui entrada a les instal·lacions del comprador.

En el cas dels comercialitzadors i dels gestors de càrregues, la transmissió de la propietat de l'energia elèctrica s'entén produïda, llevat que hi hagi un pacte en contra, quan aquesta tingui entrada a les instal·lacions del client.

Article 9. *Autoconsum d'energia elèctrica.*

1. Als efectes d'aquesta Llei, s'entén per autoconsum el consum d'energia elèctrica provinent d'instal·lacions de generació connectades a l'interior d'una xarxa d'un consumidor o a través d'una línia directa d'energia elèctrica associades a un consumidor. Es distingeixen les modalitats d'autoconsum següents:

a) Modalitats de subministrament amb autoconsum. Quan es tracti d'un consumidor que disposi d'una instal·lació de generació, destinada al consum propi, connectada a l'interior de la xarxa del seu punt de subministrament i que no estigui donada d'alta en el corresponent registre com a instal·lació de producció. En aquest cas hi ha un únic subjecte dels que preveu l'article 6, que és el subjecte consumidor.

b) Modalitats de producció amb autoconsum. Quan es tracti d'un consumidor associat a una instal·lació de producció degudament inscrita en el registre administratiu d'instal·lacions de producció d'energia elèctrica connectada a l'interior de la xarxa. En aquest cas hi ha dos subjectes dels que preveu l'article 6, el subjecte consumidor i el productor.

c) Modalitats de producció amb autoconsum d'un consumidor connectat a través d'una línia directa amb una instal·lació de producció. Quan es tracti d'un consumidor associat a una instal·lació de producció degudament inscrita en el registre administratiu d'instal·lacions de producció d'energia elèctrica a la qual estigui connectat a través d'una línia directa. En aquest cas hi ha dos subjectes dels que preveu l'article 6, el subjecte consumidor i el productor.

d) Qualsevol altra modalitat de consum d'energia elèctrica provinent d'una instal·lació de generació d'energia elèctrica associada a un consumidor.

2. En el cas que la instal·lació de producció d'energia elèctrica o de consum estigui connectada totalment o parcialment al sistema elèctric, els titulars de totes dues estan subjectes a les obligacions i els drets que preveuen aquesta Llei i la normativa de desplegament.

3. Tots els consumidors subjectes a qualsevol modalitat d'autoconsum tenen l'obligació de contribuir als costos i els serveis del sistema per l'energia autoconsumida, quan la instal·lació de generació o de consum estigui connectada totalment o parcialment al sistema elèctric.

Per a això estan obligats a pagar els mateixos peatges d'accés a les xarxes, càrrecs associats als costos del sistema i costos per a la provisió dels serveis de suport del sistema que corresponguin a un consumidor no subjecte a cap de les modalitats d'autoconsum descrites a l'apartat anterior.

El Govern pot establir per reglament reduccions en els peatges, els càrrecs i els costos en els sistemes no peninsulars, quan les modalitats d'autoconsum representin una reducció dels costos d'aquests sistemes.

4. Els consumidors acollits a les modalitats d'autoconsum d'energia elèctrica tenen l'obligació d'inscriure's en el registre administratiu d'autoconsum d'energia elèctrica, creat a aquest efecte en el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

Per reglament, prèvia audiència de les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla, el Govern ha d'establir l'organització, així com el procediment d'inscripció i comunicació de dades al registre administratiu d'autoconsum d'energia elèctrica.

5. El Govern ha d'establir les condicions administratives i tècniques per a la connexió a la xarxa de les instal·lacions amb autoconsum.

Així mateix el Govern ha d'establir les condicions econòmiques perquè les instal·lacions de la modalitat b) de producció amb autoconsum vinguin al sistema l'energia no autoconsumida.

Article 10. *Activitats en els sistemes elèctrics dels territoris no peninsulars.*

1. Les activitats per al subministrament d'energia elèctrica que es duguin a terme en els sistemes elèctrics dels territoris no peninsulars poden ser objecte d'una reglamentació

singular que ha d'atendre les especificitats derivades de la seva ubicació territorial i del seu caràcter aïllat, amb l'informe previ de les comunitats autònomes o ciutats de Ceuta i Melilla afectades.

2. Aquesta reglamentació ha de desenvolupar, almenys, els mecanismes següents:

a) La planificació de les infraestructures de la xarxa de transport d'energia elèctrica basada en criteris d'anàlisi cost/benefici, en relació amb la resta d'activitats destinades al subministrament, i en els termes que preveu l'article 4.

b) L'establiment d'un règim retributiu per a l'activitat de producció en els termes que preveu l'article 14.

c) El foment d'energies renovables quan siguin tècnicament assumibles i suposin una reducció de costos del sistema en els termes que preveu l'article 14.

d) La integració dels sistemes no peninsulars en el mercat peninsular, quan hi hagi una interconnexió amb la península de capacitat comercial suficient, i fins llavors, l'aplicació de criteris tècnics i de mercat per al despatx de l'energia.

e) L'establiment d'incentius econòmics a l'operador del sistema perquè, mantenint la seguretat, es redueixi progressivament el cost de generació en els sistemes no peninsulars.

f) La incorporació de senyals de preus eficients al consumidor perquè pugui modular la demanda.

Article 11. *Intercanvis intracomunitaris i internacionals d'electricitat.*

1. Es poden fer lliurement els intercanvis intracomunitaris d'electricitat en els termes que preveu aquesta Llei.

2. Les adquisicions d'energia a través de les interconnexions amb altres estats membres de la Unió Europea o tercers països, les poden fer els productors, comercialitzadors i consumidors directes en mercat definits a l'article 6.

Aquesta energia es pot adquirir mitjançant qualsevol de les modalitats de contractació que s'autoritzin en el desplegament d'aquesta Llei.

3. Les vendes d'energia a través de les interconnexions amb altres estats membres de la Unió Europea o tercers països, les poden fer els productors, comercialitzadors i consumidors directes en mercat definits a l'article 6. Aquestes operacions s'han de comunicar a l'operador del sistema, que les pot denegar quan impliquin un risc cert per al subministrament.

4. Els intercanvis a curt termini d'energies de balanç o de reserva que tinguin per objecte el manteniment de les condicions de qualitat i seguretat del subministrament d'energia elèctrica en el sistema i els intercanvis de serveis transfronterers d'ajust, els ha de fer l'operador del sistema o altres subjectes del sistema en els termes que s'estableixin per reglament.

5. Els intercanvis d'energia elèctrica a través de les interconnexions amb tercers països estan sotmesos, en tot cas, a l'autorització administrativa del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

6. El règim jurídic i econòmic al qual s'han de sotmetre els intercanvis intracomunitaris i internacionals s'ha de regular per reglament respectant els principis de competència i transparència que han de regir el mercat de producció. En tot cas, els subjectes que duguin a terme operacions d'exportació d'energia elèctrica han d'abonar els costos del sistema que proporcionalment els corresponguin.

Article 12. *Separació d'activitats.*

1. Les societats mercantils que exerceixin alguna o algunes de les activitats de transport, distribució i operació del sistema a què es refereix l'apartat 2 de l'article 8 han de tenir com a objecte social exclusiu el desenvolupament d'aquestes sense que puguin, per tant, exercir activitats de producció, de comercialització o de serveis de recàrrega energètica, ni prendre participacions en empreses que efectuïn aquestes activitats.

2. No obstant això, un grup de societats pot exercir activitats incompatibles d'acord amb la Llei, sempre que les exerceixin societats diferents i es compleixin els criteris d'independència següents:

a) Les persones responsables de la gestió de societats que exerceixin activitats regulades no poden participar en estructures organitzatives del grup empresarial que siguin responsables, directament o indirectament, de la gestió quotidiana d'activitats de generació, comercialització o de serveis de recàrrega energètica. A més, i sense perjudici del que estableix el segon paràgraf de l'article 34.2 en matèria de transportista únic i d'exclusivitat de desenvolupament de l'activitat de transport, el responsable d'administració de la xarxa de distribució no pot participar en la gestió quotidiana de les activitats de transport.

b) Els grups de societats han de garantir, sota la responsabilitat dels seus administradors, la independència de les persones responsables de la gestió de societats que duguin a terme activitats regulades mitjançant la protecció dels seus interessos professionals. En particular han d'establir garanties pel que fa a la seva retribució i al seu cessament.

Les societats que duguin a terme activitats regulades i les persones responsables de la seva gestió que es determini no poden tenir accions de societats que exerceixin activitats de producció, comercialització o de serveis de recàrrega energètica.

A més, les societats que exerceixin activitats regulades, així com els seus treballadors, no poden compartir informació comercialment sensible amb les empreses del grup de societats al qual pertanyin, en cas que aquestes exerceixin activitats liberalitzades.

c) Les societats que exerceixin activitats regulades tenen capacitat de decisió efectiva, independent del grup de societats, respecte a actius necessaris per explotar, mantenir o desenvolupar la xarxa de transport o distribució d'energia elèctrica.

No obstant això, el grup de societats té dret a la supervisió econòmica i de la gestió de les esmentades societats, i pot sotmetre a aprovació el pla financer anual, o instrument equivalent, així com establir límits globals al seu nivell d'endeutament, que no interfereixin en la viabilitat del pressupost elaborat per la societat regulada com a societat individual.

En cap cas, el grup empresarial pot donar instruccions a les societats que exerceixin activitats regulades respecte a la gestió quotidiana, ni respecte a decisions particulars referents a la construcció o millora d'actius de transport o distribució, sempre que no se sobrepassi el que estableix el pla financer anual o instrument equivalent, ni tampoc no pot donar instruccions sobre quins serveis necessita contractar la societat regulada en altres societats del grup si no presenten condicions econòmiques comparables a les que s'obtidrien a l'exterior.

d) Les societats que exerceixin activitats regulades han d'establir un codi de conducta en el qual s'exposin les mesures adoptades per garantir el compliment del que preveuen els paràgrafs a), b) i c) anteriors.

El codi de conducta ha d'establir obligacions específiques dels empleats, i el seu compliment ha de ser objecte de l'adequada supervisió i avaluació per la persona o l'òrgan competent designat per la societat a aquest efecte. L'encarregat d'avaluar el compliment ha de ser totalment independent i ha de tenir accés a tota la informació de la societat i de qualsevol de les seves empreses filials que requereixi per a l'exercici de la seva funció.

Anualment, l'encarregat de supervisió ha de presentar un informe al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència que ha de ser publicat al «Butlletí Oficial de l'Estat», indicant les mesures adoptades per aconseguir el compliment del que preveuen els paràgrafs a), b) i c) anteriors. Aquest informe s'ha de remetre abans del 31 de març de cada any respecte a l'exercici anterior.

e) La separació d'activitats i, en particular, la separació funcional, a l'efecte de la qual les empreses obligades han de remetre al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència el codi de conducta que preveu el paràgraf d) d'aquest article abans del 31 de març de cada any, en relació amb l'exercici anterior.

3. Les empreses distribuïdores i les empreses comercialitzadores de referència que formin part d'un grup de societats que exerceixi activitats regulades i lliures en els termes que preveu aquesta Llei, no han de crear confusió en la seva informació i en la presentació de la seva marca i imatge de marca respecte a la identitat pròpia de les filials del seu mateix grup que exerceixin activitats de comercialització, sense perjudici de les infraccions que preveu la normativa vigent sobre això.

4. El conjunt d'obligacions que estableix l'apartat 2 d'aquest article no són aplicables a les empreses distribuïdores amb menys de 100.000 clients connectats a les seves xarxes.

TÍTOL III

Sostenibilitat econòmica i financera del sistema elèctric

Article 13. *Sostenibilitat econòmica i financera del sistema elèctric.*

1. Les actuacions de les administracions públiques i altres subjectes compresos en l'àmbit d'aplicació d'aquesta Llei estan subjectes al principi de sostenibilitat econòmica i financera del sistema elèctric.

S'entén per sostenibilitat econòmica i financera del sistema elèctric la capacitat per satisfer la totalitat dels costos del mateix sistema, de conformitat amb el que estableixen aquesta Llei i la normativa de desplegament.

2. Els costos del sistema es financen mitjançant els ingressos del sistema elèctric que han de comprendre:

- a) Els peatges d'accés a les xarxes de transport i distribució satisfets pels consumidors i els productors i els agents per les exportacions d'energia a països no comunitaris, destinats a cobrir la retribució del transport i la distribució,
- b) els càrrecs que s'estableixin per al pagament de les altres partides de costos que no siguin cobertes per altres ingressos, segons estan definits a l'article 16,
- c) qualsevol mecanisme financer establert normativament,
- d) les partides provinents dels pressupostos generals de l'Estat destinades a cobrir, entre d'altres, les quanties que es determinin corresponents als costos del règim retributiu específic per al foment de l'activitat de generació a partir de fonts d'energia renovables i a l'extracost de l'activitat de producció en els sistemes elèctrics en els territoris no peninsulars amb règim retributiu addicional i,
- e) Qualsevol altre ingrés atribuït expressament per una norma de rang legal o reglamentari.

3. Els costos del sistema elèctric, que es determinen d'acord amb el que disposen aquesta Llei i les normes de desplegament, són els següents:

- a) Retribució de les activitats de transport i distribució.
- b) Règim retributiu específic de l'activitat de generació a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració d'alta eficiència i residus.
- c) Retribució de l'extracost de l'activitat de producció en els sistemes elèctrics en els territoris no peninsulars amb règim retributiu addicional.
- d) Retribució associada a l'aplicació de mecanismes de capacitat, si s'escau,
- e) Retribució associada als mecanismes que es desenvolupin en aplicació de l'article 25.1, si s'escau.
- f) Compensació associada a la moratòria nuclear d'acord amb la disposició addicional vuitena de la Llei 40/1994, de 30 de desembre, d'ordenació del sistema elèctric nacional.
- g) Dotació del fons per al finançament del Pla general de residus radioactius.
- h) Taxa de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència i del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

i) Imputació de la diferència de pèrdues associada al tancament d'energia en el mercat de producció, si s'escau.

j) Anualitats corresponents al dèficit del sistema elèctric, amb els corresponents interessos i ajustos.

k) Mesures de gestió de la demanda, en el cas que així siguin reconeguts de conformitat amb el que estableix l'article 49.

l) Gestió tècnica i econòmica del sistema en cas de desajust entre els ingressos i la retribució d'aquestes activitats de conformitat amb el que estableix l'article 14.11, i l'import recaptat a través dels preus regulats que cobren als agents.

m) Qualsevol altre cost atribuït expressament per una norma amb rang legal la finalitat del qual respongui exclusivament a la normativa del sector elèctric.

4. Els ingressos del sistema han de ser suficients per satisfer la totalitat dels costos del sistema elèctric.

5. Qualsevol mesura normativa en relació amb el sector elèctric que representi un increment de costos per al sistema elèctric o una reducció d'ingressos ha d'incorporar una reducció equivalent d'altres partides de costos o un increment equivalent d'ingressos que asseguri l'equilibri del sistema.

6. Amb caràcter anual, per ordre del ministre d'Indústria, Energia i Turisme amb l'acord previ de la Comissió Delegada del Govern per a Assumptes Econòmics, i amb l'informe previ de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, s'ha d'aprovar una previsió de l'evolució de les diferents partides d'ingressos i costos del sistema elèctric per als sis anys següents.

Article 14. *Retribució de les activitats.*

1. Les activitats destinades al subministrament d'energia elèctrica han de ser retribuïdes en la forma que disposa aquesta Llei amb càrrec als ingressos del sistema elèctric definits a l'article 13, als derivats de la participació en el mercat de producció, així com als ingressos provinents de l'aplicació del que disposen aquesta Llei i la normativa de desplegament.

Els ingressos del sistema elèctric s'han de destinar a pagar exclusivament la retribució pròpia de les activitats destinades al subministrament elèctric i la resta de costos del sistema definits a l'article 13, sense que es puguin destinar a altres fins.

2. La retribució de les activitats s'ha d'establir per reglament amb criteris objectius, transparents i no discriminatoris que incentivin la millora de l'eficàcia de la gestió, l'eficiència econòmica i tècnica d'aquestes activitats i la qualitat del subministrament elèctric.

3. Per al càlcul de la retribució de les activitats de transport, distribució, gestió tècnica i econòmica del sistema, i producció en els sistemes elèctrics dels territoris no peninsulars amb règim retributiu addicional s'han de considerar els costos necessaris per dur a terme l'activitat per una empresa eficient i ben gestionada, mitjançant l'aplicació de criteris homogenis en tot el territori espanyol, sense perjudici de les especificitats previstes per als territoris no peninsulars. Aquests règims econòmics han de permetre l'obtenció d'una retribució adequada a la d'una activitat de baix risc.

4. Els paràmetres de retribució de les activitats de transport, distribució, producció a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració d'alta eficiència i residus amb règim retributiu específic i producció en els sistemes elèctrics no peninsulars amb règim retributiu addicional s'han de fixar tenint en compte la situació cíclica de l'economia, de la demanda elèctrica i la rendibilitat adequada per a aquestes activitats per períodes reguladors que tenen una vigència de sis anys.

Aquests paràmetres retributius es poden revisar abans del començament del període regulador. Si no es porta a terme aquesta revisió s'entenen prorrogats per a tot el període regulador següent.

En la revisió per a les activitats de transport, distribució i producció en els sistemes elèctrics no peninsulars amb règim retributiu addicional es pot modificar la taxa de retribució aplicable a aquestes activitats que s'ha de fixar legalment.

En el cas de les instal·lacions de producció a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració d'alta eficiència i residus amb règim retributiu específic la modificació dels paràmetres de retribució s'ha de fer d'acord amb els criteris següents:

1r En la revisió que correspongui a cada període regulador es poden modificar tots els paràmetres retributius i, entre altres el valor sobre el qual ha de girar la rendibilitat raonable en el que resti de vida reguladora de les instal·lacions tipus que s'ha de fixar legalment.

En cap cas, una vegada reconeguda la vida útil reguladora o el valor estàndard de la inversió inicial d'una instal·lació, es poden revisar aquests valors.

2n Cada tres anys s'han de revisar per a la resta del període regulador les estimacions d'ingressos per la venda de l'energia generada, valorada al preu del mercat de producció, en funció de l'evolució dels preus del mercat i les previsions d'hores de funcionament.

Així mateix, s'han d'ajustar els paràmetres retributius en funció de les desviacions del preu del mercat respecte a les estimacions efectuades per al període de tres anys anterior. El mètode d'ajust s'ha d'establir per reglament i és aplicable en allò que resti de vida útil de la instal·lació.

3r Almenys anualment s'han d'actualitzar els valors de retribució a l'operació per a les tecnologies els costos d'explotació de les quals depenguin essencialment del preu del combustible.

5. La retribució de l'activitat de producció ha d'incorporar els conceptes següents:

a) L'energia elèctrica negociada a través dels mercats diari i intradiari que s'ha de retribuir sobre la base del preu resultant de l'equilibri entre l'oferta i la demanda d'energia elèctrica oferta en aquests resultant dels mecanismes que s'estableixin.

L'energia elèctrica negociada a través dels mercats de contractació bilateral o física o a termini que s'ha de retribuir sobre la base del preu de les operacions contractades en ferm en els mercats esmentats.

Aquest concepte retributiu s'ha de definir considerant les pèrdues incorregudes en les xarxes i els costos derivats de les alteracions del règim normal de funcionament del sistema d'ofertes.

b) Els serveis d'ajust del sistema necessaris per garantir un subministrament adequat al consumidor.

Cal determinar per reglament quins serveis es consideren d'ajust del sistema, així com el seu règim retributiu, i cal diferenciar aquells que tinguin caràcter obligatori dels que siguin potestatis.

c) Si s'escau, la retribució en concepte de mecanisme de capacitat, que s'ha d'establir per ordre del ministre d'Indústria, Energia i Turisme, que permeti dotar el sistema d'un marge de cobertura adequat i incentivi la disponibilitat de potència gestionable.

d) Si s'escau, la retribució addicional a què fa referència l'apartat 6 per a l'activitat de producció d'energia elèctrica desenvolupada en els sistemes elèctrics dels territoris no peninsulars.

e) Si s'escau, la retribució específica a què fa referència l'apartat 7 per a la producció d'energia elèctrica a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració d'alta eficiència i residus.

6. El Govern pot determinar un concepte retributiu addicional per cobrir la diferència entre els costos d'inversió i explotació de l'activitat de producció d'energia elèctrica desenvolupada en els sistemes elèctrics dels territoris no peninsulars i els ingressos d'aquesta activitat de producció prenent com a referència l'estructura de preus que preveuen els paràgrafs a), b) i c) de l'apartat 5. El concepte retributiu addicional s'ha de basar en els principis següents:

a) S'han de tenir en consideració exclusivament els extracostos específics d'aquests sistemes elèctrics associats a la seva ubicació territorial i, si s'escau, al seu caràcter aïllat.

b) Per a la determinació dels costos d'inversió i explotació de l'activitat de producció d'energia elèctrica s'ha de considerar una instal·lació tipus, al llarg de la seva vida útil reguladora i en referència a l'activitat efectuada per una empresa eficient i ben gestionada.

c) A l'efecte de permetre una retribució adequada a la d'una activitat de baix risc, la taxa de retribució financera de la inversió neta reconeguda ha d'estar referenciada al rendiment de les obligacions de l'Estat a deu anys en el mercat secundari incrementat amb un diferencial adequat.

7. Excepcionalment, el Govern pot establir un règim retributiu específic per fomentar la producció a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració d'alta eficiència i residus, quan hi hagi una obligació de compliment d'objectius energètics derivats de directives o altres normes de dret de la Unió Europea o quan la seva introducció representi una reducció del cost energètic i de la dependència energètica exterior, en els termes establerts a continuació:

a) L'atorgament d'aquest règim retributiu específic s'ha d'establir mitjançant procediments de concurrència competitiva.

Aquest règim retributiu, addicional a la retribució per la venda de l'energia generada valorada al preu del mercat de producció, està compost per un terme per unitat de potència instal·lada que cobreixi, quan sigui procedent, els costos d'inversió per a cada instal·lació tipus que no poden ser recuperats per la venda de l'energia al mercat, i un terme a l'operació que cobreixi, si s'escau, la diferència entre els costos d'explotació i els ingressos per la participació en el mercat de producció de la instal·lació tipus.

Aquest règim retributiu és compatible amb la sostenibilitat econòmica del sistema elèctric d'acord amb el que disposa l'article 13 i està limitat, en tot cas, als objectius de potència que s'estableixin en la planificació en matèria d'energies renovables i d'estalvi i eficiència.

b) Per al càlcul de la retribució específica s'han de considerar, per a una instal·lació tipus, al llarg de la seva vida útil reguladora i en referència a l'activitat efectuada per una empresa eficient i ben gestionada, els valors que resultin de considerar:

- i. Els ingressos estàndard per la venda de l'energia generada valorada al preu del mercat de producció.
- ii. Els costos estàndard d'explotació.
- iii. El valor estàndard de la inversió inicial.

A aquests efectes, en cap cas s'han de tenir en compte els costos o les inversions que estiguin determinats per normes o actes administratius que no siguin aplicables en tot el territori espanyol. De la mateixa manera, només s'han de tenir en compte els costos i les inversions que responguin exclusivament a l'activitat de producció d'energia elèctrica.

Com a conseqüència de les característiques singulars dels sistemes elèctrics dels territoris no peninsulars, es poden definir excepcionalment instal·lacions tipus específiques per a cadascun d'aquests.

El règim retributiu no ha de sobrepassar el nivell mínim necessari per cobrir els costos que permetin competir les instal·lacions de producció a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració d'alta eficiència i residus en nivell d'igualtat amb la resta de tecnologies en el mercat i que permeti obtenir una rendibilitat raonable referida a la instal·lació tipus en cada cas aplicable. Aquesta rendibilitat raonable s'ha de basar, abans d'impostos, sobre el rendiment mitjà en el mercat secundari de les obligacions de l'Estat a deu anys aplicant el diferencial adequat.

Excepcionalment el règim retributiu pot incorporar a més un incentiu a la inversió i a l'execució en un termini determinat quan la seva instal·lació suposi una reducció significativa dels costos en els sistemes dels territoris no peninsulars.

c) El valor de la inversió inicial es determina mitjançant el procediment de concurrència competitiva per atorgar el règim retributiu addicional a cada instal·lació.

La retribució addicional a la del mercat, que pugui correspondre a cada instal·lació ha de ser la que resulti d'aplicar el que disposen els apartats anteriors considerant com a

valor estàndard de la inversió inicial el que resulti en el procediment de concurrència competitiva.

d) L'energia elèctrica imputable a la utilització d'un combustible en una instal·lació de generació que utilitzi com a energia primària alguna de les energies renovables no consumibles no ha de ser objecte de règim retributiu específic, excepte en el cas d'instal·lacions híbrides entre fonts d'energia renovables no consumibles i consumibles, cas en què l'energia elèctrica imputable a la utilització de la font d'energia renovable consumible sí que pot ser objecte de règim retributiu específic.

A aquests efectes, per ordre del ministre d'Indústria, Energia i Turisme s'ha de publicar la metodologia per al càlcul de l'energia elèctrica imputable als combustibles utilitzats.

e) El règim retributiu específic esdevé inaplicable si com a conseqüència d'una inspecció o de qualsevol altre mitjà vàlid en dret, queda constatat que amb anterioritat al termini límit establert per reglament la instal·lació ha incomplert algun dels requisits següents:

i. Que estigui totalment finalitzada. A aquests efectes, es considera que una instal·lació està totalment finalitzada si disposa de tots els elements, equips i infraestructures necessaris per produir energia i abocar-la al sistema elèctric, incloent-hi, quan correspongui, els sistemes d'emmagatzematge.

ii. Que les seves característiques tècniques coincideixin amb les característiques tècniques projectades per a la instal·lació en el moment de l'atorgament del dret a la percepció del règim retributiu específic.

En els casos en què la característica tècnica que hagi estat modificada sigui la potència de la instal·lació, sempre que aquesta circumstància consti en la inscripció en el registre d'instal·lacions de producció d'energia elèctrica amb anterioritat al venciment del termini límit establert per reglament, el compliment del requisit del paràgraf ii d'aquest apartat e) només és exigible per a la part de la instal·lació corresponent a la potència inscrita. En aquests casos, la instal·lació únicament té dret a la percepció del règim retributiu específic corresponent a la potència esmentada inscrita en el registre i a la fracció de l'energia imputable a aquesta.

En les disposicions en les quals s'estableixin els mecanismes d'assignació dels règims retributius específics es pot eximir les noves instal·lacions que compleixin determinats requisits del compliment del que preveu el paràgraf ii d'aquest apartat e).

La potència o energia imputable a qualsevol part d'una instal·lació amb dret a la percepció del règim retributiu específic, que no estigui instal·lada i en funcionament amb anterioritat al termini límit establert per reglament, no té dret al règim retributiu específic, sense perjudici del règim retributiu que el Govern estableixi per reglament per a les modificacions de les instal·lacions.

Les circumstàncies recollides en aquest apartat e) i la consegüent inaplicació o modificació, segons correspongui, del règim retributiu específic aplicable a les diferents instal·lacions han de ser declarades per la Direcció General de Política Energètica i Mines prèvia la tramitació d'un procediment que ha de garantir, en tot cas, l'audiència a l'interessat. El termini màxim per resoldre aquest procediment i notificar-ne la resolució és de sis mesos.

8. Les metodologies de retribució de les activitats de transport i distribució s'han d'establir per reglament atenent els costos necessaris per construir, operar i mantenir les instal·lacions d'acord amb el principi de realització de l'activitat al mínim cost per al sistema elèctric segons el que disposa l'article 1.1.

Els règims econòmics de les activitats de transport i distribució han de prendre com a base els principis següents:

a) La meritació i el cobrament de la retribució generada per instal·lacions de transport i distribució posades en servei l'any n s'inicia des de l'1 de gener de l'any n+2.

b) La retribució en concepte d'inversió s'ha de fer per als actius en servei no amortitzats prenent com a base per a la seva retribució financera el valor net d'aquests.

c) A l'efecte de permetre una retribució adequada a la d'una activitat de baix risc, la taxa de retribució financera de l'actiu amb dret a retribució a càrrec del sistema elèctric de les empreses de transport i distribució ha d'estar referenciat al rendiment de les obligacions de l'Estat a deu anys en el mercat secundari incrementat amb un diferencial adequat.

La metodologia de retribució de l'activitat de transport ha de preveure incentius econòmics, que poden tenir signe positiu o negatiu, per a la millora de la disponibilitat de les instal·lacions i altres objectius.

La metodologia de retribució de l'activitat de distribució ha d'incloure la formulació per remunerar les altres funcions regulades efectuades per les empreses distribuïdores, així com els incentius que corresponguin, que poden tenir signe positiu o negatiu, per a la millora de la qualitat del subministrament, la reducció de les pèrdues, la lluita contra el frau, la innovació tecnològica i altres objectius.

Per al cas d'actius que suposin innovacions de caràcter tecnològic i sempre que la seva introducció representi més eficiència tècnica i econòmica en el sistema, es pot considerar una vida útil reguladora diferenciada per a aquests actius significativament inferior.

9. El Govern ha d'establir per reglament el règim econòmic dels drets per connexions de servei, connexions, verificació de les instal·lacions, actuacions sobre els equips de control i mesura, lloguer d'aparells de mesura, realització d'estudis de connexió i accés a les xarxes i altres actuacions necessàries per atendre els requeriments dels usuaris.

Els pagaments per drets per connexions de servei, connexions, verificació i actuacions sobre els equips de control i mesura derivats de decisions dels usuaris, lloguer d'aparells de mesura i realització d'estudis de connexió i d'accés a les xarxes, els han de fer els subjectes del sistema als titulars o gestors de la xarxa en els termes que s'estableixin per reglament. En cap cas els esmentats pagaments tenen la consideració de peatges o càrrecs.

10. Sense perjudici del que s'estableix en relació amb la comercialització de referència, la retribució a l'activitat de comercialització ha de ser la que lliurement es pacti entre les parts.

Els consumidors, ja sigui directament o a través del seu comercialitzador, poden obtenir els ingressos que corresponguin, per la seva participació, si s'escau, en els serveis inclosos en el mercat de producció d'acord amb el que es determini per reglament.

11. La retribució de l'operador del mercat i de l'operador del sistema s'ha d'establir d'acord amb la metodologia que determini el Govern en funció dels serveis que efectivament prestin i s'ha de finançar sobre la base dels preus que aquests cobrin als agents i els subjectes del sistema, respectivament.

La retribució de l'operador del sistema pot incorporar incentius, que poden tenir signe positiu o negatiu, a la reducció de costos del sistema derivats de l'operació en la determinació dels serveis d'ajust, a la millora de les previsions i a altres objectius.

La retribució dels dos operadors i els preus que han de cobrar, els ha de fixar anualment el ministre d'Indústria, Energia i Turisme.

Article 15. *Criteris de xarxes i criteris de funcionament de les instal·lacions de producció subjectes a retribució regulada.*

1. El Govern ha d'establir els criteris generals de xarxes i els criteris de funcionament de les instal·lacions de producció d'energia elèctrica subjectes a retribució regulada. Les metodologies retributives que s'estableixin amb càrrec als ingressos del sistema elèctric tenen únicament en consideració els costos derivats d'aplicació dels criteris esmentats.

A aquests efectes cal tenir en compte les millors pràctiques en les activitats de transport, distribució i producció, els índexs de qualitat establerts en la normativa estatal i els nivells de protecció mediambiental derivats de la normativa estatal i europea.

Els criteris previstos en aquest apartat són els utilitzats en la planificació de la xarxa de transport.

2. Les empreses titulars d'actius de xarxes i d'instal·lacions de producció d'energia elèctrica subjectes a retribució regulada a les quals s'apliquin, en alguna de les seves àrees, normatives específiques sobre xarxes o instal·lacions de producció que suposin uns costos superiors en l'activitat que duguin a terme, poden establir convenis o altres mecanismes amb les administracions públiques per cobrir el sobrecost ocasionat. En cap cas el sobrecost causat per aquestes normes ha de formar part de la inversió o dels costos d'explotació reconeguts a aquestes empreses per al càlcul de la retribució, i, per tant, no pot ser sufragat a través dels ingressos del sistema elèctric.

3. Excepcionalment i amb caràcter temporal, el Govern pot autoritzar el sobrecost derivat de canvis de combustible en les instal·lacions de producció dels sistemes elèctrics dels territoris no peninsulars, imprescindibles per garantir el subministrament en els territoris esmentats.

Article 16. *Peatges d'accés a les xarxes i càrrecs associats als costos del sistema.*

1. El ministre d'Indústria, Energia i Turisme, amb l'acord previ de la Comissió Delegada del Govern per a Afers Econòmics, ha de dictar les disposicions necessàries per a l'establiment de:

a) Els preus dels peatges d'accés a les xarxes de transport i distribució, que s'han d'establir d'acord amb la metodologia establerta per la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència considerant a aquests efectes el cost de la retribució d'aquestes activitats.

b) Els càrrecs necessaris que s'han d'establir d'acord amb la metodologia que preveu aquest article per cobrir altres costos de les activitats del sistema que corresponguin.

Els peatges i els càrrecs així calculats són únics en tot el territori nacional i no han d'incloure cap tipus d'impostos.

2. Els peatges que han de satisfer els consumidors han de tenir en compte les especialitats per nivells de tensió i les característiques dels consums per períodes horaris i potència.

Els peatges que han de satisfer els productors d'energia elèctrica s'han de regular per reglament, tenint en compte l'energia abocada a les xarxes.

3. El Govern, amb l'informe previ de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, ha d'establir la metodologia de càlcul dels càrrecs que han de satisfer els consumidors i, si s'escau, els productors d'energia elèctrica, i que han de cobrir els costos del sistema que es determinin, sense perjudici del que es disposa per als peatges de transport i distribució.

Aquests càrrecs poden tenir en compte l'estructura de peatges d'accés existents.

4. En cas que les activitats o instal·lacions destinades al subministrament elèctric siguin gravades, directament o indirectament, amb tributs propis de les comunitats autònomes o recàrrecs sobre tributs estatals, en el peatge d'accés o càrrec que correspongui es pot incloure un suplement territorial que cobreixi la totalitat del sobrecost provocat per aquest tribut o recàrrec i que han d'abonar els consumidors ubicats en l'àmbit territorial de la comunitat autònoma respectiva.

En cas que els tributs siguin de caràcter local, llevat dels que preveu l'article 59 del text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, en el peatge d'accés o càrrec que correspongui es pot incloure un suplement territorial que cobreixi la totalitat del sobrecost provocat.

Per ordre del titular del Ministeri de Presidència, a proposta conjunta dels titulars dels Ministeris d'Indústria, Energia i Turisme i d'Hisenda i Administracions Públiques cal determinar, amb l'acord previ de la Comissió Delegada del Govern per a Assumptes Econòmics, els tributs i els recàrrecs concrets que s'han de considerar als efectes de l'aplicació dels suplementos territorials esmentats, així com els mecanismes necessaris per a la gestió i la liquidació d'aquests suplementos.

5. Amb caràcter general, i sense perjudici del que disposa l'article 19, els peatges d'accés a les xarxes i els càrrecs als quals es refereix l'apartat 1 d'aquest article, els ha d'establir anualment el ministre d'Indústria, Energia i Turisme, amb l'acord previ de la Comissió Delegada del Govern per a Assumptes Econòmics, sobre la base de les estimacions efectuades. Aquests càrrecs i peatges d'accés es poden revisar així mateix quan es produeixin circumstàncies que afectin de manera rellevant els costos regulats o els paràmetres utilitzats per al seu càlcul.

6. Les empreses que realitzin les activitats amb retribució regulada han de facilitar a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència i al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme tota la informació que sigui necessària per a la determinació dels peatges d'accés a les xarxes de transport i distribució, i els càrrecs necessaris per cobrir altres costos.

Article 17. Preus voluntaris per al petit consumidor i tarifes d'últim recurs.

1. Els preus voluntaris per al petit consumidor, que són únics en tot el territori espanyol, són els preus màxims que poden cobrar els comercialitzadors que, segons el que preveu el paràgraf f) de l'article 6, assumeixin les obligacions de subministrament de referència, als consumidors que, d'acord amb la normativa vigent, compleixin els requisits perquè els siguin aplicables.

Aquests preus s'han de fixar de manera que en el seu càlcul es respecti el principi de suficiència d'ingressos, additivitat i no ocasionin distorsions de la competència en el mercat.

2. Els preus voluntaris per al petit consumidor han de tenir en compte les especialitats a les quals es refereix l'article 16.2 que corresponguin. Per al seu càlcul, s'inclouen de forma additiva en la seva estructura els conceptes següents:

a) El cost de producció d'energia elèctrica, que es determina sobre la base de mecanismes de mercat atenent el preu mitjà previst en el mercat de producció durant el període que es determini per reglament i que és revisable de forma independent al de la resta de conceptes del preu voluntari per al petit consumidor.

b) Els peatges d'accés i càrrecs que corresponguin.

c) Els costos de comercialització que corresponguin.

3. Es defineixen les tarifes d'últim recurs com els preus d'aplicació a categories concretes de consumidors d'acord amb el que disposen aquesta Llei i la normativa de desplegament.

Aquestes tarifes d'últim recurs són aplicables:

a) Als consumidors que tinguin la condició de vulnerables, i

b) a aquells que, sense complir els requisits per a l'aplicació del preu voluntari per al petit consumidor, transitòriament no disposin d'un contracte de subministrament en vigor amb un comercialitzador en el mercat lliure.

Les tarifes d'últim recurs són úniques en tot el territori nacional i en la seva fixació es poden incorporar descomptes o recàrrecs sobre els preus voluntaris per al petit consumidor, segons es determini per a cada categoria de consumidors. Les tarifes d'últim recurs són els preus que poden cobrar els comercialitzadors que, segons el que preveu el paràgraf f) de l'article 6, assumeixin les obligacions de subministrament de referència, als consumidors que, d'acord amb la normativa vigent, compleixin els requisits que els siguin aplicables.

4. El Govern ha d'establir la metodologia de càlcul dels preus voluntaris per al petit consumidor i de les tarifes d'últim recurs. Per ordre del ministre d'Indústria, Energia i Turisme, amb l'acord previ de la Comissió Delegada del Govern per a Afers Econòmics, s'han de dictar les disposicions necessàries per a l'establiment d'aquests preus voluntaris per al petit consumidor i tarifes d'últim recurs.

5. Sobre els preus voluntaris per al petit consumidor i les tarifes d'últim recurs per a cada categoria de consum s'han d'aplicar els impostos corresponents.

6. En cas que les activitats o les instal·lacions destinades al subministrament elèctric siguin gravades, directament o indirectament, amb tributs propis de les comunitats autònomes o recàrrecs sobre tributs estatals, en els preus voluntaris per al petit consumidor o les tarifes d'últim recurs es pot incloure un suplement territorial que cobreixi la totalitat del sobrecost provocat per aquest tribut o recàrrec i que ha de ser abonat pels consumidors ubicats en l'àmbit territorial de la comunitat autònoma respectiva.

En cas que els tributs siguin de caràcter local, llevat dels que preveu l'article 59 del text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, en els preus voluntaris per al petit consumidor o la tarifa d'últim recurs es pot incloure un suplement territorial que cobreixi la totalitat del sobrecost provocat.

Per ordre del titular del Ministeri de Presidència, a proposta conjunta dels titulars dels ministeris d'Indústria, Energia i Turisme i d'Hisenda i Administracions Públiques i amb l'acord previ de la Comissió Delegada del Govern per a Assumptes Econòmics, s'han de determinar els tributs i els recàrrecs concrets que s'han de considerar als efectes de l'aplicació dels suplementos territorials esmentats, així com els mecanismes necessaris per a la seva gestió i liquidació.

7. Amb la finalitat que hi hagi més transparència en els preus del subministrament d'energia elèctrica, s'han de desglossar en la facturació a l'usuari els diferents conceptes en la forma que es determini per reglament, almenys el cost de l'energia, els peatges d'accés a les xarxes de transport i distribució i els càrrecs que corresponguin, i els tributs que gravin el consum d'electricitat, així com els suplementos territorials quan corresponguin. En la facturació dels usuaris acollits a tarifes d'últim recurs, s'hi ha d'incloure, si s'escau, l'import del bo social minorant-ne el preu voluntari per al petit consumidor o el recàrrec sobre l'esmentat preu en el cas de la tarifa d'últim recurs per als consumidors que transitòriament no disposin d'un contracte de subministrament en vigor amb un comercialitzador en el mercat lliure.

Article 18. *Cobrament i liquidació dels peatges, càrrecs, preus i retribucions regulades.*

1. Els peatges d'accés a les xarxes de transport i distribució i els preus o càrrecs per altres serveis regulats destinats al subministrament d'energia elèctrica han de ser recaptats per les empreses distribuïdores i, si s'escau, per l'operador del sistema, i han de donar a les quantitats ingressades l'aplicació que sigui procedent d'acord amb el procediment general de liquidacions que preveuen aquesta Llei i la seva normativa de desplegament.

A aquests efectes, els ingressos per peatges o càrrecs són els que haurien hagut de ser facturats per aplicació de la normativa que els estableixi, independentment de la seva efectiva facturació i cobrament per part dels subjectes obligats a la seva recaptació.

2. El Govern ha d'establir per reglament el procediment general de liquidacions per al repartiment dels fons ingressats pels distribuïdors i el transportista, així com de les altres partides d'ingressos, entre els qui exerceixin les activitats incloses en el sistema, atenent la retribució que els correspongui de conformitat amb aquesta Llei.

Les liquidacions d'ingressos i costos del sistema elèctric, les han d'efectuar mensualment per l'òrgan encarregat d'aquestes a compte de la liquidació de tancament de cada any, que s'ha de fer amb anterioritat a l'1 de desembre de l'any següent al que correspon considerant les partides d'ingressos incorporades al sistema de liquidacions fins a la data esmentada provinents de qualsevol mecanisme financer establert normativament i dels pressupostos generals de l'Estat, d'acord amb el que disposa l'article 13.

Qualsevol ingrés o cost que s'incorpori una vegada efectuada la liquidació de tancament d'un exercici, té la consideració d'ingrés o cost liquidable del sistema de l'exercici en què es produeixi.

Amb caràcter general, en les activitats amb retribució regulada que corresponguin a una partida de costos del sistema elèctric, el cobrament de la retribució s'ha de fer amb càrrec a les liquidacions de l'exercici per al qual s'hagin establert, i s'aplica a totes les

activitats amb la mateixa distribució en el cobrament. Tot això s'entén sense perjudici de regularitzacions que es puguin efectuar amb posterioritat a les liquidacions de cada exercici o de la destinació establerta per a les partides d'ingressos provinents dels pressupostos generals de l'Estat o de mecanismes financers d'acord amb el que s'estableix normativament.

3. Els subjectes als quals es refereix l'article 6 s'han d'adherir a les condicions que estableixin l'operador del mercat i l'operador del sistema per a la realització de les operacions de liquidació i pagament de l'energia que corresponguin. Aquestes condicions han de ser públiques, transparents i objectives i les ha d'aprovar el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

4. En el cas que els subjectes del sistema elèctric als quals correspongui efectuar pagaments per liquidacions, de conformitat amb el que disposa aquest article, no compleixin l'obligació d'ingressar dins el termini les quantitats que els corresponguin, l'òrgan encarregat de fer les liquidacions els ha de requerir, immediatament una vegada transcorregut el termini per fer el pagament, perquè procedeixin a l'ingrés dels imports corresponents.

En aquests casos, quan l'incompliment de l'obligació d'ingrés correspongui a una empresa que pertany a un grup de societats que tingui drets de cobrament en la mateixa liquidació, s'ha de prioritzar el repartiment de les quantitats no ingressades d'acord amb les regles següents:

- a) S'imputen en primer lloc les quanties incomplertes fent una minoració als subjectes amb drets de cobrament del mateix grup de societats i,
- b) les quantitats restants es reparteixen entre la resta de subjectes no pertanyents al grup esmentat.

Sense perjudici d'això, a partir de l'endemà de la finalització del període establert per al pagament s'han de començar a meritjar, sense necessitat de requeriment previ, interessos de demora que són equivalents a l'interès legal del diner incrementat en 150 punts bàsics.

5. La liquidació de les obligacions de pagament o, si s'escau, dels drets de cobrament que siguin aplicables i la normativa de desplegament d'acord amb el procediment general de liquidacions, tenen la consideració d'ingrés o cost liquidable del sistema, segons correspongui.

Article 19. *Desajustos temporals entre ingressos i costos del sistema.*

1. S'entén que es produeixen desajustos temporals entre ingressos i costos del sistema elèctric si com a resultat de les liquidacions de tancament del sistema elèctric en un exercici en resulta un dèficit o un superàvit d'ingressos.

2. En cas que es produeixi un desajust per dèficit d'ingressos en un exercici, la seva quantia no pot superar el 2 per cent dels ingressos estimats del sistema per a l'exercici esmentat.

A més, el deute acumulat per desajustos d'exercicis anteriors no pot superar el 5 per cent dels ingressos estimats del sistema per a l'exercici esmentat.

Els peatges, si s'escau, o càrrecs que corresponguin s'han de revisar almenys en un total equivalent a la quantia en què se sobrepassin els límits esmentats.

3. La part del desajust que, sense sobrepassar els esmentats límits, no es compensi per pujada de peatges i els càrrecs, l'han de finançar els subjectes del sistema de liquidació de manera proporcional a la retribució que els correspongui per l'activitat que duuguin a terme.

Així mateix, si en les liquidacions mensuals a compte de la de tancament de cada exercici apareixen desviacions transitòries entre els ingressos i els costos, les desviacions han de ser suportades pels subjectes del sistema de liquidació de manera proporcional a la retribució que els correspongui en cada liquidació mensual.

A aquests efectes es consideren subjectes del sistema de liquidacions aquells que reben la liquidació de la seva retribució amb càrrec a les diferents partides de costos del sistema, tant directament com a través de l'operador del sistema o dels distribuïdors.

Aquests subjectes tenen dret a recuperar les aportacions per desajust que derivin de la liquidació de tancament, en les liquidacions corresponents als cinc anys següents a l'exercici en què s'hagi produït el desajust temporal esmentat. Les quantitats aportades per aquest concepte s'han de tornar reconeixent-se un tipus d'interès en condicions equivalents a les del mercat que s'ha de fixar en l'ordre que preveu l'article 16.

4. El superàvit d'ingressos que puguin resultar de les liquidacions del sistema elèctric en cada exercici es consideren ingressos liquidables del sistema de l'exercici en curs. Sempre que hi hagi desajustos d'anys anteriors, aquests ingressos s'han de destinar a la reducció de les quantitats pendents de devolució corresponents a aquests.

5. En tot cas, mentre les partides de costos del sistema elèctric reflecteixin pagaments que corresponguin a deutes pendents d'anys anteriors, els càrrecs no poden ser revisats a la baixa.

Article 20. *Comptabilitat i informació.*

1. Les entitats que exerceixin alguna o algunes de les activitats a què es refereix l'article 1.2 d'aquesta Llei han de portar la comptabilitat d'acord amb el que estableix el Reial decret legislatiu 1/2010, de 2 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de societats de capital, encara que no tinguin aquest caràcter.

El Govern ha de regular les adaptacions que siguin necessàries per al supòsit que el titular de l'activitat no sigui una societat anònima.

En qualsevol cas, les empreses han de tenir a la seu central a disposició del públic una còpia dels comptes anuals.

2. Sense perjudici de l'aplicació de les normes generals de comptabilitat a les empreses que exerceixin activitats a què es refereix l'article 1.2 d'aquesta Llei o a les societats que exerceixin control sobre aquestes, el Govern pot establir per a aquestes les especialitats comptables i de publicació de comptes que es considerin adequades, de manera que es reflecteixin amb nitidesa els actius, passius, ingressos i despeses de les activitats elèctriques i les transaccions efectuades entre societats d'un mateix grup.

Entre les especialitats comptables que ha d'establir el Govern per a les empreses que efectuïn activitats elèctriques s'ha de concedir una especial atenció a la inclusió en els comptes anuals de la informació relativa a les actuacions empresarials amb incidència sobre el medi ambient, amb l'objectiu d'integrar progressivament els criteris de preservació de l'entorn en els processos de decisió econòmica de les empreses.

En el cas de les societats que tinguin per objecte la realització de les activitats amb retribució regulada, d'acord amb el que disposa aquesta Llei, han de portar en la seva comptabilitat comptes separats que diferenciïn entre els actius, passius, ingressos i costos imputables estrictament en cadascuna de les activitats esmentades, a fi d'evitar discriminacions, subvencions entre activitats diferents i distorsions de la competència.

Els comercialitzadors de referència han de portar en la seva comptabilitat interna comptes separats de l'activitat de subministrament de referència de la resta d'activitats.

Les societats que exerceixin activitats elèctriques diferents a les que estableix l'article 8.2 han de portar comptes separats de l'activitat de producció, de comercialització, d'aquelles altres no elèctriques que efectuïn en el territori espanyol i de totes les altres que duguin a terme a l'exterior.

Els productors amb retribució regulada o règims econòmics específics han de portar en la comptabilitat interna comptes separats de les activitats elèctriques i d'aquelles que no ho siguin, així com de l'activitat de producció a mercat lliure, amb retribució regulada o amb règims específics.

Red Eléctrica de España, SAU, ha de portar comptes separats de l'activitat de transport, de l'operació del sistema peninsular i de l'operació del sistema en els sistemes no peninsulars.

L'operador del mercat ha de portar comptes separats de l'activitat d'operació del mercat i de la resta d'activitats que realitzi de manera accessòria.

3. Les entitats han d'explicar en la memòria dels comptes anuals els serveis prestats i els costos repercutits per altres entitats del grup i parts vinculades, així com els criteris aplicats pel grup de societats en el repartiment de costos respecte a les altres entitats del grup que realitzin activitats elèctriques diferents. A més, han d'informar en la memòria dels comptes anuals sobre els criteris d'assignació i imputació dels actius, passius, despeses i ingressos entre cadascuna de les activitats per a les quals se'ls exigeix portar la comptabilitat separada, així com de les regles d'amortització aplicades i vides útils dels actius.

Els criteris han de ser explícits i concrets, de manera que hi hagi una clara correspondència entre aquests criteris i els valors obtinguts en la comptabilitat separada per activitats.

Aquests criteris s'han de mantenir i no es poden modificar, llevat que hi hagi circumstàncies excepcionals. Les modificacions i la seva justificació s'han d'explicar en la memòria anual a l'exercici corresponent.

També s'ha d'incloure a la memòria dels comptes anuals informació sobre les operacions efectuades amb les empreses del seu mateix grup empresarial en les condicions que s'estableixin per reglament.

Així mateix, s'hi ha d'incloure un balanç i compte de pèrdues i guanys separat per activitats, segregant els actius, els passius, les despeses i els ingressos de cadascuna de les activitats que la societat efectuï, per a les quals se li exigeix portar comptabilitat separada, així com, de manera agregada, per a la resta d'activitats que pugui dur a terme de manera accessòria.

4. Les empreses han de facilitar al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i a la Comissió Nacional dels Mercats i de la Competència la informació que els sigui requerida de la seva comptabilitat separada per activitats i dins d'aquestes, si s'escau, separada per tecnologia o instal·lacions concretes, així com de les operacions efectuades amb les empreses del seu mateix grup empresarial i altres parts vinculades.

Així mateix, les empreses els han de proporcionar la informació que els sigui requerida, en especial en relació amb els seus estats financers, que ha de ser verificada mitjançant auditories externes a la mateixa empresa que s'han de fer de conformitat amb el que disposa el Reial decret legislatiu 1/2011, d'1 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'auditoria de comptes.

Quan aquestes entitats formin part d'un mateix grup empresarial, l'obligació d'informació s'estén, així mateix, a la societat que exerceixi el control de la que realitza activitats elèctriques sempre que actuï en algun sector energètic i a aquelles altres societats del grup que portin a terme operacions amb la que realitza activitats en el sistema elèctric.

Es poden establir per reglament excepcions a l'obligació d'auditar els comptes per a les empreses de petita o mitjana grandària.

5. S'ha d'incloure informació en els comptes anuals, relativa a les actuacions empresarials que es materialitzin en projectes d'estalvi, eficiència energètica i de reducció de l'impacte mediambiental per als quals es produeixi la deducció per inversions que preveu aquesta Llei.

6. A més del que disposen els apartats anteriors, els subjectes que duguin a terme qualsevol de les activitats amb retribució regulada d'acord amb el que disposen aquesta Llei i les normes de desplegament, han de facilitar al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, informació relativa a les condicions que van determinar l'atorgament d'aquestes retribucions, així com la informació relativa als costos que sigui necessària per a l'adequat establiment i revisió d'aquests. Els marges afegits per les operacions intragrup han de ser transparents, explícits i quantificats en la informació que es reporti.

7. Els subjectes que defineix l'article 6 estan obligats a comunicar la informació que afecti la formació dels preus en els mercats organitzats del Mercat Ibèric d'Electricitat.

8. En els contractes que subscriuguin l'Administració General de l'Estat o els seus organismes o ens públics per al control, l'anàlisi, la consultoria o l'auditoria en una activitat del sector elèctric s'ha d'establir un règim d'incompatibilitats per a les empreses adjudicatàries, així com per a les empreses del grup a les quals aquestes pertanyin, durant l'execució del contracte abans esmentat i com a màxim durant els tres anys següents a la seva extinció, en les seves relacions contractuals directes o indirectes amb empreses que exerceixin:

- a) La mateixa activitat relacionada amb l'objecte del contracte adjudicat.
- b) Altres activitats del sector elèctric amb retribució regulada en les quals pugui ser rellevant la informació sobre matèria retributiva a la qual hagin tingut accés en ocasió del contracte.

Així mateix, s'ha d'establir que les empreses adjudicatàries abans assenyalades siguin responsables de la qualitat del treball efectuat durant l'execució del contracte i durant els tres anys posteriors a la seva conclusió, sense perjudici del que disposa el text refós de la Llei de contractes del sector públic aprovat pel Reial decret legislatiu 3/2011, de 14 de novembre.

No obstant això, de manera motivada es poden exceptuar o limitar les incompatibilitats anteriors en els contractes esmentats.

En cap cas, les empreses adjudicatàries, així com les altres empreses del mateix grup al qual pertanyin, poden intervenir en qualssevol litigis que se substanciïn contra l'Administració General de l'Estat, els seus organismes o ens públics al servei de les altres parts litigants, sempre que els litigis tinguin relació amb la mateixa activitat que hagi estat objecte de contractació. Se n'exceptua la seva eventual intervenció a proposta de la mateixa representació lletrada de l'Administració General de l'Estat, dels seus organismes o dels seus ens públics.

A aquests efectes, es considera que hi ha grup de societats quan es doni algun dels casos que estableix l'article 42 del Codi de comerç.

9. Les societats que exerceixen activitats regulades no poden prestar garanties ni avalar préstecs d'altres societats del grup o parts vinculades que duguin a terme activitats liberalitzades o altres activitats alienes al sector elèctric.

TÍTOL IV

Producció d'energia elèctrica

Article 21. *Activitats de producció d'energia elèctrica.*

1. La posada en funcionament, modificació, tancament temporal, transmissió i tancament definitiu de cada instal·lació de producció d'energia elèctrica està sotmesa, amb caràcter previ, al règim d'autoritzacions que estableixen l'article 53 i la seva normativa de desplegament.

2. Les instal·lacions de producció d'energia elèctrica han d'estar inscrites en el registre administratiu d'instal·lacions de producció d'energia elèctrica del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, on s'han de reflectir les condicions de la instal·lació i, en especial, la seva potència respectiva.

Les comunitats autònomes amb competències en la matèria poden crear i gestionar els registres territorials corresponents en els quals han d'estar inscrites totes les instal·lacions ubicades en l'àmbit territorial d'aquelles.

Per reglament, amb l'informe previ de les comunitats autònomes, s'ha d'establir l'organització, així com el procediment d'inscripció i comunicació de dades al registre administratiu d'instal·lacions de producció d'energia elèctrica.

3. La inscripció en el registre administratiu d'instal·lacions de producció d'Energia Elèctrica és condició necessària per poder participar en el mercat de producció d'energia elèctrica en qualsevol de les modalitats de contractació amb lliurament físic i per poder

participar, si s'escau, en el despatx tècnic i econòmic dels sistemes dels territoris no peninsulars. Les comunitats autònomes tenen accés a la informació que conté aquest registre.

4. Els titulars de les autoritzacions estan obligats a mantenir la capacitat de producció prevista en aquestes i a proporcionar a l'Administració la informació que se'ls requereixi de totes les dades que afectin les condicions que van determinar-ne l'atorgament.

L'incompliment de les condicions i els requisits establerts en les autoritzacions o la variació substancial dels pressupòsits que van determinar-ne l'atorgament poden donar lloc a la seva revocació.

A aquests efectes, l'operador del sistema pot dictar instruccions en els termes que s'estableixin per reglament.

5. Formen part de la instal·lació de producció les seves infraestructures d'evacuació, que inclouen la connexió amb la xarxa de transport o de distribució, i si s'escau, la transformació d'energia elèctrica.

Article 22. Aprofitaments hidràulics necessaris per a la producció d'energia elèctrica.

1. Quan l'establiment d'unitats de producció elèctrica requereixi autorització o concessió administrativa de conformitat amb el que disposa el Reial decret legislatiu 1/2001, de 20 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'aigües, cal atènyer-se al que estableix aquesta norma.

2. Quan, tant en matèria hidràulica com energètica, en sigui competent l'Estat, l'atorgament de l'autorització d'unitats de producció i de la concessió per a l'ús de les aigües que aquelles han d'utilitzar es pot tramitar mitjançant un procediment simplificat que s'ha d'establir per reglament i en virtut del qual hi ha d'haver un sol expedient i resolució única, en la qual s'ha de recollir l'autorització de les unitats de producció i la concessió de l'ús de les aigües que aquelles han d'utilitzar. En la tramitació s'ha de comptar amb la participació dels departaments ministerials o, si s'escau, organismes de conca competents, en la forma que determini per reglament, sense perjudici de les competències pròpies de cada departament.

Pel que fa a l'explotació hidroelèctrica, l'autorització s'ha d'ajustar al que preveu l'article 53.

3. En el procediment d'atorgament de concessions i autoritzacions per a l'ús d'aigua per a la producció d'energia elèctrica o necessari per al funcionament d'unitats de producció no hidràuliques instat per particulars és preceptiu l'informe previ de l'Administració pública competent en matèria energètica que hagi d'autoritzar, de conformitat amb el que disposa aquesta Llei, les unitats de producció esmentades.

Les autoritzacions i concessions per als usos assenyalats en el paràgraf anterior no poden ser atorgades quan sigui desfavorable l'informe emès per l'Administració pública competent per autoritzar les unitats de producció.

Article 23. Sistema d'ofertes en el mercat diari de producció d'energia elèctrica.

1. Els productors d'energia elèctrica han de fer ofertes econòmiques de venda d'energia, a través de l'operador del mercat, per cadascuna de les unitats de producció de les quals siguin titulars, o bé físiques o bé en cartera, quan no s'hagin acollit a sistemes de contractació bilateral o a termini que per les seves característiques quedin exclosos del sistema d'ofertes, llevat en les instal·lacions per a les quals hagi estat autoritzat un tancament temporal d'acord amb la normativa aplicable.

Les unitats de producció d'energia elèctrica estan obligades a fer ofertes econòmiques a l'operador del mercat per a cada període de programació, en els termes que s'estableixin per reglament, excepte en els supòsits que preveu l'article 25.

Els comercialitzadors de referència estan obligats a fer ofertes econòmiques d'adquisició d'energia elèctrica a l'operador del mercat en cada període de programació

per la part d'energia necessària per al subministrament dels clients no coberta mitjançant altres sistemes de contractació amb lliurament físic.

2. Així mateix, per reglament, s'ha d'establir l'antelació mínima amb què s'han fer les ofertes a l'operador del mercat, el seu horitzó, el període de programació i el règim d'operació.

3. L'ordre d'entrada en funcionament de les unitats de producció d'energia elèctrica s'ha de determinar partint d'aquella l'oferta de les quals hagi estat la més barata fins a igualar la demanda d'energia en aquest període de programació, sense perjudici de les possibles restriccions tècniques que hi puguin haver a les xarxes de transport i distribució, o en el sistema.

Article 24. *Demanda i contractació de l'energia produïda.*

1. La contractació d'energia elèctrica es pot fer lliurement, en els termes que preveuen aquesta Llei i la normativa de desplegament.

2. Les ofertes d'adquisició d'energia elèctrica que presentin els subjectes a l'operador del mercat, una vegada acceptades, s'han de constituir en un compromís en ferm de subministrament pel sistema.

S'han de determinar per reglament els subjectes i les condicions en les quals s'hagin de fer les esmentades ofertes d'adquisició i els casos en què sigui procedent la petició per l'operador del mercat de garanties suficients del pagament. Així mateix, es poden regular els procediments necessaris per incorporar la demanda en el mecanisme d'ofertes.

Les ofertes d'adquisició efectuades a través de l'operador del mercat han d'expressar el període temporal per al qual se sol·licita el subministrament, i l'acceptació de la liquidació que es dugui a terme.

El contracte s'entén perfeccionat i formalitzat en el moment de la cassació i executat quan s'hagi produït el subministrament d'energia elèctrica.

3. L'operador del mercat ha de procurar establir els mecanismes necessaris perquè el pagament de les transaccions bilaterals o a termini estigui garantit.

4. S'han de regular per reglament diferents modalitats de contractació. En particular s'ha de regular l'existència de contractes de compravenda a termini d'energia elèctrica, contractes de caràcter financer que tinguin com a subjacent l'energia elèctrica, així com contractes bilaterals efectuats directament entre els consumidors i els productors, entre els productors i els comercialitzadors i entre els comercialitzadors entre si. Tots aquests contractes estan exceptuats del sistema d'ofertes.

Els contractes bilaterals amb lliurament físic formalitzats entre els subjectes que participin en el mercat de producció d'energia elèctrica han de preveure almenys el preu d'adquisició de l'energia i el període temporal del subministrament. S'ha de determinar per reglament quins elements d'aquests contractes s'han de ser posar en coneixement de l'operador del sistema i de la Comissió Nacional dels Mercats i de la Competència.

5. S'ha de regular per reglament la creació, l'organització i el funcionament de mercats organitzats que tinguin per objecte la contractació a termini d'energia elèctrica, la gestió dels quals correspon a societats gestores, així com els subjectes del sector elèctric que poden participar en aquests mercats, les condicions en què ho poden fer, i la informació que les societats gestores hagin de comunicar a l'operador del mercat i a l'operador del sistema, a l'efecte d'assegurar el funcionament correcte del sistema elèctric.

Article 25. *Excepcions al sistema d'ofertes.*

1. El Govern pot establir els procediments, compatibles amb el mercat de lliure competència en producció, per aconseguir el funcionament de les unitats de producció d'energia elèctrica que utilitzin fonts de combustió d'energia primària autòctones, fins a un límit del 15 per cent de la quantitat total d'energia primària necessària per produir l'electricitat demandada pel mercat nacional, considerada en períodes anuals, adoptant les mesures necessàries adreçades a evitar l'alteració del preu de mercat.

2. La producció d'energia elèctrica en els sistemes dels territoris no peninsulars pot quedar exclosa del sistema d'ofertes, mentre aquests sistemes no estiguin efectivament integrats amb el sistema peninsular.

Es considera que els sistemes elèctrics dels territoris no peninsulars estan efectivament integrats amb el sistema peninsular quan la capacitat de connexió amb la península sigui tal que permeti la seva incorporació al mercat de producció peninsular i hi hagi els mecanismes de mercat que permetin integrar la seva energia. La integració s'entén efectuada quan així es constati per ordre del ministre d'Indústria, Energia i Turisme.

3. Estan exclosos del sistema d'ofertes els intercanvis intracomunitaris o internacionals que, d'acord amb el que preveu l'article 11.4, pot dur a terme l'operador del sistema, així com les operacions de venda d'energia a altres sistemes que es determinin per reglament.

4. D'acord amb el que preveu l'article 24.4 i 24.5, es poden determinar per reglament modalitats contractuals que per les seves característiques hagin d'estar excloses del sistema d'ofertes.

5. Les unitats de producció que, en aplicació del que preveu aquest article, no estiguin obligades a fer ofertes, poden percebre una retribució per venda d'energia equivalent al preu marginal per a cada període de programació d'acord amb el que estableix l'article 14, sense perjudici de les especialitats del règim retributiu que els siguin aplicables d'acord amb el que estableix aquesta Llei.

No obstant això, totes les unitats de producció a què es refereix aquest article han de comunicar a l'operador del mercat, en els termes que s'estableixin per reglament, la producció prevista per a cada període de programació.

6. En els cas a què es refereix l'apartat 2 de l'article 7, el Govern pot adoptar mesures que puguin suposar, directament o indirectament, una alteració del sistema d'ofertes.

Article 26. *Drets i obligacions dels productors d'energia elèctrica.*

1. Són drets dels productors d'energia elèctrica:

a) La utilització en les seves unitats de producció d'aquelles fonts d'energia primària que considerin més adequades respectant, en tot cas, els rendiments, les característiques tècniques i les condicions de protecció mediambiental contingudes en l'autorització de la instal·lació esmentada, sense perjudici de les limitacions al canvi de combustible i a les condicions de contractació que es puguin establir per reglament per a les centrals de producció amb retribució regulada.

b) Contractar la venda o l'adquisició d'energia elèctrica en els termes que preveuen la Llei i les seves disposicions de desplegament.

c) Despatxar la seva energia a través de l'operador del sistema en els termes que s'estableixin per reglament.

d) Tenir accés a les xarxes de transport i distribució, en els termes que s'estableixin per reglament.

e) Percebre la retribució que els correspongui d'acord amb els termes que preveu aquesta Llei.

f) Rebre la compensació a què puguin tenir dret pels costos en què hagin incorregut en supòsits d'alteracions en el funcionament del sistema, en els supòsits que preveu l'article 7.2.

2. L'energia elèctrica procedent d'instal·lacions que utilitzin fonts d'energia renovable i, després d'aquestes, la de les instal·lacions de cogeneració d'alta eficiència, té prioritat de despatx a igualtat de condicions econòmiques en el mercat, sense perjudici dels requisits relatius al manteniment de la fiabilitat i la seguretat del sistema, en els termes que el Govern determini per reglament.

Sense perjudici de la seguretat de subministrament i del desenvolupament eficient del sistema, els productors d'energia elèctrica procedent de fonts d'energia renovables i de cogeneracions d'alta eficiència tenen prioritat d'accés i de connexió a la xarxa, en els termes que es determinin per reglament, sobre la base de criteris objectius, transparents i no discriminatoris.

3. Són obligacions dels productors d'energia elèctrica:

a) El desenvolupament de totes les activitats que siguin necessàries per produir energia elèctrica en els termes previstos en la seva autorització i, en especial, pel que fa a seguretat, disponibilitat i manteniment de la potència instal·lada i al compliment de les condicions mediambientals exigibles, sense perjudici del que es disposa per a les instal·lacions per a les quals hagi estat autoritzat un tancament temporal.

b) Adoptar i aplicar les normes de seguretat, reglaments tècnics i d'homologació o certificació de les instal·lacions i els instruments que estableixi l'Administració competent.

c) Facilitar a l'Administració pública i a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència informació sobre producció, consum, venda d'energia i altres aspectes que s'estableixin per reglament.

d) La presentació d'ofertes de venda d'energia elèctrica a l'operador del mercat, en els termes que preveu l'article 23, llevat de les excepcions de l'article 25.

e) Connectar-se i evacuar la seva energia a través de la xarxa de transport o distribució d'acord amb les condicions que puguin establir l'operador del sistema, si s'escau, el gestor de la xarxa de distribució, per motius de seguretat i aquelles altres que s'estableixin per reglament.

f) Estar dotats dels equips de mesura que permetin determinar, per a cada període de programació, l'energia produïda en els termes establerts per reglament.

g) Adherir-se a les condicions de funcionament del sistema d'ofertes, especialment pel que fa al procediment de liquidació i pagament de l'energia.

h) Aplicar les mesures que, d'acord amb l'article 7 d'aquesta Llei, adopti el Govern.

i) Contractar i abonar el peatge que correspongui, ja sigui directament o a través del seu representant, a l'empresa distribuïdora o transportista a la qual estigui connectat per abocar l'energia a les seves xarxes.

j) Qualsevol altra obligació que pugui derivar de l'aplicació d'aquesta Llei i la normativa de desplegament.

Article 27. Registre de règim retributiu específic.

1. Per a l'atorgament i el seguiment adequat de la retribució específica atorgada a les instal·lacions de producció a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració i residus, s'ha de portar, en el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, el registre de règim retributiu específic, que ha d'incloure els paràmetres retributius aplicables a les instal·lacions esmentades.

2. Per tenir dret a la percepció dels corresponents règims retributius específics, les instal·lacions de producció d'energia elèctrica o renovacions de les existents han d'estar inscrites en el registre de règim retributiu específic. Les instal·lacions que no estiguin inscrites en el registre esmentat perceben, exclusivament, el preu del mercat.

TÍTOL V

Gestió econòmica i tècnica del sistema elèctric

Article 28. Gestió econòmica i tècnica.

Per assegurar el funcionament correcte del sistema elèctric dins el marc que estableix aquesta Llei, correspon, respectivament, a l'operador del mercat i a l'operador del sistema assumir les funcions necessàries per dur a terme la gestió econòmica referida al

desenvolupament eficaç del mercat de producció d'electricitat i la garantia de la gestió tècnica del sistema elèctric, tot això d'acord amb el que disposa aquest títol.

Article 29. *Operador del mercat.*

1. L'operador del mercat ha d'assumir la gestió del sistema d'ofertes de compra i venda d'energia elèctrica en el mercat diari d'energia elèctrica en els termes que s'estableixin per reglament.

L'operador del mercat ha d'exercir les seves funcions respectant els principis de transparència, objectivitat i independència.

Ha d'actuar com a operador del mercat una societat mercantil de l'accionariat de la qual pot formar part qualsevol persona física o jurídica, sempre que la suma de la seva participació directa o indirecta en el capital d'aquesta societat no superi el 5 per cent. Així mateix, la suma de participacions, directes o indirectes, dels subjectes que duguin a terme activitats en el sector elèctric no ha de superar el 40 per cent, i no es poden sindicar aquestes accions a cap efecte.

En cas que alguna persona física o jurídica posi de manifest a la societat mercantil que actua com a operador del mercat la seva voluntat de participar en el capital d'aquesta societat, la petició s'ha d'eleva a la Junta General d'Accionistes juntament amb la certificació del sol·licitant d'efectuar o no activitats en el sector elèctric.

La Junta General ha d'acceptar la sol·licitud presentada per una xifra màxima de participació equivalent a la mitjana de les participacions que hi hagi en el tram que hagi de correspondre al peticionari, i s'ha de fer efectiva a través d'algun o alguns dels procediments següents:

- a) La voluntat de venda per la societat o per algun dels accionistes de les accions corresponents manifestada a la Junta General.
- b) L'ampliació de capital de la societat mitjançant l'emissió de noves accions sempre que es respecti el límit del 40 per cent que pot ser subscrit per subjectes que exerceixin activitats en el sector elèctric.

Quan els sol·licitants de participació en el capital de l'operador del mercat efectuïn activitats en el sector elèctric, a fi de respectar el percentatge esmentat, es pot acordar una ampliació de capital superior a la necessària, sempre que es manifesti a la Junta General la voluntat de subscripció d'aquestes accions per qualsevol dels accionistes que no exerceixin activitats elèctriques.

En tot cas, s'exclou el dret de subscripció preferent dels accionistes sobre les accions que s'emetin per atendre les noves peticions de participació.

2. Són funcions de l'operador del mercat les següents:

- a) Rebre les ofertes de venda emeses per a cada període de programació pels diferents subjectes que participen en el mercat diari d'energia elèctrica, per a cadascun dels períodes de programació.
- b) Rebre les ofertes d'adquisició d'energia.
- c) Rebre dels subjectes que participen en els mercats d'energia elèctrica la informació necessària, a fi que la seva energia contractada es tingui en compte per a la cassació i per a la pràctica de les liquidacions que siguin competència de l'operador del mercat.
- d) Rebre les garanties que, si s'escau, siguin procedents. La gestió d'aquestes garanties es pot fer directament o a través de tercers autoritzats.
- e) Dur a terme la cassació de les ofertes de venda i d'adquisició partint de l'oferta més barata fins a igualar la demanda en cada període de programació.
- f) Comunicar als titulars de les unitats de producció, així com als comercialitzadors, consumidors directes i als operadors del sistema elèctric en l'àmbit del Mercat Ibèric de l'Electricitat i, si s'escau, del mercat europeu, els resultats de la cassació de les ofertes.

g) Determinar els diferents preus de l'energia resultants de les cassacions en el mercat diari d'energia elèctrica per a cada període de programació i la comunicació a tots els agents implicats.

h) Liquidar i comunicar els pagaments i cobraments que s'han de realitzar en virtut dels preus de l'energia resultants de les cassacions i aquells altres costos que es determinin per reglament.

i) Comunicar a l'operador del sistema les ofertes de venda i d'adquisició d'energia elèctrica, realitzades pels diferents subjectes que participen en els mercats d'energia elèctrica de la seva competència, per a cadascun dels períodes de programació.

j) Informar públicament sobre l'evolució del mercat amb la periodicitat que es determini.

k) Remetre al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència qualsevol informació que els sigui requerida per aquests per a l'exercici de les seves funcions.

l) Exercir qualsevol altres funcions que se li assignin per reglament.

m) Posar a disposició de tercers interessats la informació que es determini.

n) Comunicar a l'autoritat competent qualsevol comportament dels agents del mercat que pugui suposar una alteració del seu funcionament correcte.

3. A aquests efectes, l'operador del mercat té accés directe al Registre administratiu d'instal·lacions de producció d'energia elèctrica a què es refereix l'article 21.3, al Registre administratiu d'autoconsum a què es refereix l'article 9.3, així com al Registre administratiu de distribuïdors a què es refereix l'article 39.4, així com als registres que per a aquests mateixos fins es puguin crear a les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla, i coordinar les seves actuacions amb l'operador del sistema.

4. Contra les actuacions adoptades per l'operador del mercat en l'exercici de les seves funcions es pot interposar conflicte davant la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, la qual ha d'emetre una decisió en el termini dels tres mesos següents a la recepció de la sol·licitud corresponent. Les sol·licituds de resolució d'aquests conflictes s'han de presentar davant aquest organisme en el termini màxim d'un mes comptat des del coneixement per part del sol·licitant del fet que motiva la sol·licitud de resolució de conflicte.

Article 30. *Operador del sistema.*

1. L'operador del sistema té com a funció principal garantir la continuïtat i seguretat del subministrament elèctric i la correcta coordinació del sistema de producció i transport. Ha d'exercir les seves funcions en coordinació amb els operadors i els subjectes del Mercat Ibèric de l'Energia Elèctrica amb els principis de transparència, objectivitat, independència i eficiència econòmica. L'operador del sistema és el gestor de la xarxa de transport.

L'operador del sistema al qual es refereix el paràgraf anterior ha d'adoptar la forma en la qual la societat mercantil i el seu règim societari s'ha d'ajustar a les condicions següents:

a) Cap persona física o jurídica té dret:

1r A exercir control, de manera directa o indirecta, sobre una empresa que porti a terme qualsevol de les funcions de generació o comercialització, i simultàniament exercir control, de manera directa o indirecta o exercir cap dret en l'operador del sistema, ni

2n a exercir control, de manera directa o indirecta, sobre l'operador del sistema elèctric o sobre el gestor de la xarxa de transport d'electricitat o de gas natural i simultàniament exercir control, de manera directa o indirecta o exercir cap dret en una empresa que porti a terme qualsevol de les funcions de generació o comercialització.

b) Cap persona física o jurídica té dret a nomenar els membres de l'òrgan d'administració de l'operador del sistema o gestor de la xarxa de transport d'electricitat o

de gas natural si, directament o indirectament, exerceix control o exerceix drets en una empresa que efectuï qualsevol de les activitats de generació o comercialització.

c) Cap persona física o jurídica té dret a ser membre de l'òrgan d'administració, simultàniament en una empresa que realitzi qualsevol de les activitats de generació o comercialització i en l'operador del sistema.

d) Els drets indicats en els paràgrafs a) i b) anteriors, inclouen, en particular:

1r La facultat d'exercir drets de vot en relació amb els òrgans d'administració o govern de les societats;

2n la facultat de designar membres de l'òrgan d'administració o dels òrgans que representin legalment l'empresa, o

3r la possessió de participacions accionaries majoritàries de conformitat amb el que estableix l'article 42.1 del Codi de comerç.

Als efectes del que disposa l'apartat 1.a), també s'inclouen dins del concepte d'empresa que porti a terme qualsevol de les funcions de generació o comercialització aquelles que duguin a terme les activitats de producció i comercialització en el sector del gas natural.

2. Són funcions de l'operador del sistema les següents:

a) Preveure indicativament i controlar el nivell de garantia de proveïment d'electricitat del sistema a curt i mitjà termini, tant en el sistema peninsular com en els sistemes no peninsulars. A aquests efectes, ha de fer una previsió de la capacitat màxima el tancament temporal de la qual pot ser autoritzat i, si s'escau, ha d'informar de les necessitats d'incorporació de potència amb autorització de tancament temporal per raons de garantia de subministrament.

b) Preveure a curt i mitjà termini la demanda d'energia elèctrica, la utilització de l'equipament de producció, en especial, de l'ús de les reserves hidroelèctriques, d'acord amb la previsió de la demanda, la disponibilitat de l'equipament elèctric, i els diferents nivells de pluviometria i eolicitat que es puguin presentar dins el període de previsió, tant en el sistema peninsular com en els sistemes no peninsulars.

c) Rebre la informació necessària sobre els plans de manteniment de les unitats de producció, avaries o altres circumstàncies que puguin comportar l'excepció de l'obligació de presentar ofertes, d'acord amb el que preveu l'article 25 d'aquesta Llei, a fi de confirmar-les amb el procediment que s'estableixi per reglament, cosa que ha de comunicar a l'operador del mercat.

d) Coordinar i modificar, si s'escau, els plans de manteniment de les instal·lacions de transport, de manera que s'asseguri la seva compatibilitat amb els plans de manteniment dels grups de generació i s'asseguri un estat de disponibilitat adequat de la xarxa que garanteixi la seguretat del sistema.

e) Establir i controlar les mesures de fiabilitat del sistema de producció i transport, que afecta qualsevol element del sistema elèctric que sigui necessari, així com els plans de maniobres per a la reposició del servei en cas de fallades generals en el subministrament d'energia elèctrica i coordinar-ne i controlar-ne l'execució.

f) Impartir les instruccions d'operació de la xarxa de transport, per a la seva maniobra en temps real.

g) Executar, en l'àmbit de les seves funcions, les decisions que siguin adoptades pel Govern en execució del que preveu l'apartat 2 de l'article 7.

h) Determinar la capacitat d'ús de les interconnexions internacionals, gestionar els intercanvis d'energia elèctrica i el trànsit d'electricitat amb els sistemes exteriors que es realitzin utilitzant les xarxes del sistema elèctric espanyol, i establir els programes d'intercanvi d'electricitat amb els sistemes elèctrics exteriors, en els termes que preveu l'article 11.4.

i) Rebre de l'operador del mercat i dels subjectes que participen en sistemes de contractació bilateral amb lliurament físic la informació necessària, a fi de poder determinar

la programació d'entrada a la xarxa i per a la pràctica de les liquidacions que siguin competència de l'operador del sistema.

j) Rebre les garanties que, si s'escau, siguin procedents. La gestió d'aquestes garanties es pot fer directament o a través de tercers autoritzats.

k) Programar el funcionament de les instal·lacions de producció d'energia elèctrica d'acord amb el resultat de la cassació de les ofertes comunicades per l'operador del mercat, amb la informació rebuda dels subjectes que participen en sistemes de contractació bilateral amb lliurament físic, tenint en consideració les excepcions que al règim d'ofertes puguin derivar de l'aplicació del que preveu l'article 25 gestionant els mercats de serveis d'ajust del sistema que siguin necessaris per garantir els criteris de fiabilitat i seguretat que s'estableixin.

L'operador del sistema ha de fer públics els resultats dels processos d'operació que siguin de la seva competència amb el compliment degut dels criteris de confidencialitat establerts legalment o reglamentàriament.

l) Impartir les instruccions necessàries per a la correcta operació del sistema elèctric d'acord amb els criteris de fiabilitat i seguretat que s'estableixin, i gestionar els mercats de serveis d'ajust del sistema que siguin necessaris per amb aquesta finalitat.

m) Liquidar i comunicar els pagaments i cobraments relacionats amb la garantia de subministrament incloent-hi entre altres els serveis d'ajust del sistema i la disponibilitat d'unitats de producció en cada període de programació.

n) Liquidar els pagaments i cobraments relacionats amb els desviaments efectius de les unitats de producció i de consum en cada període de programació.

ñ) Col·laborar amb tots els operadors i subjectes del Mercat Ibèric de l'Electricitat i, si s'escau, del mercat europeu, que siguin necessaris per a l'exercici de les seves funcions.

o) Dur a terme les altres activitats relacionades amb les anteriors que siguin convenients per a la prestació del servei.

p) Col·laborar amb el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i amb les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla en l'avaluació i el seguiment dels plans d'inversió anuals i plurianuals presentats pel titular de les instal·lacions de transport d'energia elèctrica a què es refereix l'apartat 4 de l'article 34.

q) Garantir mitjançant propostes en la planificació que la xarxa de transport pugui satisfer a mitjà i llarg termini la demanda de transport d'electricitat al mínim cost per al sistema, així com la fiabilitat d'aquesta.

r) Proporcionar a tots els gestors de les xarxes informació suficient per garantir-ne el funcionament segur i eficient, el desenvolupament coordinat i la interoperabilitat de la xarxa interconnectada.

s) Garantir la no discriminació entre usuaris o categories d'usuaris de les xarxes.

t) Proporcionar als usuaris la informació que necessitin per accedir eficientment a les xarxes.

u) Gestionar els despatxos tècnics i econòmics per al subministrament d'energia elèctrica en els sistemes elèctrics aïllats dels territoris no peninsulars, la liquidació i la comunicació dels pagaments i els cobraments relacionats amb els despatxos esmentats, així com la recepció de les garanties que, si s'escau, siguin procedents. El règim de cobraments, pagaments i garanties és anàleg al del mercat de producció peninsular.

v) Remetre al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència i a les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla qualsevol informació que els sigui requerida per aquests per a l'exercici de les seves funcions en la forma i els terminis que es determini.

w) Aplicar els càrrecs i els peatges d'accés que, de conformitat amb el que es disposi per reglament, li corresponguin. Així mateix, ha de comunicar al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme la informació que es determini sobre càrrecs i peatges d'accés.

x) La responsabilitat del sistema de mesures del sistema elèctric nacional, vetllant pel seu bon funcionament i la correcta gestió, i exercir les funcions d'encarregat de lectura dels punts frontera que s'estableixin per reglament.

y) Recollir i gestionar la informació sobre la qualitat de servei a la xarxa de transport i informar les administracions i els organismes segons el que s'estableix per reglament.

z) Posar a disposició de tercers interessats la informació que es determini.

aa) Comunicar a l'autoritat competent qualsevol comportament dels agents que pugui suposar una alteració dels processos i els mercats d'operació que gestiona l'operador del sistema.

ab) Posar en coneixement les autoritats públiques competents i dels subjectes que es puguin veure afectats, si n'hi ha, les situacions de frau i altres situacions anòmales.

ac) Dur a terme qualsevol altres funcions que se li assignin per reglament.

3. Contra les actuacions de l'operador del sistema es poden presentar conflictes davant l'organisme responsable de la resolució d'aquestes, el qual ha d'emetre una decisió en el termini dels tres mesos següents a la recepció de la sol·licitud. Les sol·licituds de resolució d'aquests conflictes s'han de presentar davant aquest organisme en el termini màxim d'un mes comptat des del coneixement per part del sol·licitant del fet que motiva la sol·licitud de resolució de conflicte.

Article 31. *Designació i certificació del gestor de la xarxa de transport.*

1. La societat mercantil que actuï com a operador del sistema ha de ser autoritzada i designada com a gestora de la xarxa de transport pel ministre d'Indústria, Energia i Turisme, a sol·licitud de la interessada. Amb caràcter previ a aquesta designació, ha de ser certificada per la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència en relació amb el compliment dels requisits que estableix l'article 30.1, segons el procediment que estableix aquest article.

La Comissió Nacional dels Mercats i la Competència ha de controlar que la societat designada com a gestor de la xarxa de transport es manté en el compliment dels requisits que estableix l'article 30.1 utilitzant per fer-ho el procediment de certificació establert. Aquestes certificacions que es realitzin en relació amb el manteniment dels requisits poden donar lloc a una nova designació i autorització del gestor de la xarxa de transport.

Les designacions del gestor de xarxa de transport s'han de notificar a la Comissió Europea als efectes de la seva publicació en el «Diari Oficial de la Unió Europea».

2. La Comissió Nacional dels Mercats i la Competència ha d'iniciar un procediment de certificació després de la sol·licitud o notificació de l'empresa interessada, després d'una sol·licitud motivada del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme o de la Comissió Europea, o a iniciativa pròpia en els casos en què tingui coneixement de possibles transaccions que puguin donar o hagin donat lloc a l'incompliment dels requisits establerts en relació amb la separació d'activitats.

A aquests efectes, la societat certificada com a gestor de la xarxa de transport ha de comunicar a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència qualsevol circumstància que pugui afectar el compliment dels requisits que estableix l'article 30.1.

3. La Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, prèvia audiència i de forma motivada, ha d'adoptar una resolució provisional sobre la certificació en el termini màxim de quatre mesos des de la presentació de la sol·licitud o notificació. Transcorregut aquest termini sense que s'hagi dictat cap resolució expressa es considera concedida la certificació provisional.

4. En tots els casos la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència ha de comunicar a la Comissió Europea la seva resolució provisional en relació amb la certificació de l'empresa interessada acompanyada de la documentació pertinent relativa a aquesta, amb la finalitat que aquesta emeti el corresponent dictamen prèviament a l'adopció de la resolució definitiva. Així mateix ha de remetre una còpia de l'expedient al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

Si no emet un dictamen la Comissió Europea en el termini previst a aquest efecte en la legislació comunitària, es considera que no posa objeccions a la resolució provisional de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència.

5. En el termini de dos mesos des de la recepció del dictamen emès per la Comissió Europea, o esgotats els terminis previstos a aquest efecte en la legislació comunitària, la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència ha de resoldre amb caràcter definitiu sobre la certificació, donant compliment a la decisió de la Comissió Europea. La resolució esmentada, juntament amb el dictamen de la Comissió Europea, s'ha de publicar al «Butlletí Oficial de l'Estat» i en el «Diari Oficial de la Unió Europea». La certificació no té efectes fins a la seva publicació.

6. La Comissió Nacional dels Mercats i la Competència i la Comissió Europea poden sol·licitar als gestors de xarxa de transport i les empreses que duguin a terme qualsevol de les activitats de generació o comercialització qualsevol informació útil per al compliment de les funcions indicades en aquest article. Sense perjudici d'això, han de mantenir la confidencialitat de la informació sensible a efectes comercials.

Article 32. *Certificació en relació amb països que no pertanyen a la Unió Europea.*

1. La Comissió Nacional dels Mercats i la Competència ha de notificar a la Comissió Europea qualsevol circumstància que doni lloc al fet que el gestor de la xarxa de transport quedi sota el control d'una o diverses persones d'un o més tercers països. A aquests efectes, el gestor de xarxa de transport ha de notificar a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència qualsevol circumstància que pugui donar lloc que es produeixi aquest fet.

2. La Comissió Nacional dels Mercats i la Competència ha d'iniciar el procés de certificació d'acord amb el procediment i els terminis previstos a l'article 31. Ha de denegar la certificació si no s'ha demostrat:

- a) Que l'entitat en qüestió compleix els requisits de l'article 30, i
- b) que la concessió de la certificació no posa en perill la seguretat de subministrament nacional i de la Unió Europea, tenint en compte els drets i les obligacions d'Espanya i de la Unió Europea respecte al tercer país, i altres dades i circumstàncies específiques del cas i del tercer país de què es tracti.

A la notificació de la proposta de resolució a la Comissió Europea, la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència ha de sol·licitar un dictamen específic sobre si l'entitat en qüestió compleix els requisits de separació d'activitats, i si la concessió de la certificació no posaria en perill la seguretat del subministrament a la Unió Europea.

3. Una vegada substanciat el tràmit de dictamen per part de la Comissió Europea, d'acord amb el procediment i els terminis que estableix la norma comunitària aplicable, la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència ha de resoldre sobre la certificació, tenint en compte el dictamen de la Comissió.

Quan la decisió final difereixi del dictamen de la Comissió Europea, s'ha de fer pública la motivació d'aquesta.

Article 33. *Accés i connexió.*

1. Als efectes d'aquesta Llei, s'entén per:

- a) Dret d'accés: dret d'ús de la xarxa en unes condicions legalment o reglamentàriament determinades.
- b) Dret de connexió a un punt de la xarxa: dret d'un subjecte a acoblar-se elèctricament a un punt concret de la xarxa de transport existent o planificada o de distribució existent o inclosa en els plans d'inversió aprovats per l'Administració General de l'Estat en unes condicions determinades.
- c) Permís d'accés: aquell que s'atorga per a l'ús de la xarxa a la qual es connecta la instal·lació.

d) Permís de connexió a un punt de la xarxa: aquell que s'atorga per poder connectar una instal·lació de producció d'energia elèctrica o consum a un punt concret de la xarxa de transport o, si s'escau, de distribució.

2. La concessió d'un permís d'accés es basa en el compliment dels criteris tècnics de seguretat, regularitat, qualitat del subministrament i de sostenibilitat i eficiència econòmica del sistema elèctric establerts pel Govern per reglament. L'aplicació d'aquests criteris determina l'existència o no de capacitat d'accés. En l'avaluació de la capacitat d'accés s'han de considerar a més del mateix nus al qual es connecta la instal·lació, tots els nusos amb influència en el nus on es connecta la instal·lació, tenint en compte les instal·lacions de producció d'energia elèctrica i consum existents i les ja compromeses en els nusos esmentats.

El permís d'accés l'atorga el gestor de la xarxa de transport quan el punt de connexió a la xarxa estigui en la xarxa de transport o el gestor de la xarxa de distribució quan el punt de connexió a la xarxa estigui a la xarxa de distribució. Aquest permís ha de detallar les condicions concretes d'ús de la xarxa d'acord amb el contingut del reglament abans assenyalat.

En tot cas, el permís d'accés només pot ser denegat per la manca de capacitat d'accés. Aquesta denegació ha de ser motivada i s'ha de basar en els criteris que s'assenyalen en el primer paràgraf d'aquest apartat.

El dret d'accés pot ser restringit temporalment. Aquesta restricció ha de ser motivada i s'ha de basar en els criteris del reglament assenyalat en el paràgraf primer d'aquest apartat, sense perjudici del que disposa l'article 7.

3. La Comissió Nacional dels Mercats i la Competència ha de resoldre a petició de qualsevol de les parts afectades els possibles conflictes que es puguin plantejar en relació amb el permís d'accés a les xarxes de transport i distribució, així com amb les denegacions d'aquest emeses pel gestor de la xarxa de transport i el gestor de la xarxa de distribució.

El termini per a la resolució i notificació d'aquest procediment és de dos mesos, que es pot ampliar a dos mesos addicionals si es requereix informació addicional a la sol·licitud, o si així ho manifesta el sol·licitant. Les sol·licituds de resolució d'aquests conflictes s'han de presentar davant la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència en el termini màxim d'un mes comptat des del coneixement per part del sol·licitant del fet que motiva la sol·licitud de resolució de conflicte.

4. El permís de connexió a un punt determinat de la xarxa ha de definir les condicions tècniques, econòmiques, de seguretat i posada en marxa de les instal·lacions que sigui necessari construir, ampliar i reformar en la xarxa de transport i distribució per fer la connexió. Els criteris per a la determinació d'aquestes condicions han de ser establertes per reglament pel Govern.

El permís de connexió l'atorga l'empresa transportista o distribuïdora titular de la xarxa en què es trobi el punt per al qual se sol·licita el permís de connexió.

Per a la concessió d'un permís de connexió en un punt el titular de la xarxa ha de disposar de l'espai físic adequat per ubicar-hi les instal·lacions necessàries.

En tot cas, el permís de connexió només pot ser denegat per impossibilitat tècnica, per qüestions de seguretat de les persones, perquè no hi ha la instal·lació de xarxa on se sol·licita el punt de connexió i no està prevista la instal·lació en la planificació vigent de la xarxa de transport o en els plans d'inversió de les empreses distribuïdores aprovats per l'Administració General de l'Estat, o per manca de l'espai físic adequat per ubicar-hi les instal·lacions necessàries. Aquesta denegació ha de ser motivada i s'ha de basar en els criteris que s'assenyalen a la normativa reglamentària a què fa referència el primer paràgraf d'aquest apartat 4.

5. Les discrepàncies que se suscitin en relació amb l'atorgament o denegació del permís de connexió a les instal·lacions de transport o distribució competència de l'Administració General de l'Estat s'han de resoldre per la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència.

Les discrepàncies que se suscitin en relació amb l'atorgament o la denegació permís de connexió a les xarxes l'autorització de les quals sigui de competència autonòmica les

ha de resoldre l'òrgan competent de la comunitat autònoma corresponent, amb l'informe previ de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència. Aquest informe té caràcter vinculant pel que fa a les condicions econòmiques i les condicions temporals relatives als calendaris d'execució de les instal·lacions dels titulars de xarxes recollides en la planificació de la xarxa de transport i en els plans d'inversió de les empreses distribuïdores aprovats per l'Administració General de l'Estat.

Les discrepàncies s'han de resoldre de manera individualitzada per a cadascun dels casos concrets, d'acord amb els criteris assenyalats a l'apartat 4.

Les sol·licituds de resolució d'aquests conflictes s'han de presentar davant l'òrgan competent corresponent en el termini màxim d'un mes comptant des del coneixement per part del sol·licitant del fet que motiva la seva sol·licitud de resolució de conflicte.

6. En cap cas es poden establir els subjectes responsables altres mecanismes diferents dels que preveuen els apartats 2 i 4 d'aquest article per a l'atorgament dels permisos d'accés i la connexió o per a la prioritització en l'atorgament d'aquests.

Així mateix, les administracions públiques no poden denegar o restringir la concessió de permisos d'accés i connexió a les xarxes de transport i distribució, llevat del que preveu el Govern en els apartats 2 i 4 d'aquest article.

7. Mitjançant real decret del Consell de Ministres, cal establir els criteris objectius per a la inclusió de límits a la capacitat de connexió per nusos a l'objecte de garantir la seguretat del subministrament.

8. Els permisos d'accés i connexió caduquen al cap de cinc anys des de la seva obtenció per a les instal·lacions que no hagin obtingut acta de posada en servei en aquest termini. De la mateixa manera caduquen aquests permisos per a les instal·lacions que estant ja construïdes i en servei, cessin en l'abocament d'energia a la xarxa per un període superior a tres anys per causes imputables al titular diferents del tancament temporal.

9. Els gestors de les xarxes de transport i distribució han de fer públiques les capacitats d'accés per a cada nus de la seva xarxa en els termes que s'estableixin per reglament.

10. El Govern, en el termini màxim d'un any, ha d'establir per reglament els criteris amb els quals un subjecte pot sol·licitar als titulars i els gestors de les xarxes la modificació de les condicions dels permisos de connexió i accés, inclosos els seus punts de connexió. Així mateix, en aquesta norma s'han d'establir els criteris tècnics de seguretat, regularitat, qualitat del subministrament i de sostenibilitat i eficiència econòmica del sistema elèctric que els titulars i gestors de les xarxes han d'utilitzar per a l'atorgament de les modificacions.

TÍTOL VI

Transport d'energia elèctrica

Article 34. *Xarxa de transport d'energia elèctrica.*

1. La xarxa de transport d'energia elèctrica està constituïda per la xarxa de transport primari i la xarxa de transport secundari.

La xarxa de transport primari està constituïda per les línies, parcs, transformadors i altres elements elèctrics amb tensions nominals iguals o superiors a 380 kV i les altres instal·lacions d'interconnexió internacional i, si s'escau, les interconnexions amb els sistemes elèctrics dels territoris no peninsulars.

La xarxa de transport secundari està constituïda per les línies, parcs, transformadors i altres elements elèctrics amb tensions nominals iguals o superiors a 220 kV no incloses en el paràgraf anterior i per les altres instal·lacions de tensions nominals inferiors a 220 kV, que compleixin funcions de transport.

En els sistemes elèctrics dels territoris no peninsulars tenen consideració de xarxa de transport secundari totes les instal·lacions de tensió igual o superior a 66 kV, així com les

interconnexions entre illes que pel seu nivell de tensió no siguin considerades de transport primari.

Així mateix, es consideren elements constitutius de la xarxa de transport tots els actius de comunicacions, proteccions, control, serveis auxiliars, terrenys, edificacions i altres elements auxiliars, elèctrics o no, necessaris per al funcionament adequat de les instal·lacions específiques de la xarxa de transport abans definida.

En cap cas formen part de la xarxa de transport els transformadors de grups de generació, els elements de connexió dels esmentats grups a les xarxes de transport, les instal·lacions de consumidors per al seu ús exclusiu, ni les línies directes.

2. En tot cas Red Eléctrica de España, SA, actua com a transportista únic desenvolupant l'activitat en règim d'exclusivitat en els termes que estableix aquesta Llei.

No obstant això, per a la millor gestió de la xarxa de distribució, s'habilita el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme per autoritzar expressament i individualitzadament, prèvia consulta a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència i a la comunitat autònoma en la qual radiqui la instal·lació, que determinades instal·lacions de transport secundari, per les seves característiques i funcions, siguin titularitat del distribuïdor de la zona que es determini. En aquests casos, els distribuïdors han d'assumir les obligacions del transportista únic relatives a la construcció, maniobra i manteniment d'aquestes instal·lacions de transport.

A aquest efecte, el Govern ha d'establir els criteris exclusivament tècnics que han de regir aquestes excepcions.

3. S'han d'establir totes les normes tècniques que siguin necessàries per garantir la fiabilitat del subministrament d'energia elèctrica i de les instal·lacions de la xarxa de transport i les que hi estiguin connectades. Aquestes normes s'han atènyer a criteris de general acceptació i han de ser objectives i no discriminatòries.

4. El titular de la xarxa de transport d'energia elèctrica, abans de l'1 de maig de cada any, ha de sotmetre els seus plans d'inversions anuals i plurianuals a l'aprovació del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme. El procediment d'aprovació dels plans esmentats, l'ha d'establir per reglament el Govern i hi ha d'incloure l'audiència prèvia de les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla interessades. L'empresa transportista ha d'executar, en els termes que s'estableixin, el contingut dels plans d'inversió que siguin aprovats per l'Administració General de l'Estat.

En el pla d'inversió anual han de constar, com a mínim, les dades dels projectes, les seves principals característiques tècniques, pressupost i calendari d'execució, tot això, d'acord amb la identificació de les instal·lacions recollida en la planificació de la xarxa de transport.

5. Sense perjudici dels requisits establerts en la legislació general de les telecomunicacions, les xarxes de transport es poden utilitzar per prestar serveis de comunicacions electròniques, sempre que es respecti el principi de separació jurídica d'activitats, i cal garantir en tot cas la seguretat del sistema de transport d'energia elèctrica.

Article 35. *Autorització d'instal·lacions de transport d'energia elèctrica.*

1. La posada en funcionament, modificació, transmissió i tancament definitiu de les instal·lacions de transport d'energia elèctrica està sotmesa, amb caràcter previ, al règim d'autoritzacions que estableixen l'article 53 i les seves disposicions de desplegament.

2. En el cas d'instal·lacions de transport l'autorització de les quals hagi de ser atorgada per les comunitats autònomes o per les ciutats de Ceuta i Melilla, aquestes han de sol·licitar l'informe previ a l'Administració General de l'Estat, en el qual aquesta ha de consignar les possibles afeccions de la projectada instal·lació als plans de desenvolupament de la xarxa, a la gestió tècnica del sistema i al règim econòmic que regula aquesta Llei, que l'Administració autoritzant ha de tenir en compte en l'atorgament de l'autorització.

Si transcorregut un termini de tres mesos, l'Administració General de l'Estat no ha emès informe s'entén que aquest ha estat formulat en sentit desfavorable.

Per al reconeixement de la retribució de les noves instal·lacions de transport és requisit indispensable que hagin estat incloses en la planificació a què es refereix l'article 4 d'aquesta Llei i que, si s'escau, disposin de l'informe favorable a què es fa referència en aquest apartat.

Article 36. *Drets i obligacions del transportista.*

1. El transportista és responsable del desenvolupament i l'ampliació de la xarxa de transport definida en aquest article, de manera que garanteixi el manteniment i la millora d'una xarxa configurada amb criteris homogenis i coherents.

2. El transportista ha d'adoptar la forma de societat mercantil i el seu règim societari s'ha d'ajustar a les condicions que estableix l'apartat 1 de l'article 30 per a l'operador del sistema.

3. Són funcions del transportista les següents:

a) Executar els plans de manteniment de les instal·lacions de transport.
b) Executar les instruccions de l'operador del sistema per a la reposició del servei en cas de fallades generals en el subministrament d'energia elèctrica.
c) Complir en qualsevol moment les instruccions de l'operador del sistema per a l'operació de la xarxa de transport, incloses les interconnexions internacionals, per a la seva maniobra en temps real.

d) Executar, en l'àmbit de les seves funcions, les decisions que adopti l'Administració pública competent en execució del que preveu l'apartat 2 de l'article 7.

e) Col·laborar amb el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme en l'avaluació i el seguiment dels plans d'inversions anuals i plurianuals a què es refereix l'apartat 4 de l'article 34.

f) Garantir el desenvolupament i l'ampliació de la xarxa de transport executant la planificació de la xarxa de transport aprovada, de manera que s'asseguri el manteniment i la millora d'una xarxa configurada amb criteris homogenis coherents i de mínim cost.

g) Garantir la no discriminació entre usuaris o categories d'usuaris de la xarxa de transport, i proporcionar als usuaris la informació que necessitin per connectar-se eficientment a la xarxa.

h) Aportar a l'operador del sistema tota la informació necessària per al compliment de les seves funcions.

i) Atorgar el permís de connexió a la xarxa de transport.

j) Dur a terme les activitats de la forma autoritzada i de conformitat amb les disposicions aplicables, prestar el servei de transport de manera regular i contínua amb els nivells de qualitat que determini per reglament el Govern i mantenir les instal·lacions en les condicions de conservació adequada i idoneïtat tècnica.

k) Facilitar l'ús de les seves instal·lacions per als trànsits d'energia, i la utilització de les seves xarxes de transport per tots els subjectes autoritzats, en condicions no discriminatòries, d'acord amb les normes tècniques de transport.

l) Maniobrar i mantenir les instal·lacions de la seva propietat d'acord amb les instruccions i directrius a què fa referència el paràgraf l) de l'article 30.2.

m) Aportar la informació requerida per l'Administració General de l'Estat per a l'establiment de la retribució, així com qualsevol informació que se sol·liciti dins el termini establert i en la forma pertinent necessaris per permetre l'adequada supervisió i control de la seva activitat per part de les autoritats reguladores.

n) Exercir qualssevol altres funcions que se li assignin per reglament.

4. El transportista ha de complir en qualsevol moment les instruccions impartides per l'operador del sistema en l'àmbit de les seves funcions.

5. El transportista té els drets següents:

a) El reconeixement per part de l'Administració d'una retribució adequada per l'exercici de la seva activitat dins el sistema elèctric en els termes que estableix el títol III d'aquesta Llei.

b) Exigir que les instal·lacions connectades a les xarxes de transport reuneixin les condicions tècniques que determini la normativa estatal.

Article 37. Accés a les xarxes de transport.

1. Les instal·lacions de transport poden ser utilitzades pels subjectes autoritzats, d'acord amb el que disposa l'article 6. El preu per l'ús de les xarxes de transport es determina d'acord amb el que disposa l'article 16.

2. L'operador del sistema com a gestor de la xarxa de transport ha d'atorgar el permís d'accés a la xarxa de transport d'acord amb els criteris que estableix l'article 33.

TÍTOL VII

Distribució d'energia elèctrica

Article 38. Regulació de la distribució.

1. L'activitat de distribució d'energia elèctrica és aquella que té per objecte la transmissió d'energia elèctrica des de les xarxes de transport o, si s'escau, des d'altres xarxes de distribució o des de la generació connectada a la mateixa xarxa de distribució, fins als punts de consum o altres xarxes de distribució en les condicions adequades de qualitat amb la finalitat últim de subministrar-la als consumidors.

Els distribuïdors han de ser els gestors de les xarxes de distribució que operin. En les comunitats autònomes on hi hagi més d'un gestor de la xarxa de distribució, la comunitat autònoma, en l'àmbit de les seves competències, pot exercir funcions de coordinació de l'activitat que desenvolupin els diferents gestors.

2. Tenen la consideració d'instal·lacions de distribució totes les línies, els parcs i els elements de transformació i altres elements elèctrics de tensió inferior a 220 kV, llevat d'aquelles que, d'acord amb el que preveu l'article 34, es considerin integrades en la xarxa de transport.

Així mateix, es consideren elements constitutius de la xarxa de distribució tots els actius de la xarxa de comunicacions, proteccions, control, serveis auxiliars, terrenys, edificacions i altres elements auxiliars, elèctrics o no, necessaris per al funcionament adequat de les xarxes de distribució, inclosos els centres de control en totes les parts i elements que afectin les instal·lacions de distribució.

No formen part de les xarxes de distribució els transformadors de grups de generació, els elements de connexió dels grups esmentats a les xarxes de distribució, les instal·lacions de consumidors per al seu ús exclusiu, ni les línies directes.

3. La distribució d'energia elèctrica es regeix pel que disposa aquesta Llei i ha de ser objecte d'ordenació atenent la necessària coordinació del seu funcionament i la normativa uniforme que es requereixi.

4. L'ordenació de la distribució té per objecte establir i aplicar principis comuns que garanteixin la seva adequada relació amb la resta d'activitats elèctriques, determinar les condicions de trànsit de l'energia elèctrica per les xarxes, establir la suficient igualtat entre els qui exerceixin l'activitat en tot el territori i la fixació de condicions comunes equiparables per a tots els usuaris de l'energia.

L'ordenació consisteix en l'establiment de la normativa bàsica, criteris generals en el disseny de les xarxes, en la previsió del funcionament i el desenvolupament coordinat de les xarxes de distribució en el territori espanyol i en les condicions de trànsit de l'energia elèctrica per aquestes.

5. Els criteris de regulació de la distribució d'energia elèctrica s'han d'establir atenent zones elèctriques amb característiques comunes i vinculades amb la configuració de la xarxa de transport i d'aquesta amb les unitats de producció. Per tal que aquests criteris siguin homogenis en tot el territori espanyol i hi hagi l'adequada coordinació en el desenvolupament de les activitats de distribució, aquests els ha de fixar el Ministeri

d'Indústria, Energia i Turisme, amb l'informe previ de les comunitats autònomes afectades o ciutats de Ceuta i Melilla.

6. Els distribuïdors d'energia elèctrica han d'estar inscrits en el Registre administratiu de distribuïdors a què es refereix l'article 39.4.

7. Sense perjudici dels requisits establerts en la legislació general de les telecomunicacions, els distribuïdors poden utilitzar les seves xarxes per prestar serveis de comunicacions electròniques, i han de garantir en tot cas la seguretat del sistema de distribució d'energia elèctrica. En aquest cas, han de portar en la comptabilitat a més comptes separats que diferenciïn ingressos i costos imputables estrictament a aquests serveis.

8. El Govern, prèvia audiència de les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla, ha de regular per reglament les condicions i els procediments per a l'establiment de les connexions de servei elèctriques i la connexió de nous usuaris a les xarxes de distribució.

9. Contra les actuacions del gestor de xarxa de distribució es poden presentar reclamacions administratives davant l'organisme responsable de la resolució d'aquestes, el qual ha d'emetre una decisió en el termini dels tres mesos següents a la recepció de la reclamació. Les sol·licituds de resolució d'aquests conflictes s'han de presentar davant aquest organisme en el termini màxim d'un mes comptat des del coneixement per part del sol·licitant del fet que motiva la sol·licitud de resolució de conflicte.

Article 39. *Autorització d'instal·lacions de distribució.*

1. La posada en funcionament, modificació, transmissió i tancament definitiu de les instal·lacions de distribució d'energia elèctrica està sotmesa, amb caràcter previ, al règim d'autoritzacions que estableixen l'article 53 i les seves disposicions de desplegament.

2. L'autorització, que no concedeix drets exclusius d'ús, s'atorga atenent tant el caràcter del sistema de xarxa única i monopoli natural, propi de la distribució elèctrica, com al criteri de mínim cost possible per al conjunt del sistema, propi de qualsevol activitat amb retribució regulada, i evitant el perjudici als titulars de xarxes ja establertes obligades a atendre els nous subministraments que se sol·licitin.

3. Totes les instal·lacions destinades a més d'un consumidor tenen la consideració de xarxa de distribució i han de ser cedides a l'empresa distribuïdora de la zona, la qual ha de respondre de la seguretat i la qualitat del subministrament. La infraestructura ha de quedar oberta a l'ús de tercers.

Quan hi hagi diversos distribuïdors a la zona als quals puguin ser cedides les instal·lacions construïdes per un promotor, l'Administració pública competent sobre l'autorització de les xarxes esmentades ha de determinar a quin dels distribuïdors han de ser cedides, amb caràcter previ a la seva execució, seguint criteris de mínim cost per al conjunt del sistema i aquells que estableixi l'Administració General de l'Estat per reglament. La infraestructura esmentada ha de quedar oberta a l'ús de tercers.

Quan en una nova àrea a electrificar hi hagi diversos distribuïdors que vulguin fer-ne el desenvolupament, l'Administració pública competent amb el criteri de xarxa única i aquells que estableixi per reglament l'Administració General de l'Estat, i considerant el caràcter de monopoli natural de l'activitat i amb l'objectiu de generar el mínim cost de retribució per al conjunt del sistema ha de determinar amb caràcter previ a l'execució de les instal·lacions, quina de les empreses distribuïdores ha d'emprendre'n el desenvolupament.

4. El registre administratiu de distribuïdors dependent del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme ha de contenir les empreses distribuïdores degudament autoritzades.

Les comunitats autònomes amb competències en la matèria poden crear i gestionar els registres territorials corresponents en els quals han d'estar inscrites totes les instal·lacions ubicades en l'àmbit territorial d'aquelles.

Article 40. *Obligacions i drets de les empreses distribuïdores.*

1. Els distribuïdors, com a titulars de les xarxes de distribució, tenen les obligacions següents:

a) Dur a terme les activitats en la forma autoritzada i de conformitat amb les disposicions aplicables, prestar el servei de distribució de manera regular i contínua, i amb els nivells de qualitat que determini per reglament el Govern, prèvia audiència de les comunitats autònomes i de les ciutats de Ceuta i Melilla, i mantenir les xarxes de distribució elèctrica en les condicions de conservació adequades i idoneïtat tècnica.

b) Ser responsables de la construcció, l'operació, el manteniment i, en cas que sigui necessari, el desenvolupament de la seva xarxa de distribució, així com, si s'escau, de les seves interconnexions amb altres xarxes, i de garantir que la seva xarxa tingui capacitat per assumir, a llarg termini, una demanda raonable de distribució d'electricitat d'acord amb els criteris establerts per l'Administració General de l'Estat, prèvia audiència de les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla.

c) Analitzar les sol·licituds de connexió a les xarxes de distribució que gestionin i denegar o, si s'escau, condicionar, la connexió a aquestes d'acord amb els criteris que s'estableixin per reglament prèvia audiència de les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla. A aquests efectes, han d'atendre totes les sol·licituds en condicions d'igualtat.

d) Aportar la informació requerida per l'Administració General de l'Estat per a l'establiment de la retribució, així com qualsevol informació que se sol·liciti dins el termini establert i en la forma pertinent necessaris per permetre'n la supervisió adequada i el control de la seva activitat per part de les autoritats reguladores.

e) Procedir a l'ampliació de les instal·lacions de distribució quan sigui necessari per atendre noves demandes de subministrament elèctric en els termes que s'estableixin per reglament, sense perjudici del que resulti de l'aplicació del règim que s'estableixi per reglament per a les connexions de servei elèctriques i de les obligacions que corresponguin al promotor d'acord amb l'article 16.1.c) del text refós de la Llei del sòl, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2008, de 20 de juny.

f) Comunicar al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme les autoritzacions d'instal·lació que els concedeixin altres administracions, així com les modificacions rellevants de la seva activitat, als efectes del reconeixement dels costos en la determinació de la tarifa i la fixació del règim de retribució.

g) Establir i executar els plans de manteniment de les instal·lacions de la xarxa de distribució.

h) Presentar, abans de l'1 de maig de cada any, els plans d'inversions anuals i plurianuals al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i a les respectives comunitats autònomes o ciutats de Ceuta i Melilla. En els plans d'inversió anuals han de constar com a mínim les dades dels projectes, les seves principals característiques tècniques, pressupost i calendari d'execució. Així mateix, l'empresa distribuïdora ha d'executar, en els termes que s'estableixin, el contingut dels plans d'inversió que resultin finalment aprovats per l'Administració General de l'Estat. El procediment d'aprovació dels plans esmentats, juntament amb les quanties màximes de volum d'inversió amb dret a retribució a càrrec del sistema, s'ha d'establir per reglament pel Govern, prèvia audiència de les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla. Aquest procediment ha de preveure la possibilitat d'aprovació parcial dels plans d'inversió en les comunitats i ciutats autònomes per a les quals el pla disposi de l'informe favorable que estableix el paràgraf següent.

En tot cas, per a l'aprovació dels plans presentats per les empreses distribuïdores, a aquests cal adjuntar-hi l'informe favorable de les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla respecte a les instal·lacions previstes en el seu territori l'autorització de les quals sigui de la seva competència.

El caràcter d'obligació anual de la presentació de plans d'inversió per a la seva aprovació per l'Administració General de l'Estat es pot modificar per reglament per establir

un període superior a un any per a les empreses amb menys de 100.000 clients connectats a les seves xarxes.

i) Exercir les altres funcions que derivin d'aquesta Llei i la normativa de desplegament.

2. Els distribuïdors, com a gestors de la xarxa de distribució en les quals operen, tenen les funcions següents en l'àmbit de les xarxes que gestionin:

a) Coordinar amb els gestors de les xarxes de distribució adjacents les actuacions de maniobra i manteniment que es portin a terme en l'àmbit de les xarxes que gestionin.

b) Dur a terme el que disposa l'operador del sistema i gestor de la xarxa de transport en els plans de maniobra per a la reposició de servei, en cas de fallades generals en el subministrament d'energia elèctrica, i controlar-ne l'execució; per a això poden afectar qualsevol element de les xarxes de distribució que gestionin.

c) Analitzar les sol·licituds d'accés a les xarxes de distribució que gestionin i atorgar, denegar o, si s'escau, condicionar l'accés a aquestes d'acord amb els criteris que s'estableixin per reglament. A aquests efectes, han d'atendre totes les sol·licituds en condicions d'igualtat.

d) Posar en coneixement de les autoritats competents, i dels subjectes eventualment afectats, qualsevol manipulació o alteració de l'estat dels equips de mesura.

e) Comunicar al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i a l'Administració pública competent la informació que es determini sobre peatges d'accés, càrrecs i preus, així com qualsevol informació relacionada amb l'activitat que desenvolupin dins el sector elèctric.

f) Procedir al mesurament i la lectura de l'energia que circuli pels seus punts frontera en la manera que es determini per reglament.

g) Facilitar les dades de consum als subjectes en els termes que s'estableixin per reglament.

h) Aplicar i recaptar dels subjectes els preus i els càrrecs de conformitat amb el que es determini per reglament.

i) Contractar els peatges d'accés a les xarxes de transport i distribució amb els consumidors, directament o a través del comercialitzador i, si s'escau, productors connectats a les xarxes.

j) Aplicar, facturar i cobrar els peatges d'accés a les xarxes de transport i distribució als comercialitzadors o consumidors, segons correspongui i, si s'escau, productors connectats a les seves xarxes realitzant el desglossament en la facturació a l'usuari en la forma que es determini per reglament.

k) Posar en pràctica els programes de gestió de la demanda aprovats per l'Administració.

l) Aplicar les mesures adequades de protecció del consumidor d'acord amb el que s'estableix per reglament.

m) Mantenir actualitzada la base de dades de punts de subministrament i facilitar la informació d'acord amb el que es determini per reglament.

n) Reservar el caràcter confidencial de la informació de la qual tinguin coneixement en l'exercici de la seva activitat, quan de la seva divulgació puguin derivar problemes d'índole comercial, sense perjudici de l'obligació d'informació a les administracions públiques.

o) Proporcionar al gestor de la xarxa de transport i als gestors de les xarxes de distribució adjacents informació suficient per garantir-ne el funcionament segur i eficient, el desenvolupament coordinat i la interoperabilitat de la xarxa interconnectada.

p) Complir els requisits i les obligacions que s'estableixin per reglament per a les actuacions que els corresponen en relació amb els canvis de subministrador i, en concret, complir amb els terminis i rebre la informació que es determini relativa als canvis de subministrador.

q) Exigir garanties als subjectes que contractin l'accés a les seves xarxes de distribució en els termes que s'estableixin per reglament.

r) Determinar, en l'exercici de la funció de gestor de la seva xarxa de distribució, els criteris de l'explotació i manteniment de les xarxes garantint la seguretat, la fiabilitat i l'eficàcia d'aquestes, d'acord amb la normativa mediambiental que els sigui aplicable.

s) Posar en coneixement de les autoritats públiques competents i dels subjectes que puguin quedar-ne afectats, si n'hi ha, les situacions de frau i altres situacions anòmales.

t) Exercir les altres funcions que derivin d'aquesta Llei i la normativa de desplegament.

Per reglament, prèvia audiència a les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla, s'han de regular les condicions i els procediments per a l'establiment de connexions de servei elèctriques i la connexió de nous usuaris a les xarxes de distribució.

3. Són drets de les empreses distribuïdores:

a) El reconeixement per part de l'Administració i la percepció d'una retribució adequada per l'exercici de la seva activitat dins el sistema elèctric en els termes que estableix el títol III d'aquesta Llei.

b) Exigir que les instal·lacions i aparells receptors dels usuaris que es connectin a les seves xarxes reuneixin les condicions tècniques i de construcció que determini la normativa estatal i internacional que els sigui aplicable, així com el bon ús d'aquestes i el compliment de les condicions establertes perquè el subministrament es produeixi sense deteriorament o degradació de la seva qualitat per a altres usuaris.

c) Exigir als subjectes que hi estiguin obligats que disposin dels equips de mesura i control que estableix la normativa aplicable.

d) Accedir a la informació que requereixin per a l'exercici de les seves funcions.

Article 41. Accés a les xarxes de distribució.

1. Les instal·lacions de distribució, les poden utilitzar els subjectes autoritzats d'acord amb el que disposa l'article 8. El preu per l'ús de xarxes de distribució es determina d'acord amb el que disposa l'article 16.

2. El gestor de la xarxa de distribució ha d'atorgar el permís d'accés a la xarxa de distribució d'acord amb els criteris que estableix l'article 33.

Article 42. Línies directes.

1. Tenen la consideració de línies directes aquelles que tinguin per objecte l'enllaç directe d'una instal·lació de producció d'energia elèctrica amb un consumidor en les condicions que s'estableixin per reglament. En tot cas, el titular de la instal·lació de producció i el consumidor han de ser la mateixa empresa o pertànyer al mateix grup empresarial, definit segons el que estableix l'article 42 del Codi de comerç.

2. La posada en funcionament, modificació, transmissió i tancament definitiu de línies directes està sotmesa, amb caràcter previ, al règim d'autoritzacions que estableixen l'article 53 i les seves disposicions de desplegament.

3. La construcció de línies directes queda exclosa de l'aplicació de les disposicions que en matèria d'expropiació i servituds estableix el títol IX, i se sotmet a l'ordenament jurídic general. Així mateix, el seu ús queda exclòs del règim retributiu que per a les activitats de transport i distribució estableix aquesta Llei.

4. Les línies directes només poden ser utilitzades pels subjectes titulars de l'autorització administrativa i no es pot concedir l'accés a tercers.

L'obertura a tercers de l'ús de la xarxa exigeix la seva venda, cessió o aportació a l'empresa transportista o l'empresa distribuïdora de la zona de manera que la xarxa quedi integrada en la xarxa de transport o distribució, respectivament.

TÍTOL VIII

Subministrament d'energia elèctrica

CAPÍTOL I

Subministrament als usuaris i gestió de la demanda elèctrica

Article 43. *Subministrament.*

1. El subministrament d'energia elèctrica es defineix com el lliurament d'energia a través de les xarxes de transport i distribució mitjançant contraprestació econòmica en les condicions de regularitat i qualitat que siguin exigibles.

2. Els consumidors que es determini tenen dret a contractar el subministrament d'energia elèctrica als preus voluntaris per al petit consumidor o tarifa d'últim recurs establerts d'acord amb l'article 17.

3. Les administracions públiques competents han d'establir per reglament mesures de protecció al consumidor que s'han de recollir en les condicions contractuals per als contractes de subministrament dels comercialitzadors amb els consumidors que per les seves característiques de consum o condicions de subministrament requereixin un tractament contractual específic.

Així mateix, cal establir per reglament els mecanismes de contractació i les condicions de facturació dels subministraments, incloent-hi els procediments de canvi de subministrador, que s'ha de fer en un termini màxim de 21 dies, i de resolució de reclamacions. A aquests efectes, es considera l'establiment de punts de contacte únics segons el que estableix la disposició addicional vuitena de la Llei 3/2013, de 4 de juny, de creació de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, per oferir als consumidors tota la informació necessària relativa als seus drets, a la legislació en vigor i als procediments de solució de conflictes de què disposen en cas de litigi.

4. Sense perjudici de les competències que corresponguin a les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla i de l'establiment pels prestadors de sistemes propis de tramitació de reclamacions que s'ajustin al que disposa la Recomanació 2001/310/CE, de la Comissió, de 4 d'abril de 2001, relativa als principis aplicables als òrgans extrajudicials de resolució consensual de litigis en matèria de consum, s'ha de preveure per reglament la possibilitat d'acudir al sistema arbitral de consum per a la resolució d'aquestes reclamacions.

5. En el cas que no se sotmetin a les entitats de resolució alternativa de litigis en matèria de consum o que aquestes no siguin competents per a la resolució del conflicte, els usuaris finals que siguin persones físiques poden sotmetre la controvèrsia al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, quan aquestes controvèrsies es refereixin als seus drets específics com a usuaris finals, inclosos tots els previstos en aquesta Llei i sense perjudici de les competències de la resta d'administracions públiques. No poden ser objecte del procediment anterior les controvèrsies que estiguin regulades per una normativa diferent de la de protecció específica dels usuaris finals d'energia elèctrica.

El procediment, que s'ha d'aprovar per ordre del ministre d'Indústria, Energia i Turisme, ha de ser transparent, senzill i gratuït. La resolució que es dicti pot ordenar la devolució d'imports indegudament facturats i, en general, disposar totes les mesures que tendeixin a restituir l'interessat en els seus drets i interessos legítims, incloent-hi la possibilitat de reemborsament i compensació per les despeses i els perjudicis que s'hagin pogut generar.

Els subjectes del sector elèctric estan obligats a sotmetre's al procediment, així com a complir la resolució que hi posi fi. En qualsevol cas, el procediment que s'adopti ha d'establir el termini màxim en el qual s'ha de notificar la resolució expressa, transcorregut el qual es pot entendre desestimada la reclamació per silenci administratiu, sense perjudici que l'Administració tingui l'obligació de resoldre la reclamació de manera expressa, d'acord amb el que estableix l'article 43 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre,

de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú. La resolució que es dicti es pot impugnar davant la jurisdicció contenciosa administrativa.

El que disposa aquest apartat és aplicable a totes les modalitats de subministrament que preveu aquesta Llei per als usuaris finals que siguin persones físiques.

6. La Comissió Nacional dels Mercats i de la Competència ha de supervisar l'efectivitat i l'aplicació de les mesures de protecció als consumidors i pot dictar resolucions jurídicament vinculants tendents al compliment d'aquestes.

Article 44. *Drets i obligacions dels consumidors en relació amb el subministrament.*

1. Els consumidors tenen els drets següents, i els que es determinin per reglament, en relació amb el subministrament:

a) A l'accés i la connexió a les xarxes de transport i distribució d'energia elèctrica en el territori espanyol, en les condicions que el Govern estableixi per reglament.

Els consumidors no poden estar connectats directament a un subjecte productor excepte a través d'una línia directa i en els casos que s'estableixin per reglament per a l'aplicació de les modalitats de subministrament amb autoconsum.

b) Dur a terme les adquisicions d'energia elèctrica en els termes que preveu la normativa d'aplicació.

c) Escollir el subministrador; poden contractar el subministrament amb:

1r Les empreses de comercialització corresponents. En aquest cas, poden contractar l'energia i l'accés a través del comercialitzador. Independentment de la forma de representació escollit, el comercialitzador és responsable, en tot cas, del compliment de les obligacions que preveu el paràgraf d) de l'article 46.1 d'aquesta Llei.

Quan el consumidor hagi contractat el peatge d'accés a través del comercialitzador de conformitat amb el que disposa el paràgraf anterior, el distribuïdor no pot exigir en cap cas el pagament del peatge d'accés directament al consumidor.

Els consumidors als quals es refereix l'article 43.2 tenen dret, a més, a contractar el preu voluntari per al petit consumidor o la tarifa d'últim recurs, segons correspongui, amb empreses comercialitzadores de referència al preu que per ordre del ministre d'Indústria, Energia i Turisme es determini.

2n Altres subjectes del mercat de producció. Aquests consumidors directes en mercat han de contractar l'energia en el mercat de producció i el corresponent contracte d'accés a les xarxes directament amb el distribuïdor al qual estan connectades les seves instal·lacions o amb el distribuïdor de la zona en cas d'estar connectat a la xarxa de transport.

d) A formalitzar un contracte d'accés amb l'empresa distribuïdora o un contracte de subministrament amb l'empresa subministradora d'electricitat, segons correspongui, en el qual s'especifiqui:

1r La identitat i l'adreça de l'empresa;

2n la durada del contracte, les condicions per a la seva renovació i les causes de rescissió i resolució d'aquests, així com el procediment per realitzar una o altres;

3r les clàusules amb les quals es poden revisar les condicions que estableixi el contracte;

4t el procediment de resolució de conflictes de conformitat amb el que estableixen els articles 43.5 i 46.1.p);

5è la informació actualitzada sobre preus i tarifes aplicables i, si s'escau, disposició oficial on es fixin aquests;

6è el nivell de qualitat mínim exigible en els termes que s'estableixin i les repercussions en la facturació que, si s'escau, corresponguin;

7è els terminis per a la connexió inicial;

8è la informació completa i transparent sobre les ofertes comercials, incloent-hi de manera expressa la durada dels descomptes promocionals i els termes o preus sobre els quals aquests s'apliquen;

9è la informació relativa a altres serveis prestats, inclosos, si s'escau, els serveis de valor afegit i de manteniment que es proposin, esmentant de manera explícita el cost dels serveis addicionals i la seva obligatorietat o no.

Les condicions generals han de ser equitatives i transparents, i s'han d'adequar al que estableix la normativa vigent en matèria de contractes amb els consumidors. S'han d'explicar en un llenguatge clar i comprensible i no han d'incloure obstacles no contractuals a l'exercici dels drets dels clients. Cal protegir els clients contra els mètodes de venda abusius o equívocs.

Les condicions s'han de donar a conèixer amb antelació. En qualsevol cas, s'han de comunicar abans de la formalització o confirmació del contracte. Quan els contractes se subscriuguin a través d'intermediaris, la informació abans esmentada s'ha de comunicar també abans de la formalització del contracte.

e) Ser degudament avisats de forma transparent i comprensible de qualsevol intenció de modificar les condicions del contracte i informats del dret a rescindir el contracte sense cap cost quan rebin l'avís. Així mateix, ser notificats de forma directa pel subministrador sobre qualsevol revisió dels preus derivada de les condicions previstes en el contracte en el moment en què aquesta es produeixi, i no més tard d'un període de facturació després que hagi entrat en vigor la revisió, de manera transparent i comprensible.

f) Poder escollir lliurement la forma de pagament, de manera que no es produeixi cap discriminació indeguda entre consumidors. Els sistemes de pagament anticipat han de reflectir adequadament les condicions de subministrament i el consum probable.

g) Ser atesos en condicions no discriminatòries en les sol·licituds de nous subministraments elèctrics i en l'ampliació dels existents.

h) Rebre el servei amb els nivells de seguretat, regularitat i qualitat que es determinin per reglament.

i) Ser subministrats a uns preus fàcilment i clarament comparables, transparents i no discriminatoris.

j) Rebre informació transparent sobre els preus i les condicions generals aplicables a l'accés i al subministrament d'energia elèctrica.

A aquests efectes, han de rebre les facturacions amb el desglossament que es determini per reglament.

k) Dur a terme el canvi de subministrador sense cap cost i en els terminis legalment i reglamentàriament establerts.

l) Disposar de procediments per tramitar les reclamacions d'acord amb el que estableixen aquesta Llei i altra normativa sobre atenció al consumidor aplicable.

m) Tenir a la seva disposició les seves dades de consum, i mitjançant acord explícit i gratuït poder donar accés a les dades de mesures als subjectes que correspongui, i en concret a les comercialitzadores que es mantinguin en el compliment dels requisits i les obligacions, d'acord amb els termes i les condicions que es determini per reglament, sense que es puguin facturar al consumidor costos per aquest servei.

n) Estar informats del consum real d'electricitat i dels costos corresponents d'acord amb el que s'estableixi per reglament, sense cost addicional. A aquests efectes, cal tenir en compte les característiques dels equips de mesura per garantir una adequada facturació i els costos d'implementar aquesta mesura.

ñ) Rebre la liquidació del compte després de qualsevol canvi de subministrador d'electricitat, en el termini de 42 dies com a màxim a partir de la data en què es produeixi el canvi de subministrador.

o) Disposar d'un servei d'assistència telefònica gratuït facilitat pel distribuïdor al qual estiguin connectats les instal·lacions, en funcionament les vint-i-quatre hores del dia, al qual es puguin adreçar davant possibles incidències de seguretat en les instal·lacions. El

número esmentat ha de figurar clarament identificat en les factures i en tot cas l'ha de facilitar el comercialitzador o, si s'escau, el distribuïdor al consumidor.

2. S'han d'establir per reglament els límits a l'aplicació dels drets establerts a l'apartat anterior, entre d'altres, en el cas de consumidors que estiguin en situació d'impagament.

3. Els consumidors tenen les obligacions següents, a més de les que es determinin per reglament, en relació amb el subministrament:

a) Garantir que les instal·lacions i els aparells compleixen els requisits tècnics i de seguretat que estableix la normativa vigent, i garantir-ne l'accés en els termes que es determinin.

b) Contractar i efectuar el pagament dels subministraments, d'acord amb les condicions que estableix la normativa.

c) Permetre al personal autoritzat per l'empresa distribuïdora l'entrada al local o habitatge al qual afecta el servei contractat en hores hàbils o de relació normal amb l'exterior, per dur a terme les actuacions pròpies de distribuïdor.

Article 45. *Consumidors vulnerables.*

1. Es consideren consumidors vulnerables els consumidors d'electricitat que compleixin les característiques socials, de consum i poder adquisitiu que es determinin. En tot cas, s'ha de circumscriure a persones físiques en la seva residència habitual.

La definició dels consumidors vulnerables i els requisits que han de complir, així com les mesures que cal adoptar per a aquest col·lectiu, les ha de determinar el Govern per reglament.

2. El bo social és aplicable als consumidors vulnerables que compleixin les característiques socials, de consum i poder adquisitiu que determini el Consell de Ministres per real decret. A aquests efectes, cal establir un llindar referenciat a un indicador de renda per càpita familiar. En tot cas, s'ha de circumscriure a persones físiques en la residència habitual.

3. El bo social ha de cobrir la diferència entre el valor del preu voluntari per al petit consumidor i un valor base, que s'anomena tarifa d'últim recurs, i l'ha d'aplicar el comercialitzador corresponent de referència en les factures dels consumidors que hi puguin quedar acollits.

El ministre d'Indústria, Energia i Turisme, amb l'acord previ de la Comissió Delegada del Govern per a Assumptes Econòmics, ha de fixar la tarifa d'últim recurs.

4. El bo social es considera obligació de servei públic segons el que disposa la Directiva 2009/72/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de juliol de 2009, sobre normes comunes per al mercat interior de l'electricitat i per la qual es deroga la Directiva 2003/54/CE i ha de ser assumit per les matrius dels grups de societats o, si s'escau, societats que exerceixin simultàniament les activitats de producció, distribució i comercialització d'energia elèctrica.

El percentatge de repartiment de les quantitats a finançar es calcula, per a cada grup empresarial, com la relació entre un terme que és la suma de les mitjanes anuals del nombre de subministraments connectats a les xarxes de distribució de les empreses distribuïdores i del nombre de clients de les empreses comercialitzadores en què participi el grup, i un altre terme que correspon a la suma de tots els valors mitjans anuals de subministraments i clients de tots els grups empresarials que han de ser considerats als efectes d'aquest repartiment.

Aquest percentatge de repartiment, l'ha de calcular anualment la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, d'acord amb el procediment i les condicions que s'estableixin per reglament. A aquests efectes, la Comissió ha de publicar a la seva pàgina web, el mes de novembre de cada any la informació referida a l'any mòbil anterior i relativa a les mitjanes anuals del nombre de subministraments connectats a les xarxes de distribució de les empreses distribuïdores i del nombre de clients de les empreses

comercialitzadores, així com la relació de grups de societats o, si s'escau, societats, que compleixin el requisit que preveu el primer paràgraf d'aquest apartat.

La Comissió ha de remetre abans de l'1 de desembre de cada any una proposta de fixació dels percentatges de finançament que corresponguin a cadascuna de les societats matrius, i correspon al ministre d'Indústria, Energia i Turisme la seva aprovació per ordre que s'ha de publicar en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

En tot cas, les aportacions que ha de fer cadascuna de les societats s'han de dipositar en un compte específic en règim de dipòsit creat a aquest efecte per l'organisme liquidador, que n'és responsable de la gestió.

Article 46. Obligacions i drets de les empreses comercialitzadores en relació amb el subministrament.

1. Són obligacions de les empreses comercialitzadores, a més de les que es determinin per reglament, en relació amb el subministrament:

a) Comunicar l'inici i el cessament de la seva activitat com a comercialitzadores d'energia elèctrica i el cessament d'aquesta, juntament amb la declaració responsable sobre el compliment dels requisits que s'estableixin per reglament per a l'exercici d'aquesta, davant el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

Quan l'activitat s'hagi de desenvolupar exclusivament en l'àmbit territorial d'una sola comunitat autònoma, s'ha de comunicar a l'òrgan competent en matèria d'energia de la comunitat autònoma corresponent el qual, en el termini màxim d'un mes, l'ha de traslladar al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, acompanyada de la declaració responsable i la documentació presentada per l'interessat.

b) Mantenir-se en el compliment dels requisits de capacitat legal, tècnica i econòmica que es determinin en relació amb el subministrament d'energia elèctrica.

c) Adquirir l'energia necessària per a l'exercici de les seves activitats i fer el pagament de les adquisicions.

d) Contractar i abonar el peatge d'accés a les xarxes de transport i distribució corresponent a l'empresa distribuïdora a partir de les dades de facturació, independentment del seu cobrament del consumidor final, així com abonar els preus i càrrecs de conformitat amb el que es determini per reglament, independentment del cobrament del consumidor final.

e) Prestar les garanties que s'estableixin per reglament.

f) Atendre les obligacions de pagament davant el sistema elèctric en els terminis que s'estableixin, així com aplicar i recaptar dels consumidors els preus i els càrrecs de conformitat amb el que es determini per reglament.

g) Formalitzar els contractes de subministrament amb els consumidors d'acord amb la normativa en vigor que hi sigui aplicable. Així mateix, fer les facturacions als consumidors d'acord amb les condicions dels contractes que hagi formalitzat en els termes que estableixin les disposicions reglamentàries de desplegament d'aquesta Llei, i el desglossament que es determini.

h) Posar en pràctica els programes de gestió de la demanda aprovats per l'Administració.

i) Procurar un ús racional de l'energia.

j) Prendre les mesures adequades de protecció del consumidor d'acord amb el que s'estableix per reglament.

k) Preservar el caràcter confidencial de la informació de la qual tingui coneixement en l'exercici de la seva activitat, quan de la seva divulgació puguin derivar problemes d'índole comercial, sense perjudici de l'obligació d'informació a les administracions públiques.

l) Tenir a disposició del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, de les comunitats autònomes o les ciutats de Ceuta i Melilla en l'àmbit de la seva competència, de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència i de la Comissió Europea, als efectes del compliment de les seves tasques respectives, durant almenys cinc anys, les dades

sobre totes les transaccions dels contractes de subministrament d'electricitat i els derivats relacionats amb l'electricitat subscrits amb els clients majoristes i els gestors de xarxes de transport, d'acord amb el que es determini per reglament.

El que disposa aquest paràgraf no crea obligacions addicionals respecte al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència i la Comissió Europea, per a les entitats que entrin en l'àmbit de la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del mercat de valors.

En cas que aquests organismes en el primer paràgraf d'aquest subapartat necessitin accedir a dades conservades per entitats que entrin en l'àmbit d'aplicació de la Llei 24/1988, de 28 de juliol, del mercat de valors, la Comissió Nacional del Mercat de Valors els ha de facilitar les dades necessàries.

m) Informar els clients sobre l'origen de l'energia subministrada, així com dels impactes ambientals de les diferents fonts d'energia i de la proporció utilitzada entre aquestes.

n) Informar els clients sobre els seus drets respecte a les vies de solució de conflictes de què disposen en cas de litigi. A aquests efectes les empreses comercialitzadores han d'oferir als consumidors, la possibilitat de solucionar els conflictes a través d'una entitat de resolució alternativa de litigis en matèria de consum, que compleixi els requisits que estableixen la Directiva 2013/11/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 21 de maig de 2013, i les disposicions nacionals de transposició. Aquestes entitats han de ser acreditades com a tals per l'autoritat competent.

o) Per al subministrament a consumidors finals han de disposar d'un servei d'atenció a les queixes, les reclamacions i les incidències en relació amb el servei contractat o ofert, així com sol·licituds d'informació sobre els aspectes relatius a la contractació i el subministrament o les comunicacions, i posar a la seva disposició una adreça postal, un servei d'atenció telefònica i un número de telèfon, tots dos gratuïts, i un número de fax o una adreça de correu electrònic al qual aquests es puguin adreçar directament. Aquest sistema de comunicació electrònica ha d'emetre de manera automatitzada un justificant de recepció amb la indicació de la data, l'hora i el número de sol·licitud, de manera que quedi constància de l'hora i la data en què la sol·licitud ha tingut entrada. Els prestadors han de comunicar la seva adreça legal si aquesta no coincideix amb l'adreça habitual per a la correspondència.

El servei d'atenció als consumidors que estableixin les empreses comercialitzadores s'ha d'adequar, en tot cas, als paràmetres mínims de qualitat que estableix la legislació de defensa dels consumidors i els usuaris.

L'empresa comercialitzadora no pot desviar trucades efectuades al número de telèfon gratuït esmentat a números que impliquin un cost per als consumidors, ja sigui via telefònica, mitjançant missatges de text o altres d'anàlegs per a l'atenció de queixes, reclamacions i incidències en relació amb el servei contractat o ofert, així com sol·licituds d'informació sobre els aspectes relatius a la contractació i el subministrament o les comunicacions. El servei d'atenció al consumidor en cap cas ha de proporcionar ingressos addicionals a l'empresa a costa del consumidor.

Les empreses comercialitzadores, juntament amb els números de tarifació compartida que publicitin les empreses perquè els consumidors i els usuaris sol·licitin informació amb caràcter general sobre els serveis oferts o publicitats, han de publicitar números geogràfics de telefonia per proporcionar la mateixa informació, en tots els suports d'informació comercial que manegin, i aquests números han de constar en el mateix emplaçament que els números de tarifació compartida i en el mateixa grandària i tipus de lletra.

p) Complir els terminis que s'estableixin per reglament per a les actuacions que els corresponen en relació amb els canvis de subministrador.

2. Les empreses comercialitzadores, a més del que es determini per reglament, tenen dret a:

a) Accedir a les xarxes de transport i distribució en la forma que determini el Govern per reglament.

- b) Actuar com a subjectes de mercat en el mercat de producció d'electricitat.
- c) Contractar l'adquisició i venda d'energia elèctrica en els termes que preveuen la llei i les disposicions de desplegament.
- d) Facturar i cobrar el subministrament efectuat.
- e) Exigir que els equips de mesura dels usuaris reuneixin les condicions tècniques i de seguretat que es determinin per reglament, així com el bon ús d'aquests.
- f) Sol·licitar, en nom dels consumidors, la verificació dels equips de mesura de subministraments i, si s'escau, reclamar les quanties que siguin procedents.

3. Els consumidors directes en mercat tenen les obligacions i els drets regulats en els apartats 1 i 2 anteriors per als comercialitzadors, que els siguin aplicables.

4. La Comissió Nacional dels Mercats i la Competència ha de publicar a la pàgina web una llista que ha de contenir els comercialitzadors que, d'acord amb aquest article, hagin comunicat al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i, si s'escau, a l'Administració competent, l'inici de la seva activitat i que no hagin comunicat el cessament d'aquesta.

Article 47. *Incompliments de les empreses comercialitzadores.*

1. L'Administració pública competent, així com la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, poden requerir a les empreses comercialitzadores l'acreditació del compliment de les obligacions que estableix l'article 46.

2. En cas que un comercialitzador incompleixi algun dels requisits exigits per a l'exercici de la seva activitat, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme pot declarar, prèvia la tramitació d'un procediment en el qual es garanteixi l'audiència de l'interessat, l'extinció de l'habilitació per actuar com a comercialitzador, en els termes que es despleguin per reglament.

En aquests casos, el ministre d'Indústria, Energia i Turisme pot determinar, previ tràmit d'audiència i de forma motivada, objectiva i transparent, el traspàs dels clients del comercialitzador a un comercialitzador de referència, i les condicions de subministrament dels clients.

3. En el marc d'aquest procediment i en atenció a les circumstàncies que en cada cas concorrin, es poden adoptar les mesures provisionals que siguin necessàries per assegurar l'eficàcia de la resolució que pugui recaure, particularment quan la persistència durant la tramitació del procediment en l'exercici de l'activitat de comercialització, o en determinats aspectes d'aquesta, pugui posar en risc el compliment de les obligacions econòmiques en què se sustenta el sistema elèctric o causar perjudicis als consumidors. Entre aquestes mesures es poden incloure les necessàries per evitar el traspàs dels clients subministrats a un comercialitzador del grup empresarial al qual pertany l'empresa que és objecte d'inhabilitació o a empreses vinculades a aquesta.

4. L'incompliment per un comercialitzador de qualsevol de les obligacions que li són exigibles en l'exercici de la seva activitat se sanciona d'acord amb el que estableix el títol X d'aquesta Llei. La comissió d'una infracció molt greu pot comportar l'extinció de l'habilitació per actuar com a comercialitzador.

Article 48. *Serveis de recàrrega energètica.*

1. El servei de recàrrega energètica té com a funció principal el lliurament d'energia a través de serveis de càrrega de vehicles i de bateries d'emmagatzematge en unes condicions que permetin la càrrega de manera eficient i al mínim cost per al mateix usuari i per al sistema elèctric.

2. Els serveis de recàrrega energètica, els han de prestar les corresponents empreses les quals han de presentar davant el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, amb caràcter previ a l'inici de la seva activitat, la comunicació d'inici d'activitat acompanyada d'una declaració responsable sobre el compliment dels requisits que es determinin per reglament.

Quan l'activitat s'hagi de desenvolupar exclusivament en l'àmbit territorial d'una sola comunitat autònoma, la interessada ha d'adreçar la comunicació d'inici d'activitat a l'òrgan competent en matèria d'energia de la comunitat autònoma corresponent, la qual, en el termini màxim d'un mes, l'ha de traslladar al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, acompanyada de la declaració responsable i la documentació presentada per l'interessat.

3. Els gestors de càrregues del sistema, atenent la definició de l'article 6.h), tenen les obligacions i els drets que regula aquesta Llei a l'article 44. A més dels que es determinin per reglament, són drets dels gestors de càrregues en relació amb la revenda d'energia elèctrica els recollits a l'article 46.2 paràgrafs a), b), c) i d).

A més de les que es determinin per reglament, són obligacions dels gestors de càrregues en relació amb la revenda d'energia elèctrica els recollits a l'article 46.1 paràgrafs c), d), e), f), h), i), j), k) i m).

Article 49. *Gestió de la demanda.*

1. Les empreses elèctriques, els consumidors i l'operador del sistema, en coordinació amb altres agents, poden fer i aplicar mesures que fomentin una millora de la gestió de la demanda elèctrica i que contribueixin a l'optimització de la corba de càrrega i/o a l'eficiència i l'estalvi energètics.

Els consumidors, o bé directament o a través de comercialitzadors, poden participar, si s'escau, en els serveis inclosos en el mercat de producció d'acord amb el que es determini per reglament.

2. Sense perjudici d'això, l'Administració pot adoptar mesures que incentivin la millora del servei als usuaris i l'eficiència i l'estalvi energètics, directament o a través d'agents econòmics l'objecte de les quals sigui l'estalvi i la introducció de la màxima eficiència en l'ús final de l'electricitat.

Entre aquestes mesures s'ha d'incloure el servei d'interrompibilitat gestionat per l'operador del sistema.

El compliment dels objectius que preveuen aquestes mesures pot donar lloc al reconeixement dels costos en què s'incorri per a la seva posada en pràctica, que poden tenir la consideració de costos del sistema. Als efectes d'aquest reconeixement, les mesures han de ser aprovades pel Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, amb l'informe previ de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència i de les comunitats autònomes en el seu àmbit territorial.

Entre aquestes mesures s'inclou el servei d'interrompibilitat gestionat per l'operador del sistema.

Article 50. *Plans d'estalvi i eficiència energètica.*

1. L'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla, en l'àmbit de les seves respectives competències territorials, poden establir, mitjançant plans d'estalvi i eficiència energètica, les normes i els principis bàsics per potenciar les accions encaminades a la consecució dels fins següents:

a) Optimitzar els rendiments dels processos de transformació de l'energia, inherents a sistemes productius o de consum.

b) Analitzar i controlar el desenvolupament de projectes de creació de plantes industrials de gran consum d'energia, segons criteris de rendibilitat energètica en l'àmbit nacional.

c) Millorar el rendiment o substituir el tipus de combustible en empreses o sectors d'alt consum energètic, segons els interessos a l'àmbit nacional.

d) Millorar l'eficiència energètica de les mitjanes i grans empreses de tots els sectors.

e) Renovar els sistemes energètics del parc d'edificis residencials i comercials, per incrementar l'estalvi d'energia elèctrica i millorar l'eficiència energètica a les instal·lacions

tèrmiques, de climatització, ventilació, il·luminació, ascensors i altres que utilitzin energia elèctrica.

2. Quan els plans d'estalvi i eficiència energètica estableixin accions incentivades amb fons públics, les administracions públiques poden exigir a les persones físiques o jurídiques participants la presentació d'una auditoria energètica dels resultats obtinguts.

CAPÍTOL II

Qualitat del subministrament elèctric

Article 51. *Qualitat del subministrament elèctric.*

1. La qualitat del subministrament elèctric és el conjunt de característiques, tècniques i d'atenció i relació amb els consumidors i, si s'escau, productors, exigibles al subministrament d'electricitat de les empreses que exerceixin activitats destinades al subministrament elèctric.

Pel que fa a les característiques tècniques, la qualitat del subministrament elèctric es refereix a la continuïtat, al nombre i la durada de les interrupcions, així com a la qualitat del producte.

Pel que fa a les característiques de l'atenció i relació amb els consumidors i, si s'escau, productors, es refereix a la relativa al conjunt d'actuacions d'informació, assessorament, estudis d'accés, connexió, mesura, contractació, facturació, comunicació i reclamació.

Mitjançant reial decret del Consell de Ministres, s'han d'establir indicadors individuals i col·lectius i valors objectiu per a aquests indicadors.

2. El subministrament d'energia elèctrica, l'han d'efectuar les empreses amb les característiques i la continuïtat que, per reglament, determini el Govern per al territori espanyol, tenint en compte la diferenciació per zones a què es refereix l'apartat següent.

Les empreses d'energia elèctrica han de tenir la capacitat tècnica necessària per garantir la qualitat del servei exigida per reglament per l'Administració General de l'Estat.

Les empreses elèctriques i, en particular, les distribuïdores han de promoure la incorporació de tecnologies avançades en el mesurament i per al control de la qualitat del subministrament elèctric.

3. L'Administració General de l'Estat ha d'establir les línies d'actuació en matèria de qualitat del servei, tendents a la consecució dels objectius de qualitat, tant en consum final com en les zones que, per les seves característiques demogràfiques i tipologia del consum, es puguin considerar idònies per a la determinació d'objectius diferenciats.

L'Administració General de l'Estat ha de determinar els índexs objectius de qualitat del servei, així com uns valors entre els quals aquests índexs puguin oscil·lar, a complir tant a nivell d'usuari individual, com per a cada zona geogràfica atesa per un únic distribuïdor. Aquests índexs han de tenir en compte la continuïtat del subministrament, relatiu al nombre i la durada de les interrupcions i la qualitat del producte relativa a les característiques de la tensió. Les empreses elèctriques estan obligades a facilitar a l'Administració la informació, convenientment auditada, necessària per a la determinació objectiva de la qualitat del servei. Les dades dels índexs abans esmentats s'han de fer públics amb una periodicitat anual. La metodologia retributiva de l'activitat de distribució elaborada per l'Administració General de l'Estat ha d'incorporar incentius i penalitzacions en funció de la qualitat de servei obtinguda.

4. Si la baixa qualitat de la distribució d'una zona és contínua, o pot produir conseqüències greus per als usuaris, o es donen circumstàncies especials que poden posar en perill la seguretat en el servei elèctric, l'Administració General de l'Estat ha de requerir que els plans d'inversions presentats per les empreses presentin actuacions que impulsin la millora de la qualitat de servei en aquestes zones.

5. El Govern ha d'establir per reglament el procediment per determinar les reduccions que s'han d'aplicar en la facturació que han d'abonar els usuaris si es constata

que la qualitat del servei individual prestat per l'empresa és inferior a l'exigible per reglament.

Article 52. *Suspensió del subministrament.*

1. El subministrament d'energia elèctrica als consumidors es pot suspendre quan consti aquesta possibilitat en el contracte de subministrament o d'accés que mai no pot invocar problemes d'ordre tècnic o econòmic que ho dificultin, en les condicions que s'estableixin per reglament.

2. També es pot suspendre temporalment quan això sigui imprescindible per al manteniment, la reparació d'instal·lacions o la millora del servei o per raons de seguretat del subministrament. En tots aquests casos, la suspensió requereix l'autorització administrativa prèvia i la comunicació als usuaris en la forma que es determini per reglament.

Queden exceptuades d'aquesta autorització les actuacions de l'operador del sistema tendents a garantir la seguretat del subministrament. En tot cas, aquestes actuacions han de ser justificades amb posterioritat en la forma que es determini per reglament.

3. En les condicions que es determinin per reglament, es pot suspendre el subministrament d'energia elèctrica als consumidors acollits a preus voluntaris per al petit consumidor o tarifes d'últim recurs quan hagin transcorregut almenys dos mesos des que els hagi estat requerit fefaentment el pagament, sense que aquest s'hagi fet efectiu. A aquests efectes, el requeriment s'ha de practicar per qualsevol mitjà que permeti tenir constància de la recepció per l'interessat o el seu representant, així com de la data, la identitat i el contingut d'aquest.

En el cas de les administracions públiques acollides a preus voluntaris per al petit consumidor o tarifes d'últim recurs, si transcorreguts quatre mesos des del primer requeriment, el pagament no s'ha fet efectiu, es pot interrompre el subministrament.

4. Es poden considerar subministraments essencials els subministraments que compleixin algun dels criteris següents:

a) Enllumenat públic a càrrec de les administracions públiques. No s'hi inclouen els enllumenats ornamentals de places, monuments, fonts o de qualsevol altre edifici o lloc d'interès.

b) Subministrament d'aigües per al consum humà a través de xarxa.

c) Aquarteraments i institucions directament vinculades a la defensa nacional, a les forces i els cossos de seguretat, als bombers, a protecció civil i a la policia municipal, llevat de les construccions dedicades a habitatges, economat i zones d'esbarjo del personal.

d) Centres penitenciaris, però no els seus annexos dedicats a la població no reclusa, així com seus de jutjats i tribunals.

e) Transports de servei públic i els seus equipaments i les instal·lacions dedicades directament a la seguretat del trànsit terrestre, marítim o aeri.

f) Centres sanitaris on hi hagi sales d'operacions, sales de cures i aparells d'alimentació elèctrica acoblables als pacients.

g) Hospitals.

h) Serveis funeraris.

i) Els subministraments d'àmbit domèstic en els quals hi hagi constància documental formalitzada per personal mèdic que el subministrament d'energia elèctrica és imprescindible per a l'alimentació d'un equip mèdic que sigui indispensable per mantenir amb vida una persona. En tot cas aquests subministraments se circumscriuen a persones físiques en la seva residència habitual.

En cap cas es pot suspendre el subministrament d'energia elèctrica a les instal·lacions els serveis de les quals hagin estat declarats essencials de conformitat amb aquesta Llei.

Les empreses distribuïdores o comercialitzadores poden aplicar recàrrecs o afectar els pagaments que percebin dels clients que tinguin subministraments vinculats a serveis

declarats essencials en situació de morositat, a l'abonament de les factures corresponents a aquests serveis, independentment de l'assignació que el client, públic o privat, hagi atribuït a aquests pagaments.

5. Una vegada efectuat el pagament del que degui el consumidor al qual se li hagi suspès el subministrament, se li ha de restablir el subministrament en el termini de 24 hores.

6. Les empreses distribuïdores poden procedir a la desconexió de determinades instal·lacions de manera immediata en el cas de connexions directes, en situacions que comportin risc per a les persones o coses i en els casos que es determinin per reglament.

TÍTOL IX

Autoritzacions, expropiació i servituds

Article 53. *Autorització d'instal·lacions de transport, distribució, producció i línies directes.*

1. Per a la posada en funcionament de noves instal·lacions de transport, distribució, producció i línies directes previstes en aquesta Llei o la modificació de les existents es requereixen les autoritzacions administratives següents:

a) Autorització administrativa prèvia, que s'ha de tramitar amb l'avantprojecte de la instal·lació com a document tècnic i, si s'escau, conjuntament amb l'avaluació de l'impacte ambiental, segons el que disposa el text refós de la Llei d'avaluació de l'impacte ambiental de projectes, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2008, i atorgar a l'empresa autoritzada el dret a fer una instal·lació concreta en determinades condicions.

L'autorització administrativa d'instal·lacions de generació no pot ser atorgada si el titular no ha obtingut prèviament els permisos d'accés i connexió a les xarxes de transport o distribució corresponents.

b) Autorització administrativa de construcció, que permet al titular efectuar la construcció de la instal·lació complint els requisits tècnics exigibles.

Per sol·licitar-la, el titular ha de presentar un projecte d'execució juntament amb una declaració responsable que acrediti el compliment de la normativa que li sigui aplicable.

Per a la seva resolució s'han d'analitzar els condicionats exclusivament tècnics de les administracions públiques, organismes o empreses que prestin serveis públics o d'interès econòmic general, únicament pel que fa a béns i drets de la seva propietat que estiguin afectats per la instal·lació.

La tramitació i resolució d'autoritzacions definides en els paràgrafs a) i b) de l'apartat 1 d'aquest article es poden efectuar de manera consecutiva, coetània o conjunta.

c) Autorització d'explotació, que permet, una vegada executat el projecte, posar en tensió les instal·lacions i procedir a la seva explotació.

Les connexions de servei poden requerir les autoritzacions administratives que preveu aquest apartat en els termes que estableixin per reglament les administracions públiques en l'àmbit de les seves competències respectives.

2. L'Administració pública competent pot establir que determinats tipus de modificacions no substancials de les instal·lacions de transport, distribució i producció i línies directes no quedin sotmeses a les autoritzacions administratives prèvies que preveuen els apartats 1.a) i b).

A aquests efectes, s'han d'establir per reglament quins criteris s'utilitzen per considerar una determinada modificació com a no substancial, els quals s'han de fonamentar en les característiques tècniques de la modificació projectada.

En tot cas, les modificacions considerades substancials han d'obtenir l'autorització d'explotació a què es refereix l'apartat 1. c), prèvia acreditació del compliment de les condicions de seguretat de les instal·lacions i de l'equip associat.

3. Per reglament, es poden eximir determinades instal·lacions de producció de petita potència del règim d'autoritzacions que preveuen els apartats 1.a) i 1.b) d'aquest article.

4. Per a l'autorització d'instal·lacions de transport, distribució, producció i línies directes d'energia elèctrica, el promotor d'aquesta ha d'acreditar suficientment els aspectes següents:

- a) Les condicions tècniques i de seguretat de les instal·lacions i de l'equip associat.
- b) El compliment adequat de les condicions de protecció del medi ambient.
- c) Les característiques de l'emplaçament de la instal·lació.
- d) La capacitat legal, tècnica i economicofinancera per a la realització del projecte.

5. La transmissió i el tancament definitiu de les instal·lacions de transport, distribució, producció i línies directes, així com el tancament temporal de les instal·lacions de producció requereixen autorització administrativa prèvia en els termes que estableixen aquesta Llei i les seves disposicions de desplegament. El titular de la instal·lació té l'obligació de procedir al seu desmantellament després del tancament definitiu, llevat que l'autorització administrativa de tancament definitiu permeti el contrari.

En tot cas, el tancament definitiu d'instal·lacions de generació requereix l'informe de l'operador del sistema en el qual s'han de consignar les possibles afeccions del tancament a la seguretat de subministrament i en el qual s'ha de pronunciar motivadament si aquest és possible sense posar en risc la seguretat de subministrament.

L'Administració autoritzant ha de dictar i notificar la resolució sobre les sol·licituds d'autorització en el termini de sis mesos. Si transcorregut aquest termini l'Administració no s'ha pronunciat i simultàniament s'han complert almenys tres mesos des de l'emissió per part de l'operador del sistema de l'informe favorable al tancament de la instal·lació, el sol·licitant pot procedir al seu tancament. Això s'ha de fer sense perjudici de les obligacions de desmantellament que posteriorment pugui imposar l'Administració competent per a l'autorització.

6. Els procediments administratius d'autorització tenen caràcter reglat i han de respectar els principis d'objectivitat, proporcionalitat, transparència, igualtat i no discriminació, sense que, en cap cas, es pugui supeditar l'atorgament de l'autorització al pagament de costos o al compliment de requisits no vinculats a l'exercici de cada activitat.

Les autoritzacions administratives a què es refereix aquest article, les atorga l'Administració competent, sense perjudici de les concessions i les autoritzacions que siguin necessàries d'acord amb altres disposicions que hi siguin aplicables i en especial les relatives a l'ordenació del territori i el medi ambient.

7. L'Administració pública competent únicament pot denegar l'autorització quan no es compleixin els requisits que prevegi la normativa aplicable o quan tinguï una incidència negativa en el funcionament del sistema.

8. No obstant el que preveu el paràgraf tercer de l'apartat 5 d'aquest article, a les instal·lacions l'autorització de les quals sigui competència de l'Administració General de l'Estat, el termini màxim per dictar i notificar la resolució sobre les sol·licituds d'autorització és d'un any.

El venciment del termini màxim sense haver-se notificat la resolució expressa legitima l'interessat per entendre-la desestimada per silenci administratiu d'acord amb l'article 43.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

9. Les instal·lacions de producció, transport, distribució d'energia elèctrica i línies directes, les destinades a la seva recepció pels usuaris, els equips de consum, així com els elements tècnics i materials per a les instal·lacions elèctriques s'han d'ajustar a les corresponents normes tècniques de seguretat i qualitat industrials, de conformitat amb el que preveuen la Llei 21/1992, de 16 de juliol, d'indústria, i altra normativa que hi és aplicable.

10. L'incompliment de les condicions i els requisits establerts en les autoritzacions o la variació substancial dels pressupostos que van determinar-ne l'atorgament poden donar lloc a la seva revocació, prèvia audiència de l'interessat.

Article 54. *Utilitat pública.*

1. Es declaren d'utilitat pública les instal·lacions elèctriques de generació, transport i distribució d'energia elèctrica, als efectes d'expropiació forçosa dels béns i drets necessaris per al seu establiment i de la imposició i exercici de la servitud de pas.

2. La declaració d'utilitat pública s'estén als efectes de l'expropiació forçosa d'instal·lacions elèctriques i dels seus emplaçaments quan per raons d'eficiència energètica, tecnològiques, o mediambientals sigui oportuna la seva substitució per noves instal·lacions o la realització de modificacions substancials en aquestes.

Article 55. *Sol·licitud de la declaració d'utilitat pública.*

1. Per al reconeixement en concret de la utilitat pública de les instal·lacions al·ludides a l'article anterior, és necessari que l'empresa interessada ho sol·liciti, incloent-hi el projecte d'execució de la instal·lació i una relació concreta i individualitzada dels béns o drets que el sol·licitant consideri d'expropiació necessària.

2. La petició s'ha de sotmetre a informació pública i se n'ha d'obtenir l'informe dels organismes afectats.

3. Concloua la tramitació, el reconeixement de la utilitat pública l'ha d'adoptar el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, si l'autorització de la instal·lació correspon a l'Estat, sense perjudici de la competència del Consell de Ministres en cas d'oposició d'organismes o altres entitats de dret públic, o per l'organisme competent de les comunitats autònomes o ciutats de Ceuta i Melilla en els altres casos.

Article 56. *Efectes de la declaració d'utilitat pública.*

1. La declaració d'utilitat pública comporta en tot cas la necessitat d'ocupació dels béns o d'adquisició dels drets afectats i implicar la ocupació urgent als efectes de l'article 52 de la Llei de 16 de desembre de 1954, d'expropiació forçosa.

2. Igualment, suposa el dret que li sigui atorgada l'autorització oportuna, en els termes que es determinin en la declaració d'utilitat pública, per a l'establiment, pas o ocupació de la instal·lació elèctrica sobre terrenys de domini, ús o servei públic o patrimonials de l'Estat, o de les comunitats autònomes, o d'ús públic, propis o comunals de la província o municipi, obres i serveis d'aquests i zones de servitud pública.

Article 57. *Servitud de pas.*

1. La servitud de pas d'energia elèctrica té la consideració de servitud legal, grava els béns aliens en la forma i amb l'abast que es determinen en aquesta Llei i es regeix pel que disposen aquesta, les seves disposicions de desplegament i la legislació esmentada a l'article anterior, així com en la legislació especial aplicable.

2. La servitud de pas aeri comprèn, a més del vol sobre el predi servent, l'establiment de pals, torres o suports fixos per a la sustentació de cables conductors d'energia, tot això incrementat en les distàncies de seguretat que s'estableixin per reglament.

3. La servitud de pas subterrani comprèn l'ocupació del subsòl pels cables conductors, a la profunditat i amb les altres característiques que assenyali la legislació urbanística aplicable, tot això incrementat en les distàncies de seguretat que s'estableixin per reglament.

4. Una forma i l'altra de servitud comprèn igualment el dret de pas o accés i l'ocupació temporal de terrenys o altres béns necessaris per a la construcció, vigilància, conservació, reparació de les corresponents instal·lacions, així com la tala d'arbrat, si és necessari.

Article 58. *Limitacions a la constitució de servitud de pas.*

No es pot imposar servitud de pas per a les línies d'alta tensió:

a) Sobre edificis, els seus patis, corrals, centres escolars, camps esportius i jardins i horts, també tancats, annexos a habitatges que ja existeixin en el moment de decretar-se la servitud, sempre que l'extensió dels horts i jardins sigui inferior a mitja hectàrea.

b) Sobre qualsevol tipus de propietats particulars, si la línia es pot instal·lar tècnicament, sense variació de traçat superior al que es determini per reglament, sobre terrenys de domini, ús o servei públic o patrimonials de l'Estat, comunitats autònomes, de les províncies o municipis, o seguint límits de finques de propietat privada.

Article 59. *Relacions civils.*

1. La servitud de pas d'energia elèctrica no impedeix al propietari del predi servent envoltar-lo o edificar-hi a sobre i deixant al marge la servitud esmentada, sempre que ho autoritzi l'Administració pública competent, que ha de tenir especialment en compte la normativa vigent en matèria de seguretat.

El propietari també pot sol·licitar el canvi de traçat de la línia, si no hi ha dificultats tècniques, i són a càrrec seu les despeses de la variació.

2. La variació de la ubicació o el traçat d'una instal·lació de transport o distribució d'energia elèctrica com a conseqüència de projectes o plans aprovats per l'Administració comporta el pagament del cost d'aquesta variació per part de l'Administració competent sobre el projecte o pla esmentat.

Article 60. *Dret supletori.*

Pel que fa a la regulació que contenen els articles 54 a 56 d'aquest títol, és aplicable supletòriament el que disposa la legislació sobre expropiació forçosa i en les matèries que preveuen els articles 57 i següents és aplicable supletòriament el que disposa el Codi civil.

TÍTOL X

Règim d'inspeccions, infraccions i sancions

CAPÍTOL I

Inspeccions

Article 61. *Facultats d'inspecció.*

1. Els funcionaris públics del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, degudament autoritzats pel director general corresponent, tenen la condició d'agents de l'autoritat i poden dur a terme totes les inspeccions que siguin necessàries per a la deguda aplicació d'aquesta Llei. No obstant això, es pot encarregar a empleats públics destinats en aquest òrgan la realització de tasques o activitats auxiliars o de suport administratiu a les anteriors.

Així mateix, poden sol·licitar, a través de l'autoritat governativa corresponent, el suport necessari dels cossos i les forces de seguretat de l'Estat.

2. El personal habilitat amb aquesta finalitat té les facultats d'inspecció següents:

a) Accedir a qualsevol local, instal·lació, terreny i mitjà de transport de les empreses, associacions d'empreses i persones físiques que exerceixin alguna activitat de les que preveu aquesta Llei, així com al domicili particular dels empresaris, administradors i altres membres del personal de les empreses. Així mateix poden controlar els elements afectes als serveis o les activitats que els subjectes o els qui duguin a terme les activitats a què es refereix aquesta Llei, de les xarxes que instal·lin o explotin i de tots els documents estan que obligats a tenir o conservar.

b) Verificar els llibres, registres i altres documents relatius a l'activitat de què es tracti, sigui quin sigui el seu suport material, inclosos els programes informàtics i els arxius magnètics, òptics o de qualsevol altra classe.

c) Fer o obtenir còpies o extractes, en qualsevol format, dels llibres o documents esmentats.

d) Retenir per un termini màxim de 10 dies els llibres o els documents esmentats en el paràgraf b).

e) Precintat tots els locals, llibres o documents i altres béns de l'empresa, associació d'empreses o persones físiques que exerceixin alguna activitat de les que preveu aquesta Llei, durant el temps i en la mesura en què sigui necessari per a la inspecció.

f) Sol·licitar a qualsevol persona física que exerceixi alguna activitat de les que preveu aquesta Llei, representant o membre del personal de l'empresa o de l'associació d'empreses, explicacions sobre fets o documents relacionats amb l'objecte i la finalitat de la inspecció i guardar constància de les respostes.

L'exercici de les facultats descrites en els paràgrafs a) i e) requereix el consentiment exprés previ de l'afectat o, si no, l'autorització judicial corresponent.

3. Les actuacions de comprovació o investigació portades a terme pel Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme en l'àmbit de les seves competències es poden desenvolupar:

a) En qualsevol despatx, oficina o dependència de la persona o l'entitat inspeccionada o de qui les representi.

b) En els mateixos locals del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

Quan les actuacions de comprovació o investigació es duguin a terme en els llocs que assenyalava el paràgraf a) anterior, s'ha d'observar la jornada laboral d'aquests, sense perjudici que es pugui actuar de comú acord en altres hores o dies.

4. Si l'empresa, associació d'empreses o persona física s'oposen a una inspecció o hi ha el risc d'oposició, l'òrgan competent del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme ha de sol·licitar l'autorització judicial corresponent, quan aquesta impliqui restricció de drets fonamentals, al jutjat contenciós administratiu. Les autoritats públiques han de prestar la protecció i l'auxili necessaris al personal del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme per a l'exercici de les funcions d'inspecció.

5. El personal funcionari encarregat de la inspecció ha d'estendre acta de les seves actuacions. Els fets constatats pels funcionaris públics als quals es reconeix la condició d'autoritat, i que es formalitzin en un document públic observant els requisits legals pertinents, tenen valor probatori sense perjudici de les proves que en defensa dels respectius drets o interessos puguin assenyalar o aportar els mateixos administrats.

6. Les dades i les informacions obtingudes només poden ser utilitzades pel Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme per a les finalitats que preveu aquesta Llei.

7. L'aplicació del règim sancionador correspon al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, o a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència de conformitat amb el que estableix l'article 73 d'aquesta Llei.

Article 62. *Termini d'inspecció.*

Les actuacions d'inspecció han de concloure en el termini de dotze mesos a comptar de la data de notificació del seu inici a l'interessat. S'entén que les actuacions finalitzen en la data en què es notifiqui l'acta en què es documenti la seva conclusió i resultat. Es poden determinar per reglament els supòsits de suspensió d'aquest termini.

CAPÍTOL II

Infraccions i sancions

Article 63. *Concepte i classes d'infraccions.*

1. Constitueixen infraccions administratives les accions i omissions tipificades en aquesta Llei.

2. Les infraccions administratives poden ser molt greus, greus o lleus.

3. Només poden ser sancionades les persones físiques o jurídiques que siguin responsables dels fets constitutius d'infracció, fins i tot a títol de simple inobservança.

Article 64. *Infraccions molt greus.*

Són infraccions molt greus:

1. La realització d'activitats incompatibles que infringeixin els requisits de separació jurídica, funcional i de gestió, així com l'incompliment, pels subjectes que hi estiguin obligats, dels criteris de separació, tot això d'acord amb el que estableixen aquesta Llei i la normativa de desplegament.

2. L'incompliment de les obligacions de comptabilitat exigibles d'acord amb aquesta Llei. S'entén comprès en aquesta infracció l'incompliment, per part dels subjectes que hi estiguin obligats, de l'obligació de portar comptes separats de conformitat amb el que disposen l'article 20 i les normes de desplegament.

3. L'aplicació irregular de preus, càrrecs, tarifes o peatges dels que regulen aquesta Llei o les disposicions de desplegament, de manera que es produeixi una alteració en el preu que sigui superior al 15 per cent i que, alhora, excedeixi els 300.000 euros.

4. L'incompliment de les obligacions resultants del sistema de càrrecs, preus, tarifes, tarifes d'últim recurs i peatges, o dels criteris de recaptació, quan representi un perjudici greu per al sistema elèctric. En particular s'entén com a incompliment d'aquestes obligacions la falta d'abonament del peatge d'accés a les xarxes de transport i distribució, així com dels preus o càrrecs de conformitat amb el que es determini per reglament, per part del comercialitzador en els termes de l'apartat d) de l'article 46.1 d'aquesta Llei. En tot cas s'entén com a incompliment d'aquestes obligacions la falta o el retard en el pagament de les quantitats a què doni lloc el procediment de les liquidacions dels articles 18 i 19 d'aquesta Llei i la normativa de desplegament, i la declaració indeguda d'ingressos i costos, tot això quan suposi un perjudici greu per al sistema elèctric.

5. La falta de comunicació al Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme o l'incompliment de les condicions o obligacions establertes, en el supòsit de la presa de participacions en societats, en els termes que preveu la disposició addicional novena de la Llei 3/2013, de 4 de juny, de creació de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència.

6. L'incompliment de les restriccions imposades a l'article 34.1 del Reial decret llei 6/2000, de 23 de juny, de mesures urgents d'intensificació de la competència en mercats de béns i serveis.

7. L'incompliment de les limitacions que s'estableixin quant a la participació en l'accionariat de Red Eléctrica de España, SA o de l'Operador del Mercat Ibèric de l'Energia-Pol Espanyol, així com la falta de comunicació definida a l'article 31.2 de qualsevol circumstància que pugui afectar el compliment dels requisits establerts per a la societat certificada com a gestor de la xarxa de transport.

8. L'incompliment de resolucions jurídicament vinculants o de requeriments impartits per l'Administració competent, inclosa la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, o per l'operador del sistema en l'àmbit de les seves funcions, quan d'això en resulti un perjudici rellevant per al funcionament del sistema.

9. L'incompliment reiterat de les obligacions d'informació que estableix l'apartat 6 de l'article 65.

10. La inexactitud o falsedat de qualsevol dada, manifestació o document que es presenti a l'Administració, així com la seva no presentació dins el termini i en la forma escaient, a l'objecte de la determinació o percepció del règim retributiu de les activitats amb retribució regulada, sempre que això representi un impacte en els costos del sistema que excedeixi el 5 per cent de la retribució regulada anual del subjecte.

11. La resistència, obstrucció, excusa o negativa a les actuacions inspectores que hagin estat acordades en cada cas per l'Administració pública competent, inclosa la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència.

12. Les accions o omissions que suposin incompliment de les mesures establertes en aplicació del que preveu l'article 7 pels qui realitzen alguna de les activitats que s'hi regulen.

13. L'incompliment per part dels que hi estigui obligats per la normativa vigent, de les obligacions de preservar i gestionar l'accés a la informació que tingui el caràcter de confidencial.

14. L'incompliment dels requisits que estableix la normativa d'aplicació per tenir dret a la percepció del règim retributiu de les activitats amb retribució regulada, llevat que s'hagi tipificat de manera expressa com a greu.

15. La realització d'activitats incloses en l'àmbit d'aplicació d'aquesta Llei o la construcció, posada en funcionament, modificació, transmissió, tancament temporal o tancament definitiu d'instal·lacions afectes a aquestes, sense la necessària concessió, autorització administrativa, declaració responsable, comunicació o inscripció en el registre corresponent quan sigui procedent, així com l'incompliment del contingut, les prescripcions i les condicions d'aquestes quan es posi en risc la garantia de subministrament o es generi un perill o dany greu per a les persones, els béns o el medi ambient.

16. L'incompliment, per part del titular de les instal·lacions, de l'obligació de mantenir-les en adequades condicions de conservació i idoneïtat tècnica, seguint, si s'escau, les instruccions impartides per l'Administració pública competent, per l'operador del sistema i pel gestor de la xarxa de transport o pels gestors de les xarxes de distribució, o encarregats de la lectura segons correspongui, en virtut del que estableix la normativa d'aplicació, quan l'incompliment posi en risc la garantia de subministrament o es generi un perill o dany greu per a les persones, els béns o el medi ambient.

17. La utilització d'instruments, aparells o elements que posin en risc la seguretat sense complir les normes i les obligacions tècniques que hagin de reunir els aparells i les instal·lacions afectes a les activitats objecte d'aquesta Llei quan comportin perill o dany greu per a persones, béns o per al medi ambient.

18. L'incompliment per part dels responsables del punt de mesura de l'obligació de disposar dels equips de mesura i control i altres dispositius que s'hagin establert per reglament, de manera que s'impedeixi o s'alteri el correcte mesurament i facturació, o quan l'incompliment comporti perill o dany greu per a persones, béns o per al medi ambient; així com la negativa o l'obstrucció a l'accés dels encarregats de la lectura, verificadors o organismes autoritzats per l'Administració competent per a la realització de la lectura, o la verificació dels equips.

19. L'incompliment per part dels que hi estiguin obligats de la normativa vigent relativa a la instal·lació dels equips de mesura, concentradors i altres dispositius de tractament de la informació i comunicació necessaris per al correcte funcionament del sistema de mesures, així com l'incompliment dels criteris de seguretat i de privadesa que s'estableixin per reglament.

20. L'incompliment reiterat per part dels que hi estiguin obligats per la normativa vigent de la realització dels processos d'alta o modificació de fronteres, lectura i tractament de les mesures i els intercanvis de la informació, així com de la remissió de la informació o, si s'escau, la seva posada a disposició als destinataris als quals estan obligats a remetre-la en els termes, dins el termini i en la forma establerts per reglament.

21. La inexactitud o el falsejament de la informació relativa a la mesura remesa per part dels que hi estan obligats per la normativa vigent, quan d'això derivi un increment significatiu dels costos del sistema o una minoració significativa dels ingressos d'aquest.

22. L'incompliment continuat, per part dels que hi estan obligats de conformitat amb la normativa vigent, de l'obligació de gestionar les verificacions dels equips de mesura.

23. Qualsevol manipulació dels equips de mesura o de les instal·lacions o la no disposició dels dispositius necessaris, tendents a alterar el mesurament de les quantitats subministrades o consumides o de qualsevol dels conceptes que serveixen de base per a la facturació de l'energia subministrada o consumida.

24. L'incompliment per part de l'operador del mercat de les funcions a què es refereixen els paràgrafs e) i f) de l'article 29.2, en els termes que preveuen aquesta Llei i

la normativa de desplegament, quan d'aquest fet derivi perjudici per al sistema o els altres subjectes.

25. L'incompliment per part de l'operador del sistema de les funcions a què es refereixen els paràgrafs k), l), r) i u) de l'article 30.2, en els termes que preveuen aquesta Llei i la normativa de desplegament, quan d'aquest fet derivi perjudici per al sistema o els altres subjectes.

26. La denegació o alteració injustificades del permís de connexió a un punt de la xarxa. Es considera que la denegació és injustificada quan no obeeixi al que preveuen aquesta Llei i les normes de desplegament aprovades pel Govern.

27. La denegació o alteració injustificades del permís d'accés a un punt de la xarxa. Es considera que la denegació és injustificada quan no obeeixi al que preveuen aquesta Llei i les normes de desplegament aprovades pel Govern.

28. L'establiment d'altres mecanismes diferents dels que preveu l'article 33 per a l'atorgament dels permisos de connexió i accés o per a la prioritació en l'atorgament d'aquests.

29. L'atorgament de permisos d'accés o de permisos de connexió quan no es disposi de la capacitat necessària d'acord amb les condicions i els criteris que estableixi el Govern per reglament.

30. L'incompliment reiterat dels índexs objectius de qualitat del servei i la no elaboració de les actuacions que impulsin la millora de la qualitat del servei que estableix l'article 51.

31. La interrupció o suspensió del subministrament sense que es produeixin els requisits legalment o reglamentàriament establerts o fora dels supòsits previstos legalment o reglamentàriament.

32. La negativa a subministrar energia elèctrica a nous usuaris sense que hi hagi raons que ho justifiquin d'acord amb el que preveuen aquesta Llei i la normativa de desplegament.

33. L'incompliment per part de les empreses distribuïdores o transportistes de l'obligació de fer les connexions de servei i la connexió de nous subministraments o ampliació de les existents que se'ls plantegin en les zones en què operen, quan sigui exigible de conformitat amb la normativa aplicable.

34. L'incompliment per part de les empreses distribuïdores de la funció que els assigna el paràgraf l) de l'article 40.2, en els termes que preveuen aquesta Llei i la normativa de desplegament, quan d'aquest fet en derivi un perjudici econòmic per als subjectes afectats.

35. L'incompliment per part dels distribuïdors, dels comercialitzadors o dels gestors de càrregues dels requisits de capacitat legal, tècnica i econòmica que estableixen aquesta Llei i la normativa de desplegament.

36. La no formalització dels contractes de subministrament i accés a xarxes per part dels subjectes que hi estiguin obligats d'acord amb la normativa en vigor.

37. La reducció, sense autorització, de la capacitat de producció o de subministrament d'energia elèctrica, incloent-hi l'incompliment reiterat de les obligacions de disponibilitat per les unitats de producció.

38. Qualsevol manipulació tendent a alterar el preu de l'energia elèctrica per part de qualsevol subjecte, així com la inexactitud o falsedat de caràcter essencial, en qualsevol dada, manifestació o document que representi una alteració del mercat de producció o, si s'escau, despatx de producció.

39. La no presentació d'ofertes de compra o venda, de manera reiterada pels subjectes que hi estiguin obligats en el mercat de producció.

40. Qualsevol altra actuació en el subministrament o consum d'energia elèctrica que suposi una alteració percentual de la realitat del subministrat o consumit superior al 15 per cent i que, alhora, excedeixi els 300.000 euros.

41. Qualsevol actuació tendent a l'alteració o el falsejament del resultat de les proves o inspeccions efectuades sobre les instal·lacions de producció.

42. L'incompliment per part dels agents que actuïn com a representants de la prohibició d'actuar simultàniament per compte propi i per compte d'altri.

43. En relació amb l'autoconsum, l'incompliment de l'obligació de registre, així com l'aplicació de modalitats o de règims econòmics no previstos de manera expressa en aquesta Llei i la normativa de desplegament, així com l'incompliment d'algun dels requisits tècnics d'aplicació a les diferents modalitats d'autoconsum quan es produeixin perturbacions que afectin la qualitat de subministrament en l'àmbit de la xarxa a la qual estan connectats.

44. L'incompliment de la prohibició que estableix l'article 20.8.

45. L'incompliment per part dels gestors de la xarxa de distribució de les obligacions establertes en l'exercici de la seva funció, llevat que s'hagi tipificat de manera expressa com a greu.

46. L'incompliment per part dels operadors dominants de les restriccions que imposa la normativa vigent.

Article 65. *Infraccions greus.*

Són infraccions greus:

1. L'incompliment per part dels subjectes obligats de conformitat amb el que disposen aquesta Llei i les seves normes de desplegament de l'obligació de fer auditories externes en els cas en què així estigui exigit.

2. L'aplicació irregular de preus, càrrecs, tarifes o peatges dels que regulen aquesta Llei o les seves disposicions de desplegament, de manera que es produeixi una alteració en el preu que sigui superior al 10 per cent i que, alhora, excedeixi els 30.000 euros. En particular, es considera infracció greu l'incompliment per part del distribuïdor del que disposa l'apartat c) de l'article 44.1 quan se superin aquestes quantitats.

3. L'incompliment de les obligacions resultants de l'aplicació del sistema de càrrecs, preus, tarifes, tarifes d'últim recurs i peatges, o dels criteris de recaptació, quan no suposi un perjudici greu per al sistema elèctric. En particular s'entén com a incompliment d'aquestes obligacions la falta d'abonament del peatge d'accés a les xarxes de transport i distribució, així com dels preus o càrrecs de conformitat amb el que es determini per reglament, per part del comercialitzador al distribuïdor en els termes del paràgraf d) de l'article 46.1 d'aquesta Llei. En tot cas s'entén com a incompliment de les obligacions esmentades la falta o el retard en el pagament de les quantitats a què doni lloc el procediment de liquidacions a què fan referència els articles 18 i 19, i la normativa de desplegament, la declaració indeguda d'ingressos i costos, i les declaracions efectuades fora del termini establert, tot això quan no suposi un perjudici greu per al sistema elèctric.

4. L'incompliment de resolucions jurídicament vinculants o de requeriments impartits per l'Administració pública competent, inclosa la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, o per l'operador del sistema en l'àmbit de les seves funcions, quan no en resulti un perjudici rellevant per al funcionament del sistema.

5. L'incompliment de les disposicions que contenen els reglaments de la Unió Europea que afectin el sector elèctric, llevat que expressament estiguin tipificades com a molt greu.

6. L'incompliment de totes les obligacions de remissió d'informació que derivin de l'aplicació de la normativa vigent o resultin del requeriment previ per part de l'Administració pública, inclosa la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, o de l'operador del sistema o de l'operador del mercat, en l'àmbit de les seves funcions. Així mateix, es considera infracció greu l'incompliment per part dels subjectes del sistema de les seves obligacions d'informació o comunicació a altres subjectes del sistema. També es considera infracció greu la no remissió de la informació dins el termini i en la forma que sigui exigible. Tot això quan no hagi estat tipificat de manera expressa com a molt greu.

7. La inexactitud o falsedat en qualsevol dada, manifestació o document que es presenti a l'Administració, així com la seva no presentació dins el termini i en la forma escaient, a l'objecte de la determinació o percepció del règim retributiu de les activitats

amb retribució regulada, que suposi un impacte en els costos del sistema que estigui entre l'1 i el 5 per cent de la retribució regulada anual del subjecte.

8. Els incompliments tipificats en els apartats 15, 16 i 17 de l'article 64 quan no es donin les circumstàncies de risc de garantia del subministrament o perill o dany greu per a les persones, els béns o el medi ambient.

9. L'incompliment de les mesures de seguretat, encara que no suposin un perill manifest per als béns.

10. L'incompliment per part dels responsables del punt de mesura de l'obligació de disposar dels equips de mesura i control i altres dispositius que reglamentàriament s'hagin establert quan no impedeixi la correcta facturació de les energies subministrades o consumides, o quan aquest incompliment no comporti perill o dany greu per a persones, béns o per al medi ambient.

11. L'incompliment per part dels que hi estiguin obligats per la normativa vigent de la realització dels processos d'alta o modificació de fronteres, lectura i tractament de les mesures i els intercanvis de la informació, així com de la remissió de la informació o, si s'escau, la seva posada a disposició als destinataris als quals estan obligats a remetre-la en els termes, el termini i la forma establerts per reglament.

12. L'incompliment, per part dels que hi estiguin obligats de conformitat amb la normativa vigent, de l'obligació de gestionar les verificacions dels equips de mesura, quan no hagi estat tipificat com a infracció molt greu.

13. L'incompliment per part de l'operador del mercat de les funcions i obligacions que li corresponen d'acord amb el que estableixen l'article 29.2 i la normativa de desplegament, llevat que expressament s'hagi tipificat com a molt greu.

14. L'incompliment per part de l'operador del sistema, del transportista, dels distribuïdors i dels gestors de la xarxa de distribució de les funcions i obligacions que els corresponen d'acord amb el que estableixen aquesta Llei i la normativa de desplegament, llevat que expressament s'hagi tipificat com a molt greu.

15. L'incompliment per part de l'operador del sistema de l'obligació de remissió d'informació que sigui necessària per a la determinació de la retribució d'altres agents, o l'existència d'errors de caràcter essencial en la informació.

16. La no comunicació de la informació necessària o, si s'escau, de paràmetres no autoritzats prèviament, a l'operador del sistema per part dels subjectes que hi estiguin obligats per a la correcta gestió del despatx de generació en els sistemes aïllats.

17. L'incompliment per part dels subjectes que hi estiguin obligats de conformitat amb la normativa vigent dels índexs de qualitat del servei a què es refereix l'article 51.2 o de les condicions de qualitat i continuïtat del servei.

18. L'incompliment reiterat per part de l'empresa subministradora d'aplicar els descomptes corresponents als consumidors afectats per interrupcions en les condicions que preveu la normativa aplicable.

19. El retard injustificat al començament de la prestació del servei a nous usuaris.

20. Qualsevol altra actuació en el subministrament o consum d'energia elèctrica que suposi una alteració percentual de la realitat del subministrat o consumit superior al 10 per cent i que, alhora, excedeixi els 30.000 euros.

21. L'incompliment, per part dels distribuïdors o comercialitzadors, de les obligacions de mantenir una base de dades de tots els punts de subministrament connectats a les seves xarxes i a les xarxes de transport de la seva zona, de permetre-hi l'accés, així com de dotar-se dels sistemes informàtics necessaris que permetin la consulta de les dades del registre de punts de subministrament i la recepció i validació informàtica de sol·licituds i comunicacions amb els consumidors i comercialitzadors d'energia.

22. L'incompliment reiterat i injustificat dels terminis i els continguts establerts per a les comunicacions amb qualsevol dels subjectes que han d'intervenir en el canvi de subministrador o en la realització de modificacions de les condicions dels contractes.

23. L'incompliment reiterat per part dels comercialitzadors dels requisits establerts per a la formalització de contractes de subministrament d'energia elèctrica, així com de les condicions de contractació i d'apoderament amb els clients.

24. La creació de confusió en la informació i en la presentació de la marca i la imatge de marca de les empreses distribuïdores i les empreses comercialitzadores de referència que formin part d'un grup de societats que exerceixi activitats regulades i lliures en els termes que preveu aquesta Llei, respecte a la identitat pròpia de les filials del seu mateix grup que exerceixin activitats de comercialització.

25. L'incompliment per part de les empreses distribuïdores i comercialitzadores d'electricitat de les obligacions de manteniment i correcte funcionament d'un servei d'atenció a les queixes, reclamacions, incidències en relació amb el servei contractat o ofert, sol·licituds d'informació sobre els aspectes relatius a la contractació i el subministrament o comunicacions, que inclogui un servei d'atenció telefònica i número de telèfon, tots dos gratuïts, així com de l'aplicació de qualsevol de les mesures de protecció al consumidor d'acord amb el que estableixen aquesta Llei i la normativa de desplegament, en especial les relatives als consumidors vulnerables.

26. L'incompliment per part dels distribuïdors, o dels comercialitzadors o dels gestors de càrregues de les seves obligacions i dels requisits que la normativa en vigor determini per exercir l'activitat, llevat que s'hagi tipificat de manera expressa com a molt greu o com a lleu.

27. L'incompliment de les obligacions de disponibilitat d'unitats de producció en cada període de programació.

28. La no presentació d'ofertes de compra o venda pels subjectes que hi estiguin obligats en el mercat de producció.

29. L'incompliment per part dels agents que actuïn com a representants de les obligacions que estableixen aquesta Llei i la seva normativa de desplegament, llevat que s'hagi tipificat com a molt greu de manera expressa.

30. L'incompliment per part dels gestors de càrregues de les obligacions que regulen aquesta Llei i la normativa de desplegament en relació amb la revenda d'energia elèctrica.

31. Qualsevol infracció per manipulació de mercat també en fase de temptativa, ús d'informació privilegiada o falta de difusió d'informació privilegiada, de conformitat amb el que estableixen el Reglament (UE) núm. 1227/2011, de 25 d'octubre de 2011, sobre la integritat i la transparència del mercat majorista de l'energia o la seva normativa de desplegament.

32. L'incompliment per part dels subjectes qualificats i participants dels requisits establerts per a les subhastes regulades d'energia elèctrica que preveu la normativa corresponent.

33. La manipulació del preu dels serveis d'ajust per part d'un agent del mercat mitjançant la realització d'ofertes a preus excessius, que siguin diferents de manera no justificada dels preus oferts per aquest en altres segments del mercat de producció.

34. La presentació d'ofertes amb valors anormals o desproporcionats amb l'objecte d'alterar indegudament el despatx de les unitats de generació o la cassació del mercat.

35. En relació amb l'autoconsum, l'incompliment dels requisits i les obligacions establerts, quan no estigui tipificat com a molt greu; així com l'aplicació incorrecta de les modalitats i dels règims econòmics associats que preveuen aquesta Llei i la normativa de desplegament.

36. L'incompliment per part dels distribuïdors o dels comercialitzadors de l'obligació de posar en pràctica els programes de gestió de la demanda aprovats per l'Administració.

Article 66. *Infraccions lleus.*

Són infraccions lleus:

1. L'incompliment per part dels subjectes que hi estiguin obligats de les obligacions en relació amb la formalització dels contractes de subministrament quan no tingui consideració d'infracció greu o molt greu.

2. L'incompliment de les obligacions derivades de les regles del mercat o dels procediments d'operació que no tinguin la consideració d'infracció molt greu o greu de

conformitat amb els articles 64 o 65 quan de l'incompliment no derivi perjudici per al funcionament del mercat o del sistema elèctric.

3. L'incompliment injustificat dels terminis establerts per a les comunicacions amb els comercialitzadors i clients i per portar a terme el canvi de subministrador, així com per dur a terme qualsevol modificació de les condicions dels contractes.

4. L'incompliment per part dels comercialitzadors dels requisits de contractació i apoderament amb els clients.

5. L'incompliment per part dels comercialitzadors i distribuïdors de qualsevol requisit d'informació exigible en les factures.

6. L'aplicació irregular de preus, càrrecs, tarifes o peatges dels que regulen aquesta Llei o les seves disposicions de desplegament, de manera que es produeixi una alteració en el preu, quan no tingui consideració d'infracció greu o molt greu.

7. La inexactitud o falsedat en qualsevol dada, manifestació o document que es presenti a l'Administració pública, així com la seva no presentació dins el termini i en la forma escaient, per tal de determinar o percebre el règim retributiu de les activitats amb retribució regulada, que suposi un impacte en els costos del sistema que no excedeixi l'1 per cent de la retribució regulada anual del subjecte.

Article 67. Sancions.

1. Les infraccions que estableix el capítol I d'aquest títol se sancionen de la manera següent:

- a) Per la comissió de les infraccions molt greus s'imposa a l'infractor una multa per un import no inferior a 6.000.001 euros ni superior a 60.000.000 d'euros.
- b) Per la comissió d'infraccions greus s'imposa a l'infractor una multa per un import no inferior a 600.001 euros ni superior a 6.000.000 euros.
- c) Per la comissió d'infraccions lleus s'imposa a l'infractor una multa per un import de fins a 600.000 euros.

2. En qualsevol cas la quantia de la sanció no pot superar el 10 per cent de l'import net anual de la xifra de negocis del subjecte infractor, o el 10 per cent de l'import net anual de la xifra de negocis consolidada de la societat matriu del grup al qual pertanyi l'empresa, segons els casos.

3. Si, amb motiu de les circumstàncies concurrents, s'aprecia una qualificada disminució de la culpabilitat de l'infractor o de l'antijuridicitat del fet, o si atesa la situació econòmica de l'infractor, per raó del seu patrimoni, dels seus ingressos, de les càrregues familiars i de les altres circumstàncies personals que resultin acreditades, la sanció és manifestament desproporcionada, l'òrgan sancionador pot determinar la quantia de la sanció aplicant l'escala corresponent a la classe o classes d'infraccions que precedeixin en gravetat a aquella en què s'integra la considerada en el cas de què es tracti.

4. En tot cas, la quantia de la sanció que s'imposi, dins els límits indicats, s'ha de graduar tenint en compte els criteris següents:

- a) El perill resultant de la infracció per a la vida i la salut de les persones, la seguretat de les coses i el medi ambient.
- b) La importància del dany o el deteriorament causat.
- c) Els perjudicis produïts en la continuïtat i regularitat del subministrament.
- d) El grau de participació en l'acció o omissió tipificada com a infracció i el benefici que se n'ha obtingut.
- e) La intencionalitat en la comissió de la infracció i la reiteració en la mateixa comissió.
- f) La reincidència per comissió en el terme d'un any de més d'una infracció de la mateixa entitat quan així s'hagi declarat per resolució ferma en la via administrativa.
- g) L'impacte en la sostenibilitat econòmica i financera del sistema elèctric.
- h) Qualsevol altra circumstància que pugui incidir en el major o menor grau de probabilitat de la infracció.

5. Als efectes d'aquesta Llei, es considera que un incompliment és reiterat quan dins de l'any immediatament anterior a la seva comissió el subjecte hagi estat sancionat mitjançant resolució ferma en la via administrativa d'acord amb la mateixa infracció.

Article 68. Sancions accessòries.

1. Les infraccions molt greus es poden sancionar, a més de la multa corresponent, amb una o diverses de les sancions accessòries següents en funció de les circumstàncies concurrents:

- a) Inhabilitació per a l'exercici o l'exercici d'activitats en l'àmbit del sector elèctric durant un període no superior a tres anys.
- b) Suspensió, revocació o no renovació de les autoritzacions durant un període no superior a tres anys, si s'escau.
- c) Pèrdua de la possibilitat d'obtenir subvencions, ajudes públiques o qualsevol règim econòmic addicional de conformitat amb aquesta Llei i les seves normes de desplegament durant un període no superior a tres anys.

2. Les infraccions greus, a més de la multa corresponent, es poden sancionar amb una o diverses de les sancions accessòries següents en funció de les circumstàncies concurrents:

- a) Inhabilitació per a l'exercici o el desenvolupament d'activitats en l'àmbit del sector elèctric durant un període no superior a un any.
- b) Suspensió o no renovació de les autoritzacions per a l'exercici o el desenvolupament d'activitats en l'àmbit del sector elèctric durant un període no superior a un any.
- c) Revocació de les autoritzacions per a l'exercici o el desenvolupament d'activitats en l'àmbit del sector elèctric.
- d) Pèrdua de la possibilitat d'obtenir subvencions, ajudes públiques o qualsevol règim econòmic addicional de conformitat amb aquesta Llei i les normes de desplegament durant un període superior a un any.

Article 69. Altres mesures.

1. A més d'imposar les sancions que corresponguin en cada cas, la resolució del procediment sancionador ha de declarar l'obligació de:

- a) Restituir les coses o reposar-les al seu estat natural anterior a l'inici de l'actuació infractora en el termini que es fixi.
- b) Quan no sigui possible la restitució de les coses o reposar-les al seu estat natural, indemnitzar els danys irreparables per una quantia igual al valor dels béns destruïts o el deteriorament causat, així com els perjudicis ocasionats, en el termini que es fixi.
- c) Reintegrar les quantitats percebudes indegudament en els casos en què la comissió de la infracció hagi suposat la percepció d'una retribució regulada que no li hauria d'haver estat aplicable.

2. S'ha d'exigir la indemnització per danys i perjudicis quan no sigui possible la restitució o la reposició i en tot cas si s'hagin produït danys i perjudicis als interessos públics.

Quan els danys siguin d'impossible o difícil avaluació, per fixar la indemnització s'ha de tenir en compte el cost de la restitució i reposició i el valor dels béns danyats, i s'ha d'aplicar el que proporcioni més valor.

Article 70. Naturalesa de les sancions i indemnitzacions.

L'import de les sancions i indemnitzacions, així com el contingut econòmic dels altres actes d'execució forçosa que s'estableixin en aplicació dels preceptes d'aquesta Llei i de

les seves disposicions de desplegament, tenen naturalesa de crèdit de dret públic i es pot exigir pel procediment administratiu de constrenyiment que regula el Reglament general de recaptació aprovat pel Reial decret 939/2005, de 29 de juliol.

Article 71. *Concurrència de responsabilitats.*

1. La responsabilitat administrativa per les infraccions tipificades en aquesta Llei no exclou les d'un altre ordre que pertoquin.
2. Les sancions que s'imposin a diferents subjectes com a conseqüència d'una mateixa infracció tenen entre si caràcter independent.
3. No es poden sancionar els fets que hagin estat sancionats penalment o administrativament, en els casos en què s'aprecii identitat de subjecte, fet i fonament.
4. Quan la infracció pugui ser constitutiva de delictes o falta, iniciat el procediment sancionador, s'ha de traslladar el tant de culpa al ministeri fiscal, i en queda suspesa la tramitació fins que es dicti resolució judicial ferma que posi terme a la causa o siguin retornades les actuacions pel ministeri fiscal.
5. Si no s'ha apreciat l'existència de delictes o falta, l'òrgan administratiu competent ha de continuar l'expedient sancionador. Els fets declarats provats en la resolució judicial ferma vinculen l'òrgan esmentat.

Article 72. *Extinció de la responsabilitat.*

La responsabilitat administrativa derivada de les infraccions que regula aquesta Llei s'extingeix pel pagament o el compliment de la sanció i de les mesures imposades en aplicació del que estableix l'article 69, i per prescripció.

Article 73. *Competència per imposar sancions.*

1. En l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, la competència per a la imposició de les sancions corresponents a les infraccions en matèria del sector elèctric correspon:
 - a) Al Consell de Ministres per a la imposició de sancions per la comissió d'infraccions molt greus que incloguin alguna de les sancions accessòries que preveu l'article 68.
 - b) Al ministre d'Indústria, Energia i Turisme per a la imposició de sancions per la comissió d'infraccions molt greus que no incloguin alguna de les sancions accessòries que preveu l'article 68.
 - c) Al secretari d'Estat d'Energia per a la imposició de sancions per la comissió d'infraccions greus.
 - d) Al director general corresponent de la Secretaria d'Estat d'Energia per a la imposició de sancions per la comissió d'infraccions lleus.
2. En l'àmbit de les comunitats autònomes cal atènyer-se al que preveu la seva pròpia normativa.
3. La Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, en l'àmbit de les seves competències, pot imposar sancions per la comissió de les infraccions administratives següents:
 - a) Les tipificades com a molt greus en els paràgrafs 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 15, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 45, i 46 de l'article 64.
 - b) Les tipificades com a greus a què fa referència el paràgraf anterior quan, per les circumstàncies concurrents, no es puguin qualificar de molt greus i, en particular, les tipificades en els paràgrafs 1, 4, 5, 6, 13, 14, 15, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33 i 34 de l'article 65.
 - c) Les tipificades com a lleus en els paràgrafs 1, 2, 3, 4 i 5 de l'article 66.
4. L'Administració General de l'Estat és competent per imposar sancions quan es produeixin infraccions molt greus que comprometin la seguretat de subministrament.

Article 74. *Prescripció d'infraccions i sancions.*

1. Les infraccions administratives que preveu aquesta Llei prescriuen en el termini de quatre anys, les molt greus; en el de tres anys, les greus, i en el de dos anys, les lleus.

2. Les sancions imposades per la comissió d'infraccions molt greus prescriuen al cap de quatre anys, les imposades per greus al cap de tres anys i les imposades per lleus ho fan al cap de dos anys.

3. Per al còmput dels terminis de prescripció d'infraccions i sancions cal atènyer-se al que disposa l'article 132.2 i 3 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

En els supòsits d'infraccions continuades el termini de prescripció comença a comptar del moment de la finalització de l'activitat o de l'últim acte amb el qual la infracció es consuma. En el cas que els fets o les activitats constitutius d'infracció siguin desconeguts pel fet de mancar de signes externs, aquest termini es computa des que aquests es manifestin.

CAPÍTOL III

Procediment sancionador

Article 75. *Règim jurídic aplicable.*

El procediment per a la imposició de les sancions que preveu aquesta Llei, en el qual les fases d'instrucció i resolució han d'estar degudament separades, cal atènyer-se al que disposen la Llei 30/1992, de 26 de novembre, i la normativa reglamentària de desplegament, amb les particularitats que estableixen els altres articles d'aquest capítol.

Article 76. *Iniciació.*

Els procediments sancionadors per les infraccions administratives tipificades en aquesta Llei s'inicien d'ofici per acord del director general corresponent de la Secretaria d'Estat d'Energia, o de l'òrgan de la Direcció esmentada que tingui expressament atribuïda la competència, o bé per iniciativa pròpia o com a conseqüència d'una ordre superior, petició raonada d'altres òrgans administratius o per denúncia.

No obstant això, en els procediments sancionadors per les infraccions administratives que estan dins de l'àmbit d'actuació i de les funcions que té encomanades la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, la instrucció i resolució, l'han de fer els òrgans que estableixen la Llei 3/2013, de 4 de juny, de creació de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, i l'Estatut orgànic de la Comissió esmentada.

Article 77. *Mesures provisionals.*

1. En qualsevol moment del procediment sancionador, el director general corresponent de la Secretaria d'Estat d'Energia o l'òrgan competent de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència pot adoptar, amb l'audiència prèvia de l'interessat i mitjançant resolució motivada, qualsevol mesura que, atènyent les circumstàncies del cas, sigui necessària per assegurar l'efectivitat de la resolució que es pugui dictar en el procediment o el bon fi d'aquest, així com per evitar el manteniment dels efectes de la infracció, si hi ha elements de judici suficients per fer-ho.

A la notificació d'aquestes mesures s'hi ha d'adjuntar, si s'escau, la citació a termini perquè s'esmeni la deficiència o la irregularitat constitutiva de la infracció de què es tracti.

2. Així mateix, en els casos d'urgència i quan hi pugui haver un risc cert per a la seguretat del subministrament elèctric, el director general corresponent de la Secretaria d'Estat d'Energia o l'òrgan competent de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència poden adoptar, amb caràcter previ a la iniciació del procediment sancionador i d'ofici o a instància de part, les mesures que siguin necessàries per garantir la seguretat i el subministrament, en els termes que preveu l'article 72.2 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

3. Les despeses originades per les mesures que preveu aquest article se sufraguen a càrrec de les persones físiques i les entitats responsables dels incompliments, les deficiències o les irregularitats que les hagin justificat.

Article 78. Instrucció.

La instrucció dels procediments sancionadors derivats de les infraccions administratives tipificades en aquesta Llei, així com l'arxivament, després de la seva resolució, de les actuacions efectuades correspon a l'òrgan de la Direcció General corresponent de la Secretaria d'Estat d'Energia o, quan així sigui procedent, a l'òrgan de la Comissió Nacional dels Mercats i de la Competència que tingui atribuïda aquesta competència.

Article 79. Termini per emetre resolució i notificar.

El termini per emetre resolució i notificar en els procediments sancionadors per les infraccions administratives tipificades en aquesta Llei és de divuit mesos en els expedients per infraccions molt greus i greus, i de nou mesos quan s'incoïn per infraccions lleus.

Transcorregut aquest termini sense resolució expressa, el director general corresponent de la Secretaria d'Estat d'Energia o, quan així procedeixi l'òrgan de la Comissió Nacional dels Mercats i de la Competència que tingui atribuïda aquesta competència, ha de declarar la caducitat del procediment i ordenar l'arxivament de les actuacions, amb els efectes que preveu l'article 92 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

Article 80. Efectes de la resolució.

1. La resolució és executiva quan posa fi a la via administrativa.
2. En la resolució s'han d'adoptar, si s'escau, les mesures cautelars necessàries per garantir-ne l'eficàcia mentre no sigui executiva.

Disposició addicional primera. Multes coercitives.

Per assegurar el compliment de les resolucions o els requeriments d'informació que dictin, el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme o la Comissió Nacional dels Mercats i de la Competència poden imposar multes coercitives per un import diari de 100 fins a 10.000 euros, en els termes que preveu la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

L'import de les multes s'ha de fixar atenent els criteris següents:

- a) El perill resultant de la infracció per a la vida i salut de les persones, la seguretat de les coses i el medi ambient.
- b) La importància del dany o el deteriorament causat.
- c) Els perjudicis produïts en la continuïtat i la regularitat del subministrament.
- d) Els perjudicis econòmics causats.

Les multes coercitives són independents de les sancions que es puguin imposar i compatibles amb aquestes.

L'import de les multes coercitives que preveu aquesta disposició s'ha d'ingressar al Tresor Públic.

Disposició addicional segona. Ocupació del domini públic maritimoterrestre per a línies aèries d'alta tensió.

Als efectes als quals es refereix l'article 32 de la Llei 22/1988, de 28 de juliol, de costes, excepcionalment i per raons d'utilitat pública degudament acreditades, el Consell de Ministres, a proposta conjunta dels ministeris de Foment, d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient i d'Indústria, Energia i Turisme, prenent en consideració els valors mediambientals i paisatgístics, pot autoritzar l'estesa aèria de línies elèctriques d'alta

tensió en el domini públic marítimoterrestre, sempre que no es localitzin en trams de costa que constitueixin platja o altres àmbits d'especial protecció.

Disposició addicional tercera. *Efectes desestimatis de la falta de notificació de resolució expressa.*

Les sol·licituds de resolucions administratives que s'hagin de dictar de conformitat amb el que disposen aquesta Llei i la legislació específica en matèria nuclear es poden entendre desestimades si no es notifica resolució expressa en el termini que a l'efecte estableixin les seves disposicions de desplegament.

Disposició addicional quarta. *Servituds de pas.*

La servitud de pas d'energia elèctrica, tant aeri com subterrani, a què es refereix l'article 57, constituïda a favor de la xarxa de transport, distribució i subministrament, inclou les línies i els equips de telecomunicació que puguin transcórrer per aquestes, tant si ho són per al servei d'autoprestació de l'explotació elèctrica, com per a la prestació de serveis de comunicacions electròniques disponibles al públic i, sense perjudici del preu just que, si s'escau, pugui correspondre, si s'agreuja aquesta servitud.

Igualment, les autoritzacions existents a les quals es refereix l'article 56.2 inclouen les línies i els equips de telecomunicació que puguin transcórrer per aquestes, amb el mateix abast objectiu i autonomia que resulten del paràgraf anterior.

Disposició addicional cinquena. *Capacitat jurídica dels subjectes del Mercat Ibèric de l'Electricitat.*

Es reconeix als subjectes del sector elèctric portuguès capacitat per actuar en els mercats d'energia elèctrica que preveu el Conveni internacional relatiu a la constitució d'un Mercat Ibèric de l'Energia Elèctrica entre el Regne d'Espanya i la República Portuguesa, d'1 d'octubre de 2004, sempre que estiguin compresos dins del seu article 3, i d'acord amb la normativa vigent a Espanya.

Disposició addicional sisena. *Finançament dels desajustos del sistema elèctric.*

1. L'obligació de finançament dels desajustos i les desviacions produïts per dèficit d'ingressos i els límits que estableix l'article 19 són aplicables a les liquidacions que correspongui fer a partir de l'exercici 2014 i per al deute acumulat des de l'1 de gener de 2014.

2. Els titulars de drets de cobrament corresponents a dèficit o desajustos de les liquidacions de les d'activitats amb retribució regulada que s'hagin produït fins a l'exercici 2013 inclòs, no estan afectats per aquesta obligació de finançament pel que fa a les quantitats concretes corresponents a aquests drets.

3. Els drets de cobrament corresponents a dèficit d'ingressos del sistema de liquidacions generats des de l'1 de gener de 2013 no es poden cedir pels titulars al Fons de Titulització del Dèficit del Sistema Elèctric.

Disposició addicional setena. *Prescripció dels drets i les obligacions del sistema elèctric.*

1. Prescriuen al cap de quinze anys:

- El dret a reconèixer o liquidar crèdits a favor del sistema elèctric.
- El dret al cobrament dels crèdits reconeguts o liquidats, a comptar de la notificació de l'acte que els declari amb caràcter definitiu.
- El dret al reconeixement o la liquidació pel sistema de les obligacions amb càrrec a aquest.
- El dret a exigir el pagament de les obligacions ja reconegudes o liquidades, a comptar de la notificació de l'acte que les declari amb caràcter definitiu.

e) El dret a la modificació o revocació de la retribució regulada que percebin els subjectes definits a l'article 6 d'aquesta Llei, comptat des que es produeixi l'actuació que pugui determinar aquella.

2. La prescripció dels drets i les obligacions del sistema elèctric s'interromp de conformitat amb el que estableixen les disposicions del Codi civil i s'aplica d'ofici.

3. No obstant això, el Govern pot regular els termes del còmput i els supòsits d'interrupció d'aquests terminis.

Disposició addicional vuitena. *Informes del mercat de producció energia elèctrica. Mecanismes de mercat que fomentin la contractació a termini.*

1. El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, en virtut del que disposa l'article 5.2 de la Llei 3/2013, de 4 de juny, pot sol·licitar a la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència la realització d'anàlisis relacionades amb el mercat de producció i el subministrament d'energia elèctrica quan hi hagi raons d'interès general o bé s'apreciïn indicis de falta de competència efectiva.

2. S'habilita la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència a fer proposta al Govern perquè estableixi per la via reglamentària mecanismes de mercat que fomentin la contractació a termini d'energia elèctrica. Aquests mecanismes han de prendre la forma d'una emissió primària d'una certa quantitat d'energia elèctrica, equivalent a una potència determinada, en les condicions i durant el període de temps que s'especifiquin en l'emissió, o altres formes que permetin incrementar la competència en el sistema elèctric i liquiditat dels mercats.

Disposició addicional novena. *Legislació especial en matèria d'energia nuclear.*

Les instal·lacions de producció d'energia elèctrica a les quals sigui aplicable la legislació especial en matèria d'energia nuclear es regeixen per aquesta a més de fer-ho pel que disposa aquesta Llei.

Disposició addicional desena. *Primer període regulador.*

1. Als efectes que preveu l'apartat 4 de l'article 14 d'aquesta Llei, i independentment de la data d'inici a cadascuna de les activitats, el primer període regulador finalitza el 31 de desembre de 2019. A partir de l'1 de gener de 2020 se succeiran els següents períodes reguladors de manera consecutiva.

2. Per a les activitats de producció a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració i residus amb règim retributiu específic, el primer període regulador s'inicia en la data d'entrada en vigor del Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol.

En aquest període, el valor sobre el qual ha de girar la rendibilitat dels projectes tipus de referència per als procediments de concurrència competitiva que preveu l'article 14.7, abans d'impostos, és el rendiment mitjà en el mercat secundari dels tres mesos anteriors a l'entrada en vigor del Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, de les obligacions de l'Estat a deu anys incrementat de 300 punts bàsics.

3. Per a les activitats de transport i distribució, el primer període regulador s'inicia des que siguin aplicables els reials decrets assenyalats als articles 5 i 6 del Reial decret llei 13/2012, de 30 de març, que despleguen la metodologia de retribució de les activitats de transport i distribució, respectivament.

Sense perjudici del que preveu el Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, per al càlcul de la retribució a percebre en el segon període de 2013 i per al càlcul de la retribució a percebre a partir de l'1 de gener de l'any 2014 i anys successius en què siguin aplicables els articles 4.2 i 5.2 del Reial decret llei esmentat, la taxa de retribució de l'actiu amb dret a retribució a càrrec del sistema elèctric de distribució i transport d'energia elèctrica per al primer període regulador és la mitjana del rendiment de les obligacions de l'Estat a deu anys en el mercat secundari dels tres mesos anteriors a l'entrada en vigor del Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, incrementada de 200 punts bàsics.

4. Per a les activitats de producció en els sistemes elèctrics no peninsulars, el primer període regulador s'inicia des que hi sigui aplicable el Reial decret que desplegui la revisió del marc retributiu.

El règim retributiu que s'estableixi s'ha d'ajustar al que preveuen l'article 7 del Reial decret llei 13/2012, de 30 de març, l'article 37 del Reial decret llei 20/2012, de 13 de juliol, de mesures per garantir l'estabilitat pressupostària i de foment de la competitivitat, aquesta Llei i la Llei per a la garantia del subministrament i increment de la competència en els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars.

En aquest primer període regulador, la taxa de retribució per al càlcul de la retribució financera de la inversió de cada grup amb règim retributiu addicional és la mitjana del rendiment de les obligacions de l'Estat a deu anys en el mercat secundari dels tres mesos anteriors a l'entrada en vigor del Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, incrementada de 200 punts bàsics.

Tot això s'ha d'entendre sense perjudici de l'aplicació des de l'1 de gener de 2012 de les disposicions que corresponguin en aplicació del que preveuen l'article 7 del Reial decret llei 13/2012, de 30 de març, i l'article 37 del Reial decret llei 20/2012, de 13 de juliol.

Disposició addicional onzena. *Referències al règim retributiu específic.*

Per a les instal·lacions de producció d'energia elèctrica a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració d'alta eficiència i residus, les al·lusions al règim retributiu específic efectuades a l'apartat e) de l'article 14.7 s'entenen efectuades a qualsevol dels règims econòmics primats que hagin hagut amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

Disposició addicional dotzena. *Consumidors autoritzats a abocar energia a la xarxa.*

1. El Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme pot autoritzar, en els termes que s'estableixin per reglament i amb caràcter excepcional, a determinats consumidors d'energia elèctrica connectats en alta tensió que a causa de la implantació d'un sistema d'estalvi i eficiència energètica disposin en determinats moments d'energia elèctrica recuperada que no pugui ser consumida en la seva pròpia instal·lació, a abocar energia a la xarxa.

2. Aquests consumidors han de fer front, per l'energia abocada, al mateix règim econòmic que resulti de l'aplicació del que disposa l'article 9.3.

Disposició addicional tretzena. *Mecanismes de cooperació internacional per al compliment dels compromisos derivats de la directiva d'energies renovables.*

1. L'Administració General de l'Estat ha d'habilitar el marc que permeti la posada en marxa dels mecanismes de cooperació que preveu la normativa comunitària per al foment de l'ús d'energia procedent de fonts renovables.

L'aplicació d'aquests mecanismes ha de garantir en qualsevol moment la seguretat del sistema elèctric i no pot suposar en cap cas una disminució o una pèrdua de l'energia d'origen renovable produïda a Espanya.

2. La posada en marxa dels corresponents projectes o actuacions singulars està supeditada a la seva aprovació pel Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme que, amb aquesta finalitat, ha de tenir en compte l'afecció a les estructures de transport d'energia i la planificació energètica en el seu conjunt.

Disposició addicional catorzena. *Tecnologies de producció que no hagin assolit els objectius.*

1. Es pot establir per reglament un règim retributiu ajustat al que preveu l'article 14.7 a instal·lacions de les tecnologies per a les quals els objectius de potència que preveu el Reial decret 661/2007, de 25 de maig, no hagin estat assolits.

Aquest règim s'atorga a un màxim de 120 MW.

2. Per poder ser adjudicatari d'aquest règim, les instal·lacions han de no haver estat inscrites en el Registre de preassignació de retribució i estar en una de les situacions següents:

a) Que hagin presentat la sol·licitud d'inscripció en el Registre de preassignació de retribució, a l'empara del que preveu l'article 4 del Reial decret llei 6/2009, de 30 d'abril, pel qual s'adopten determinades mesures en el sector energètic i s'aprova el bo social, que la sol·licitud hagi tingut entrada en el Registre administratiu del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, i que compleixin els requisits de l'article 4.3 del Reial decret llei 6/2009, de 30 d'abril, tot això abans de la data d'entrada en vigor del Reial decret llei 1/2012.

b) Que disposin de l'acta de posada en servei, amb caràcter definitiu, per a la totalitat de la potència en els trenta dies naturals posteriors al d'entrada en vigor d'aquesta Llei.

3. El règim retributiu específic d'aplicació i el procediment d'assignació d'aquest s'han d'establir per reglament, i no els són aplicables l'obligació d'atorgament del règim retributiu mitjançant un procediment de concurrència competitiva que preveuen els apartats a) i c) de l'article 14.7.

4. Als efectes d'assignació del règim retributiu específic les instal·lacions s'han de prioritzar en funció dels criteris següents fins assolir la quota prevista:

1r El compliment de l'apartat 2.a) anterior.

2n El compliment de l'apartat 2.a), llevat dels requisits de l'article 4.3 del Reial decret llei 6/2009, de 30 d'abril, i el compliment de l'apartat 2.b).

3r El compliment de l'apartat 2.b) anterior.

5. En cas de superar-se la quota prevista s'ha d'establir, dins de cadascun dels criteris de l'apartat 4, una prioritització segons la data d'autorització administrativa, en el primer cas, i d'acta de posada en servei per al segon i tercer cas.

Disposició addicional quinzena. Finançament de l'extracost de l'activitat de producció en els sistemes elèctrics en els territoris no peninsulars.

Des de l'1 de gener de 2014, els extracostos derivats de l'activitat de producció d'energia elèctrica quan es desenvolupin en els sistemes elèctrics aïllats dels territoris no peninsulars d'acord amb el que disposa la Llei del sector elèctric, es financen un 50 per cent amb càrrec als pressupostos generals de l'Estat. A aquests efectes, la Llei de pressupostos generals de l'Estat corresponent a cada any ha d'incorporar un crèdit pressupostari destinat a cobrir l'estimació provisional dels extracostos a finançar de l'exercici, així com, si s'escau, el saldo resultant de la liquidació definitiva de la compensació pressupostària corresponent a exercicis anteriors.

Les compensacions pressupostàries no tenen la consideració de costos del sistema elèctric. Per reglament, amb la participació de la Intervenció General de l'Administració de l'Estat, s'ha de determinar un mecanisme de control i reconeixement de les compensacions pressupostàries, així com el procediment de liquidació, tant provisional com definitiva, d'aquestes.

En tot cas el sistema de liquidacions del sistema elèctric gestionat per l'òrgan encarregat de la liquidació actua com a mecanisme de finançament subsidiari, i, a aquests efectes, només té la naturalesa de costos del sistema elèctric.

Disposició addicional setzena. Modificació de la disposició addicional cinquena de la Llei 17/2012, de 27 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2013.

La disposició addicional cinquena de la Llei 17/2012, de 27 de desembre, queda redactada de la manera següent:

«Disposició addicional cinquena. *Aportacions per al finançament del sector elèctric.*

1. A les lleis de pressupostos generals de l'Estat de cada any s'ha de destinar a finançar els costos del sistema elèctric que preveu la Llei del sector elèctric, referits a foment d'energies renovables, un import equivalent a la suma dels següents:

a) L'estimació de la recaptació anual derivada dels tributs inclosos a la Llei de mesures fiscals per a la sostenibilitat energètica.

b) El 90 per cent de l'ingrés estimat per la subhasta dels drets d'emissió de gasos d'efecte d'hivernacle, amb un màxim de 450 milions d'euros.

2. El 10 per cent de l'ingrés estimat per la subhasta dels drets d'emissió de gasos d'efecte d'hivernacle, amb un màxim de 50 milions d'euros, s'afecta a la política de lluita contra el canvi climàtic.

3. Aquestes aportacions s'han de fer mitjançant lliuraments mensuals per un import màxim de la xifra de recaptació efectiva per aquests tributs, cànon i ingressos per subhasta de drets d'emissió, el mes immediatament anterior, segons certificació dels òrgans competents del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques i sempre que no se superi la xifra indicada en el cas dels drets d'emissió.

L'aportació que s'hagi de fer en funció de la recaptació del mes de desembre s'ha de fer amb càrrec al pressupost de l'exercici següent.

4. Els fons destinats a la política de lluita contra el canvi climàtic només es poden disposar, igualment, en la mesura que s'hagin produït prèviament els ingressos derivats de les subhastes de drets d'emissió i amb els límits que indica l'apartat 2.»

Disposició addicional dissetena. *Modificació de la disposició addicional segona de la Llei 15/2012, de 27 de desembre, de mesures fiscals per a la sostenibilitat energètica.*

La disposició addicional segona de la Llei 15/2012, de 27 de desembre, queda redactada de la manera següent:

«Disposició addicional segona. *Costos del sistema elèctric.*

A les lleis de pressupostos generals de l'Estat de cada any s'ha de destinar a finançar els costos del sistema elèctric que preveu l'article 13 de la Llei del sector elèctric, un import equivalent a la suma dels següents:

a) L'estimació de la recaptació anual derivada dels tributs i els cànon inclosos en aquesta Llei.

b) L'ingrés estimat per la subhasta dels drets d'emissió de gasos d'efecte d'hivernacle, amb un màxim de 500 milions d'euros.»

Disposició addicional divuitena. *Dèficit per a l'any 2013.*

Per a l'any 2013 es reconeix l'existència d'un dèficit d'ingressos de liquidacions del sistema elèctric per un import màxim de 3.600 milions d'euros, sense perjudici dels desajustos temporals que es puguin produir en el sistema de liquidacions elèctric per a l'any esmentat.

Aquest dèficit genera drets de cobrament consistents en el dret a percebre un import de la facturació mensual pels ingressos del sistema que preveuen les lletres a), b), c) i e) de l'apartat 2 de l'article 13 d'aquesta Llei, dels quinze anys successius a comptar de l'1 de gener de 2014 fins a la seva satisfacció. Les quantitats aportades per aquest concepte s'han de retornar reconeixent-se un tipus d'interès en condicions equivalents a les del mercat que s'ha de fixar a l'ordre per la qual es revisin els peatges i els càrrecs.

Per al finançament d'aquest dèficit, els drets de cobrament corresponents es poden cedir d'acord amb el procediment que determini el Govern per reglament.

Disposició addicional dinovena. *Instal·lacions de generació a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració d'alta eficiència i residus, ubicades en els sistemes elèctrics no peninsulars.*

Les instal·lacions de generació a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració d'alta eficiència i residus, ubicades en els sistemes elèctrics no peninsulars que a la data d'entrada en vigor de la Llei 17/2013, de 29 d'octubre, per a la garantia del subministrament i increment de la competència en els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars disposin d'autorització administrativa, queden exceptuades de l'aplicació del que disposa l'article 2 de la Llei esmentada.

Disposició addicional vintena. *Pla Renove instal·lacions de cogeneració i residus.*

En el marc normatiu que determini el sistema d'obligacions d'eficiència energètica derivat de l'aplicació de la Directiva 2012/27/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 25 d'octubre de 2012, i amb la finalitat de contribuir a l'objectiu nacional d'eficiència energètica de l'article 3.1, s'han de desenvolupar programes de renovació d'instal·lacions de cogeneració i residus.

Disposició transitòria primera. *Aplicació de disposicions anteriors i referències a la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric.*

1. Mentre no es dictin les normes de desplegament d'aquesta Llei que siguin necessàries per a l'aplicació d'algun dels seus preceptes, es continuen aplicant les corresponents disposicions en vigor en matèria d'energia elèctrica.

2. Les referències realitzades a la normativa a la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric, s'entenen fetes als conceptes equivalents que regula aquesta Llei. En particular:

a) Les referències existents a la normativa sectorial en els sistemes elèctrics insulars i extrapeninsulars, s'entenen efectuades als sistemes elèctrics dels territoris no peninsulars.

b) Les referències existents a la normativa del sector elèctric a costos permanents i costos de diversificació i seguretat de proveïment s'entenen fetes a costos del sistema.

3. No obstant això, les referències que fa la normativa sectorial al règim ordinari i al règim especial s'entenen efectuades a la definició dels règims esmentats vigent amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

Disposició transitòria segona. *Expedients d'instal·lacions elèctriques en tramitació.*

1. Els procediments d'autorització d'instal·lacions elèctriques iniciats amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta Llei s'han de tramitar fins a la seva resolució de conformitat amb la legislació anterior.

2. Els procediments a què es refereix l'apartat precedent, els han de seguir tramitant fins a la seva resolució l'Administració o l'organisme regulador que en sigui competent d'acord amb la legislació anterior, al qual correspon igualment la resolució dels recursos que, si s'escau, s'hi puguin interposar.

Disposició transitòria tercera. *Oficina de canvis de subministrador.*

L'oficina de canvis de subministrador segueix exercint fins al 30 de juny de 2014 les funcions que tenia atribuïdes de conformitat amb el que disposen l'article 47 bis de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, l'article 83 bis de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del sector d'hidrocarburs, i la seva normativa de desplegament.

A partir d'aquesta data, aquestes funcions les exerceix la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, que té accés a les bases de dades de consumidors i punts de subministrament de gas i d'electricitat.

Disposició transitòria quarta. *Separació jurídica d'activitats.*

Les empreses distribuïdores amb menys de 100.000 clients connectats a les seves xarxes que a l'entrada en vigor d'aquesta Llei no compleixin el que disposa l'article 12 que li sigui aplicable disposen d'un període de tres anys des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei per al compliment d'aquests requisits.

Disposició transitòria cinquena. *Particularitats de determinades obligacions d'ingrés corresponents a liquidacions del règim retributiu específic.*

1. Les obligacions d'ingrés corresponents a les liquidacions a compte efectuades a l'empara de l'apartat 2 de la disposició transitòria tercera del Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, pel qual s'adopten mesures urgents per garantir l'estabilitat financera del sistema elèctric, així com les altres liquidacions que derivin de modificacions o cancel·lacions d'inscripcions en el registre de règim retributiu específic efectuades a l'empara del segon paràgraf de la disposició transitòria sisena d'aquesta Llei tenen les particularitats següents:

a) En el cas d'incompliment d'una obligació d'ingrés per part dels representants indirectes dels subjectes del sistema elèctric als quals correspongui efectuar pagaments per liquidacions de conformitat amb l'article 18 d'aquesta Llei, aquesta obligació d'ingrés pot ser compensada amb els drets de cobrament corresponents al mateix subjecte representat, encara que corresponguin a diferents liquidacions i encara que en el moment de portar a terme la compensació tingui un altre representant. No és procedent la compensació en els casos en què el subjecte representat hagi pagat al representant la quantia corresponent a l'obligació d'ingrés.

En tot cas, la compensació del dret de cobrament no afecta les quantitats que correspongui percebre al representant en concepte de representació del subjecte.

b) En el cas d'incompliment d'una obligació d'ingrés per part dels subjectes del sistema elèctric als quals correspongui efectuar pagaments per liquidacions, aquesta obligació d'ingrés es pot compensar amb els drets de cobrament corresponents al mateix subjecte, encara que aquestes corresponguin a diferents liquidacions.

2. En els casos en què l'incompliment de l'obligació d'ingrés que correspongui a un subjecte productor o al seu representant indirecte, no hagi estat satisfeta en la seva totalitat d'acord amb el que preveu el paràgraf anterior, pot ser compensada amb les quanties corresponents a la participació en el mercat de l'energia provinent de les instal·lacions de producció de la titularitat del primer.

3. S'han d'establir per reglament els termes i les limitacions de les compensacions de les obligacions d'ingrés que estableix aquesta disposició.

Disposició transitòria sisena. *Inscripció de les instal·lacions en el Registre de règim retributiu específic.*

No obstant el que estableix l'article 27 d'aquesta Llei, les instal·lacions que a l'entrada en vigor d'aquesta Llei tinguin dret a la percepció del règim econòmic primat, continuen percebent-lo amb caràcter de pagament a compte, en els termes que preveu la disposició transitòria tercera del Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, pel qual s'adopten mesures urgents per garantir l'estabilitat financera del sistema elèctric.

Sense perjudici del que preveu l'article 27 d'aquesta Llei, s'ha d'establir per reglament el procediment pel qual les instal·lacions que a l'entrada en vigor d'aquesta Llei tinguin dret a la percepció del règim econòmic primat queden inscrites en el registre de règim retributiu específic i han de ser objecte de liquidació del règim retributiu específic

corresponent. De la mateixa manera s'ha d'establir el procediment per a la revisió i la correcció de les dades d'inscripció i, si s'escau, la cancel·lació de la inscripció si s'acrediti que la instal·lació no té dret a la percepció d'aquest règim retributiu.

Aquest procediment ha de garantir, en tot cas, l'audiència a l'interessat, i el termini màxim per dictar i notificar-ne la resolució és d'un any.

Disposició transitòria setena. *Aplicació transitòria dels articles 38 i 42 de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric.*

No obstant el que estableix la disposició derogatòria única.1.a, el que preveuen els apartats 2 i 3 de l'article 38 i els apartats 2, 3 i 4 de l'article 42 de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric, es manté vigent fins que l'article 33 d'aquesta Llei sigui aplicable.

Disposició transitòria vuitena. *Caducitats dels drets d'accés i connexió concedits.*

Els drets d'accés i connexió a un punt de la xarxa determinat concedits amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta Llei caduquen si es dona alguna de les circumstàncies següents:

a) No haver obtingut l'autorització d'explotació de la instal·lació de generació associada en el termini més gran dels següents:

- 1r Cinc anys des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.
- 2n Cinc anys des de l'obtenció del dret d'accés i connexió en un punt de la xarxa.

b) Per a les instal·lacions de generació que, havent obtingut autorització d'explotació, cessin en l'abocament d'energia a la xarxa durant un període superior a tres anys per causes imputables al titular diferents al tancament temporal.

Disposició transitòria novena. *Exempció de l'obligació que estableix l'article 9.3 d'aquesta Llei fins al 31 de desembre de 2019 per a les instal·lacions de cogeneració i per a les instal·lacions acollides a la disposició addicional dotzena del Reial decret 1955/2000, d'1 de desembre, pel qual es regulen les activitats de transport, distribució, comercialització, subministrament i procediments d'autorització d'instal·lacions d'energia elèctrica.*

1. Les instal·lacions de producció d'energia elèctrica amb cogeneració que a l'entrada en vigor d'aquesta Llei estiguin inscrites amb caràcter definitiu en el Registre administratiu d'instal·lacions de producció d'energia elèctrica que depèn del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme i compleixin els requisits de rendiment que recull el Reial decret 661/2007, de 25 de maig, pel qual es regula l'activitat de producció d'energia elèctrica, i es mantinguin en el compliment d'aquests, queden exemptes de l'obligació que disposa l'article 9.3 fins al 31 de desembre de 2019.

2. Els consumidors d'energia elèctrica, que a l'entrada en vigor d'aquesta Llei hagin estat objecte de l'autorització a què fa referència la disposició addicional dotzena del Reial decret 1955/2000, d'1 de desembre, pel qual es regulen les activitats de transport, distribució, comercialització, subministrament i procediments d'autorització d'instal·lacions d'energia elèctrica amb anterioritat a l'1 de juny de 2013, queden exemptes de l'obligació que estableix l'apartat 2 de la disposició addicional onzena fins al 31 de desembre de 2019.

Disposició transitòria desena. *Consumidor vulnerable i bo social.*

1. Fins que es desplegui el que preveu l'article 45.1, tenen dret al bo social els subministraments dels consumidors que, sent persones físiques, tinguin una potència contractada inferior a 3 kW a la residència habitual.

També, hi tenen dret els consumidors de 60 anys d'edat o més que acreditin ser pensionistes del Sistema de la Seguretat Social per jubilació, incapacitat permanent i viduïtat i que percebin les quanties mínimes vigents en cada moment per a aquestes classes de pensió respecte als titulars amb cònjuge a càrrec o als titulars sense cònjuge que viuen en una unitat econòmica unipersonal, així com els beneficiaris de pensions de l'extingida assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa i de pensions no contributives de jubilació i invalidesa que tinguin més de 60 anys.

Així mateix, hi tenen dret els consumidors que acreditin ser famílies nombroses i els consumidors que acreditin formar part d'una unitat familiar que tingui tots els seus membres en situació de desocupació.

2. El procediment per acreditar les condicions que donen dret a la bonificació es regeix pel que disposa la Resolució de 26 de juny de 2009, de la Secretaria d'Estat d'Energia, per la qual es determina el procediment de posada en marxa del bo social.

3. De conformitat amb la disposició transitòria primera del Reial decret Llei 9/2013, de 12 de juliol, pel qual s'adopten mesures urgents per garantir l'estabilitat financera del sistema elèctric, i fins que no s'aprovi l'ordre que preveu l'article 45.4 d'aquesta Llei, el repartiment del cost del bo social s'ha de fer de conformitat amb la disposició addicional quarta de l'Ordre IET/843/2012, de 25 d'abril, per la qual s'estableixen els peatges d'accés a partir de l'1 d'abril de 2012 i determinades tarifes i primes de les instal·lacions del règim especial. Així mateix, fins que es fixi la tarifa d'últim recurs que preveu l'article 45.3, hi és aplicable el que disposa la disposició addicional cinquena de l'esmentada Ordre IET/843/2012, de 25 d'abril.

Disposició transitòria onzena. *Aplicabilitat de l'article 33.*

El que disposa l'article 33 és aplicable una vegada que entri en vigor el Reial decret pel qual s'aprovin els criteris per a la concessió dels permisos d'accés i connexió tal com preveu l'article esmentat.

Disposició transitòria dotzena. *Mecanisme d'atorgament de règim retributiu específic per a instal·lacions renovables en els sistemes elèctrics no peninsulars.*

Amb caràcter extraordinari i fins al 31 de desembre de 2014, el Govern pot exceptuar l'aplicació del procediment de concurrència competitiva que preveu l'article 14.7.a) i c) d'atorgament de règim retributiu específic per a determinades tecnologies de generació renovable en els sistemes elèctrics no peninsulars, quan la seva introducció suposi una reducció significativa dels costos de generació del sistema elèctric i sempre que la seva posada en servei es produeixi amb anterioritat al 31 de desembre de 2016.

Disposició transitòria tretzena. *Procediment de liquidacions.*

Fins al desplegament reglamentari del procediment general de liquidacions d'acord amb el que disposa l'article 18.2 d'aquesta Llei, és aplicable el procediment que regula el Reial decret 2017/1997, de 26 de desembre, pel qual s'organitza i es regula el procediment de liquidació dels costos de transport, distribució i comercialització a tarifa dels costos permanents del sistema i dels costos de diversificació i seguretat de proveïment, amb les particularitats següents:

a) Cal atènyer-se al que disposa l'article 19.3 d'aquesta Llei als efectes del finançament de possibles desajustos o desviacions entre ingressos i costos.

b) Amb caràcter general, en les activitats amb retribució regulada que corresponguin a una partida de costos del sistema elèctric, el cobrament d'aquesta retribució s'ha de fer amb càrrec a les liquidacions provisionals de cada exercici per al qual s'hagin establert, i s'ha d'aplicar a totes les activitats la mateixa distribució en el cobrament, d'acord amb l'article 18.2 d'aquesta Llei.

Disposició transitòria catorzena. *Aplicació de càrrecs.*

Fins al desenvolupament de la metodologia de càlcul dels càrrecs d'acord amb el que disposa l'article 16 d'aquesta Llei, les quantitats que han de satisfer els consumidors per cobrir els costos del sistema els fixa el ministre d'Indústria, Energia i Turisme, amb l'acord previ de la Comissió Delegada del Govern per a Assumptes Econòmics.

Disposició transitòria quinzena. *Aplicació del règim d'incompatibilitats que conté l'article 20.8 d'aquesta Llei.*

Els contractes als quals es refereix l'article 20.8 que s'hagin adjudicat amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta Llei, així com les seves ampliacions, revisions, modificacions i qualssevol altres relacions contractuals que portin causa o estiguin previstes en aquests contractes i que s'adjudiquin amb posterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta Llei, es regeixen per la normativa vigent en el moment de la subscripció dels primers, als quals no és aplicable el règim d'incompatibilitats que preveu l'article 20.8 esmentat.

Disposició transitòria setzena. *Finançament de l'extracost de generació en els territoris insulars i extrapeninsulars.*

Els extracostos derivats de les activitats de producció d'energia elèctrica l'any 2013 quan es desenvolupin en territoris insulars i extrapeninsulars d'acord amb el que disposa la Llei del sector elèctric, es financen amb càrrec al sistema de liquidacions del sector elèctric i a aquests efectes es consideren com a cost del sistema elèctric de l'exercici 2013.

Disposició derogatòria única. *Derogació normativa.*

1. Queden derogats expressament:

a) La Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric, llevat de les disposicions addicionals sisena, setena, vint-i-unena i vint-i-tresena, i sense perjudici del que preveu la disposició final tercera d'aquesta Llei.

b) L'article 24 del Reial decret llei 6/2010, de 9 d'abril, de mesures per a l'impuls de la recuperació econòmica i l'ocupació.

c) La disposició addicional primera del Reial decret llei 14/2010, de 23 de desembre, pel qual s'estableixen mesures urgents per a la correcció del dèficit tarifari del sector elèctric.

d) La disposició addicional quinzena del Reial decret llei 20/2012, de 13 de juliol, de mesures per garantir l'estabilitat pressupostària i de foment de la competitivitat.

e) Els articles 3 i 4 del Reial decret llei 2/2013, d'1 de febrer, de mesures urgents en el sistema elèctric i en el sector financer.

f) Amb efectes des del 19 d'octubre de 2013, la Llei 15/2013, de 17 d'octubre, per la qual s'estableix el finançament amb càrrec als pressupostos generals de l'Estat de determinats costos del sistema elèctric, ocasionats pels incentius econòmics per al foment a la producció d'energia elèctrica a partir de fonts d'energies renovables i es concedeix un crèdit extraordinari per import de 2.200.000.000 d'euros en el pressupost del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

g) La disposició addicional quarta del Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, pel qual s'adopten mesures urgents per garantir l'estabilitat financera del sistema elèctric.

h) L'article 83 bis de la Llei 34/1998, de 7 d'octubre, del sector d'hidrocarburs.

2. Així mateix, queden derogades totes les normes del mateix rang o inferior quan contradiguin o s'oposin al que disposa aquesta Llei.

Disposició final primera. *Modificació de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric.*

Es modifica la disposició addicional vint-i-unena de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric, que manté la seva vigència i queda redactada en els termes següents:

«Disposició addicional vint-i-unena. *Suficiència dels peatges d'accés i desajustos d'ingressos de les activitats regulades del sector elèctric.*

1. Quan per l'aparició de desajustos temporals durant l'any 2013 el fons acumulat en el compte específic a què es refereix el Reial decret 2017/1997, de 26 de desembre, pel qual s'organitza i es regula el procediment de liquidació dels costos de transport, distribució i comercialització a tarifa, dels costos permanents del sistema i dels costos de diversificació i seguretat de proveïment, oberta en règim de dipòsit llanci un saldo negatiu, aquest ha de ser liquidat per la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència o, si s'escau, l'òrgan liquidador al qual correspongui, en les liquidacions mensuals aplicant els percentatges de repartiment següents:

“Iberdrola, S. A.”: 35,01 per 100.

“Hidroeléctrica del Cantábrico, S. A.”: 6,08 per 100.

“Endesa, S. A.”: 44,16 per 100.

“EON España, S. L.”: 1,00 per 100.

“GAS Natural S.D.G., S. A.”: 13,75 per 100.

Les empreses tindran dret a recuperar les aportacions per aquest concepte en les liquidacions corresponents als quinze anys següents a l'exercici en què s'hagin produït. Les quantitats aportades per aquest concepte s'han de retornar reconeixent-se un tipus d'interès en condicions equivalents a les del mercat que s'ha de fixar a l'ordre per la qual es revisin els peatges i els càrrecs.

Amb anterioritat a l'1 de desembre de 2014, s'ha de fer una liquidació complementària de la liquidació provisional 14 de l'exercici 2013, incloent-hi les quantitats que fins a aquesta data s'hagin incorporat provinents de les partides d'ingressos corresponents.

El desajust d'ingressos del sistema elèctric de l'exercici 2013 es determina a partir d'aquesta liquidació complementària de l'exercici esmentat.

2. Fins a l'1 de gener de 2013, les disposicions per les quals s'aprovin els peatges d'accés han de reconèixer de manera expressa el dèficit d'ingressos que, si s'escau, s'estimi que es puguin produir en les liquidacions de les activitats regulades en el sector elèctric.

Així mateix, s'entén que es produeixen desajustos temporals si com a resultat de les liquidacions de les activitats regulades en cada període en resulta un dèficit d'ingressos superior al que preveu la disposició per la qual es van aprovar els peatges d'accés corresponents. El desajust temporal s'ha de reconèixer de manera expressa en les disposicions d'aprovació dels peatges d'accés del període següent.

Quan per l'aparició de desajustos temporals, el fons acumulat en el compte específic a què es refereix el Reial decret 2017/1997, de 26 de desembre, obert en règim de dipòsit llanci un saldo negatiu, aquest ha de ser liquidat per la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència en les liquidacions mensuals aplicant els percentatges de repartiment següents:

“Iberdrola, S. A.”: 35,01 per 100.

“Hidroeléctrica del Cantábrico, S. A.”: 6,08 per 100.

“Endesa, S. A.”: 44,16 per 100.

“EON España, S. L.”: 1,00 per 100.

“GAS Natural S.D.G., S. A.”: 13,75 per 100.

Aquests percentatges de repartiment poden ser modificats per reial decret quan es produeixin desinversions significatives que afectin les empreses en l'activitat de distribució, quan es produeixin canvis estructurals substancials en l'activitat de generació que així ho justifiquin o com a conseqüència d'inversions o desinversions significatives en actius de generació.

Les empreses tenen dret a recuperar les aportacions per aquest concepte en les 14 liquidacions corresponents al període en què es modifiquin les tarifes d'accés per al reconeixement del desajust temporal. Les quantitats aportades per aquest concepte s'han de retornar reconeixent-se un tipus d'interès en condicions equivalents a les del mercat que ha de fixar l'ordre per la qual s'aproven els peatges.

3. Si l'import del desajust temporal definit en els apartats 1 i 2 no és conegut en el moment de l'aprovació de la disposició per la qual s'aproven els peatges d'accés del període següent, en aquesta disposició s'ha de reconèixer de manera expressa, incloent-hi els interessos que puguin meritjar, els imports que, si s'escau, es consideri que han de ser finançats.

S'habilita la Direcció General de Política Energètica i Mines per modificar els imports pels realment finançats per cadascuna de les empreses, quan es disposi de la informació de la liquidació 14 de l'exercici corresponent. Per a l'any 2013 cal tenir en compte la informació de la liquidació complementària de la liquidació 14 de l'exercici esmentat.

La diferència entre els imports reconeguts amb la informació de la liquidació 14 i els resultants de la liquidació definitiva de l'exercici corresponent, tenen la consideració de cost o ingrés liquidable del sistema de l'exercici en què es produeixi. Per a l'any 2013 cal tenir en compte la informació de la liquidació complementària de la liquidació 14.

4. No obstant això, per als anys 2009, 2010, 2011 i 2012, el dèficit d'ingressos que preveu la disposició per la qual es van aprovar els peatges d'accés corresponents no pot ser superior a 3.500 milions d'euros, 3.000 milions d'euros, 3.000 milions d'euros i 1.500 milions d'euros, respectivament.

Així mateix, els desajustos temporals de liquidacions del sistema elèctric que es produeixin el 2010, fins a una quantia màxima de 2.500 milions d'euros, i el 2012, en l'import de 4.109.213 milers d'euros, tenen la consideració de dèficit d'ingressos del sistema de liquidacions elèctric per a 2010 i 2012, respectivament, que genera drets de cobrament que poden ser cedits pels titulars al Fons de Titulització del Dèficit del Sistema Elèctric, considerant-se l'import per a l'any 2012 com a definitiu als efectes de la cessió.

5. El dèficit del sistema de liquidacions elèctric generar drets de cobrament consistents en el dret a percebre un import de la facturació mensual per peatges d'accés o càrrecs dels anys successius fins a la seva satisfacció. Les quantitats aportades per aquest concepte s'han de retornar reconeixent-se un tipus d'interès en condicions equivalents a les del mercat que ha de fixar es fixarà l'ordre per la qual s'aproven els peatges.

Els pagaments que efectui la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència o, si s'escau, l'òrgan encarregat de les liquidacions, necessaris per satisfer els drets de cobrament tenen la consideració de costos del sistema i s'han de recaptar a través dels càrrecs establerts d'acord amb el que disposa aquesta Llei fins a la seva satisfacció total.

Per al finançament d'aquest dèficit, els drets de cobrament corresponents es poden cedir a un fons de titulització que s'ha de constituir a aquests efectes i s'anomena Fons de Titulització del Dèficit del Sistema Elèctric, segons el que preveu la disposició addicional cinquena de la Llei 3/1994, de 14 d'abril, per la qual s'adapta la legislació espanyola en matèria d'entitats de crèdit a la Segona Directiva de Coordinació Bancària i s'hi introdueixen altres modificacions relatives al sistema financer, sent aplicable el que disposa el Reial decret 926/1998, de 14 maig, pel

qual es regulen els fons de titulització d'actius i les societats gestores de fons de titulització. La constitució del Fons de Titulització del Dèficit del Sistema Elèctric requereix l'informe favorable previ del Ministeri d'Economia i Competitivitat.

L'actiu del fons de titulització està constituït per:

a) Drets de cobrament generats i no cedits a tercers pels titulars inicials del dret fins a 10.000 milions d'euros a data de 31 de desembre de 2008. El preu de cessió dels drets i les condicions de cessió d'aquests es determina per reial decret, a proposta conjunta dels titulars dels ministeris d'Indústria, Energia i Turisme, i d'Economia i Competitivitat.

b) Els drets de cobrament a què doni lloc el finançament dels dèficits generats des de l'1 de gener de 2009 fins al 31 de desembre de 2012, les característiques dels quals, així com el preu i les condicions de cessió, s'han d'establir per reial decret, a proposta conjunta dels titulars dels ministeris d'Indústria, Energia i Turisme i d'Economia i Competitivitat.

6. El passiu del fons de titulització està constituït pels instruments financers que s'emeten a través d'un procediment competitiu que s'ha de regular per reial decret, a proposta conjunta dels titulars dels ministeris d'Indústria, Energia i Turisme, i d'Economia i Competitivitat.

7. La societat gestora del fons de titulització ha de ser designada per la Comissió, que a aquests efectes es creï, dependent del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme que la presideix. La Comissió està composta per representants del Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme, i del Ministeri d'Economia i Competitivitat. Atenent a la naturalesa de la funció assignada a la Comissió, aquesta pot disposar de l'assessorament tècnic de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència, i de la Comissió Nacional del Mercat de Valors per les especials condicions d'experiència i coneixement que concorren en aquests organismes.

La designació, per la Comissió, de la societat gestora s'ha de realitzar d'acord amb els principis d'objectivitat, transparència i publicitat, i entre societats gestores que disposin de professionals d'experiència reconeguda i provada en la matèria.

En la seva organització i funcionament, la Comissió es regeix pel que estableix la Llei 30/1992, de 26 de novembre, i per reglament se n'ha d'establir la composició quant a nombre de membres i rang jeràrquic.

L'extinció d'aquesta Comissió es produirà automàticament una vegada assolit la finalitat per a la qual va ser creada.

8. Així mateix, per cobrir eventuais desfasaments de tresoreria entre ingressos i pagaments del fons de titulització, per acord de la Comissió Delegada del Govern per a Afers Econòmics, es pot constituir una línia de crèdit en condicions de mercat.

9. A l'empara del que estableix l'article 114 de la Llei 47/2003, de 26 de novembre, general pressupostària, s'autoritza l'Administració General de l'Estat, fins al 31 de desembre de 2013, a atorgar avals en garantia de les obligacions econòmiques exigibles al Fons de Titulització del Dèficit del Sistema Elèctric, derivades de les emissions d'instruments financers que realitzi el Fons esmentat amb càrrec als drets de cobrament que constitueixin l'actiu d'aquest:

Els imports màxims per a l'atorgament dels avals a què es refereix l'apartat són els que determinin les corresponents lleis de pressupostos generals de l'Estat.

L'atorgament dels avals l'ha d'acordar el titular del ministeri competent per a l'atorgament dels avals en garantia de les obligacions econòmiques exigibles al Fons de Titulització del Dèficit del Sistema Elèctric, d'acord amb el que estableix la Llei 47/2003, de 26 de novembre, general pressupostària, i només es pot efectuar una vegada constituït el fons.

En cas que es produeixi l'execució de l'aval davant l'Administració General de l'Estat, aquesta se subroga, respecte als imports executats per qualsevol concepte,

en tots els drets i accions que tinguin reconeguts els creditors davant el Fons de Titulització del Dèficit del Sistema Elèctric.

En el cas d'execució dels avals a què es refereix aquest apartat, s'autoritza la Secretaria General del Tresor i Política Financera perquè pugui efectuar els pagaments corresponents a l'execució dels avals mitjançant operacions de tresoreria amb càrrec al concepte específic que es fixi amb aquesta finalitat. Amb posterioritat a la realització d'aquests pagaments, la Secretaria General del Tresor i Política Financera ha de procedir a l'aplicació definitiva al pressupost de despeses dels pagaments efectuats durant l'exercici, llevat dels efectuats el mes de desembre, que s'han d'aplicar al pressupost de despeses en el primer trimestre de l'any següent.»

Disposició final segona. *Caràcter bàsic i títol competencial.*

1. Aquesta Llei té caràcter bàsic, d'acord amb el que estableix l'article 149.1.13a i 25a de la Constitució.

2. S'exclouen d'aquest caràcter bàsic les referències als procediments administratius, que ha de regular l'Administració pública competent, ajustant-se en tot cas al que estableix la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú. En tot cas, té caràcter bàsic el que disposa sobre els efectes de la falta de notificació de resolució expressa la disposició addicional tercera.

3. Els preceptes del títol IX, relatius a expropiació forçosa i servituds, són d'aplicació general a l'empара del que preveu l'article 149.1.8a i 18a de la Constitució.

4. Les instal·lacions a què es refereix l'article 149.1.22a de la Constitució es regeixen pel que disposen aquesta Llei i les seves disposicions de desplegament.

Disposició final tercera. *Nou règim jurídic i econòmic de l'activitat de producció a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració i residus amb règim econòmic primat.*

1. D'acord amb el que estableix la disposició final segona del Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, pel qual s'adopten mesures urgents per garantir l'estabilitat financera del sistema elèctric, el Govern, a proposta del ministre d'Indústria, Energia i Turisme, ha d'aprovar un reial decret de regulació del règim jurídic i econòmic per a les instal·lacions de producció d'energia elèctrica a partir de fonts d'energia renovables, cogeneració i residus que tinguin reconeguda retribució primada a l'entrada en vigor del reial decret llei esmentat.

2. Tal com s'hi disposa, aquest nou model s'ha d'ajustar als criteris que preveu l'article 30 de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric, en la redacció que en va fer el reial decret llei esmentat, i és aplicable des de l'entrada en vigor d'aquest.

No obstant això, el règim retributiu específic que s'estableixi per a les instal·lacions de tecnologia solar termoelèctrica adjudicatàries del règim que preveu la disposició addicional tercera del Reial decret 1565/2010, de 19 de novembre, pel qual es regulen i es modifiquen determinats aspectes relatius a l'activitat de producció d'energia elèctrica en règim especial, està compost per un únic terme a l'operació el valor del qual és el resultat de l'oferta econòmica per a les que siguin adjudicatàries.

3. En els termes que preveu el Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, pel qual s'adopten mesures urgents per garantir l'estabilitat financera del sistema elèctric, per a l'establiment d'aquest nou règim retributiu la rendibilitat raonable al llarg de tota la vida reguladora de la instal·lació ha de girar, abans d'impostos, sobre el rendiment mitjà al mercat secundari dels deu anys anteriors a l'entrada en vigor del Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, de les obligacions de l'Estat a deu anys incrementada de 300 punts bàsics, tot això sense perjudici de la seva ulterior revisió en els termes legalment previstos.

4. En cap cas pot resultar d'aquest nou model retributiu la reclamació de les retribucions percebudes per l'energia produïda amb anterioritat al 14 de juliol de 2013, fins i tot si es constata que en aquesta data es pot haver superat la rendibilitat.

5. La revisió dels paràmetres de retribució s'ha de fer, en tot cas, d'acord amb el que disposa l'article 14.4 d'aquesta Llei.

Disposició final quarta. *Habilitació normativa.*

1. S'habilita el Govern perquè, en l'àmbit de les seves competències, dicti les disposicions reglamentàries necessàries per al desplegament i l'aplicació d'aquesta Llei.

2. En particular, s'autoritza el Govern per modificar la indexació de la retribució de les diferents activitats regulades del sector elèctric.

Disposició final cinquena. *Modificació del Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, pel qual s'adopten mesures urgents per garantir l'estabilitat financera del sistema elèctric.*

La disposició transitòria tercera.2 del Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, queda redactada de la manera següent:

«2. L'organisme encarregat de la liquidació ha d'abonar, amb caràcter de pagament a compte, els conceptes liquidables meritats per les instal·lacions de règim especial, i aquelles de règim ordinari amb règim retributiu primat a l'empara de Reial decret 661/2007, de 25 de maig, en aplicació del que preveuen els reials decrets esmentats.

Els drets de cobrament o obligacions de pagament resultants de l'aplicació de la metodologia que s'estableixi en virtut del que preveu la disposició final segona, a l'energia produïda des de l'entrada en vigor del present Reial decret llei fins a l'entrada en vigor de les disposicions necessàries per a la plena aplicació del nou règim retributiu, han de ser liquidats per l'organisme encarregat d'aquestes en les nou liquidacions a partir de la data que s'estableixi per reglament, sense perjudici del que estableix el paràgraf següent.

No obstant això, es pot establir per reglament un límit màxim a les obligacions d'ingrés que derivin de l'aplicació d'aquest apartat. L'aplicació del límit anteriorment esmentat pot donar lloc que l'ajust es realitzi en més de nou liquidacions.

Aquestes quantitats tenen la consideració de cost o ingrés liquidable del sistema, segons correspongui, als efectes previstos en el procediment de liquidació dels costos del sistema elèctric.»

Disposició final sisena. *Entrada en vigor.*

Aquesta Llei entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei i que la facin complir.

Madrid, 26 de desembre de 2013.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
MARIANO RAJOY BREY